

MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

**ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE ODBORNÉ VZDELÁVANIE
NA STREDNÝCH ZDRAVOTNÍCKYCH ŠKOLÁCH**

ŠTUDIJNÝ ODBOR: 5361 M PRAKTICKÁ SESTRA

Vydalo Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky pod číslom S11246-2019-OZdV-1 zo dňa 16.07.2019 s účinnosťou od 1. septembra 2019 začínajúc 1. ročníkom.

Názov: ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM PRE ODBORNÉ VZDELÁVANIE
NA STREDNÝCH ZDRAVOTNÍCKYCH ŠKOLÁCH ŠTUDIJNÝ ODBOR:
53 61 M PRAKTICKÁ SESTRA

Vydalo: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Spracovali: prof. PhDr. Zuzana Slezáková, PhD., MPH; prof. PhDr. Mgr. Monika Jankechová, PhD.; PhDr. Regina Sládečková, PhD.; PhDr. Dagmar Komačeková, PhD.; PhDr. Katarína Hrašnová, PhD., členovia Rady Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pre tvorbu a hodnotenie štátnych vzdelávacích programov odbornej prípravy vzdelávania pre zdravotnícke študijné odbory na stredných zdravotníckych školách.

Spolupracovali: vybraní učitelia stredných zdravotníckych škôl v Slovenskej republike

Vydanie: 2.

Text neprešiel jazykovou úpravou

Účinnosť: od 1. septembra 2019 začínajúc 1. ročníkom

OBSAH

1 ÚVOD DO ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU	5
1.1 Funkcia štátneho vzdelávacieho programu	5
1.2 Štruktúra štátneho vzdelávacieho programu	5
2 CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA	6
3 ZÁKLADNÉ PODMIENKY NA REALIZÁCIU ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU	7
3.1 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách vzdelávania	7
3.2 Formy praktického vyučovania.....	8
3.3 Spôsob a podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania na stredných zdravotníckych školách, vydávanie dokladu o získanom vzdelaní.....	8
3.4 Povinné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie	8
3.5 Podmienky na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní	15
3.6 Personálne podmienky	15
3.7 Učebné zdroje	17
3.7.1 Odborná literatúra	17
3.7.2 Didaktická technika.....	18
3.7.3 Materiálne výučbové prostriedky.....	18
4 OSOBITOSTI A PODMIENKY VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO -VZDELÁVACÍMI POTREBAMI	18
5 CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU ŠTUDIJNÉHO ODBORU: 53 61 M PRAKTICKÁ SESTRA	19
5.1 Popis vzdelávacieho programu	19
5.2 Základné údaje pre stupeň: úplné stredné odborné vzdelanie - 53 61 M praktická sestra	20
5.3 Základné údaje pre pomaturitné kvalifikačné štúdium, stupeň: úplné stredné odborné vzdelanie - 53 61 N praktická sestra.....	21
5.4 Požiadavky zdravotnej spôsobilosti na uchádzača.....	21
6 PROFIL ABSOLVENTA	22
6.1 Celková charakteristika absolventa.....	22
6.2 Kľúčové kompetencie	23
6.3 Odborné kompetencie	24
7 UČEBNÉ PLÁNY ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU	28
7.1 Rámcový učebný plán.....	28
7.1.1 Rámcový učebný plán pre 4 - ročný študijný odbor	29
7.1.2 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 4-ročný študijný odbor	30
7.1.3 Rámcový učebný plán pre 2 - ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium - denné.....	32
7.1.4 Rámcový učebný plán pre 2 - ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium - večerné	32
7.2 Učebný plán pre odbornú zložku vzdelávania	34
7.2.1 Poznámky k učebnému plánu pre odborné vzdelávanie:	35
8 VZDELÁVACIE OBLASTI	37
8.1 Odborné vzdelávanie.....	37
8.2 Vzdelávacie štandardy odborného vzdelávania	37
8.3 Učebné osnovy odborných predmetov	37
LATINSKÝ JAZYK.....	38
ANATÓMIA A FYZIOLOGIA	42
PATOLÓGIA.....	48
PREVENTÍVNE LEKÁRSTVO	54
ORGANIZÁCIA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....	59

PRVÁ POMOC.....	65
PSYCHOLÓGIA, PEDAGOGIKA A PROFESIJNÁ KOMUNIKÁCIA	70
ZDRAVOTNÍCKA ETIKA	75
ZDRAVIE A KLINIKA CHORÔB	80
OŠETROVATEĽSTVO.....	91
OŠETROVATEĽSKÉ TECHNIKY	102
ADMINISTRATÍVA A ZDRAVOTNÍCKA DOKUMENTÁCIA	111
OŠETROVATEĽSKÁ STAROSTLIVOSŤ	116
PRÍLOHOVÁ ČASŤ.....	121
Príloha 1	121
VYMEDZENIE POJMOV V ŠTÁTNO M VZDELÁVACOM PROGRAME	121
Príloha 2	127
ODPORÚČANÉ POSTUPY NA KONTROLU A HODNOTENIE ŽIAKOV	127
Príloha 3	130
ODPORÚČANÉ ZÁSADY PRE TVORBU ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU..	130

1 ÚVOD DO ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Odborné vzdelávanie a príprava smeruje k získaniu kľúčových, všeobecných a odborných kompetencií, ku komplexnejším a prakticky zameraným vedomostiam a zručnostiam, ktoré umožnia rozvoj a celkový úspech jednotlivcov na základe vlastnej aktivity, sebauvedomenia a spolupráce nielen v známych situáciách, javoch a problémoch, ale aj v nových podmienkach ich riešenia a aplikácie.

1.1 Funkcia štátneho vzdelávacieho programu

Štátny vzdelávací program (ďalej len „ŠVP“) pre odborné vzdelávanie a prípravu (ďalej len „OVP“) vymedzuje požiadavky štátu o zameraní, obsahu a výsledkoch OVP pre daný zdravotnícky študijný odbor.

ŠVP je

- a) štátom vydaný kurikulárny dokument, ktorý vymedzuje povinný obsah výchovy a vzdelávania a záväzné požiadavky na vzdelávanie na danom stupni vzdelania pre daný zdravotnícky študijný odbor - vzdelávacie výstupy, ktoré musí žiak po ukončení štúdia dosiahnuť a preukázať,
- b) záväzný dokument, ktorý sú školy povinné rešpektovať a rozpracovať do svojich školských vzdelávacích programov,
- c) otvorený kurikulárny dokument, ktorý sa bude podľa potrieb a požiadaviek inovovať.

ŠVP je postavený na týchto **princípoch**:

1. znížený dôraz na obsah vzdelávania, zvýšený dôraz na požadované kompetencie a výsledky vzdelávania,
2. podpora autonómie a zodpovednosti škôl, pluralitného vzdelávacieho prostredia a vytvorenia konkurenčného prostredia medzi školami,
3. rozvoj individuality každého jednotlivca,
4. dôraz na požadované kľúčové kompetencie pre výkon povolania,
5. akcent na cieľovú kvalitu osobnosti žiaka ako potenciálneho zamestnanca,
6. podpora zvýšenia kvality a efektivity vzdelávania vo vzťahu k rešpektovaniu vzdelávacích potrieb, študijných predpokladov, reálnych vzdelávacích podmienok, špecifických potrieb trhu práce v regiónoch škôl, dosiahnutých výsledkov práce školy, umožnenie rýchlych a potrebných inovácií, zlepšenie pedagogického a sociálneho prostredia,
7. posilnenie odbornej a pedagogickej zodpovednosti a autonómie učiteľov,
8. záväzný podklad pre tvorbu školských vzdelávacích programov.

Cieľom ŠVP je:

- a) pripraviť žiakov na úspešný a zmysluplný osobný, občiansky a pracovný život,
- b) usilovať o lepšie uplatnenie absolventov škôl na trhu práce,
- c) pripraviť absolventov na ďalšie vzdelávanie.

ŠVP pre odborné vzdelávanie v zdravotníckom študijnom odbore 5361 M praktická sestra vydáva a zverejňuje Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky po prerokovaní so zamestnávateľmi a stavovskou organizáciou podľa vecnej pôsobnosti k príslušnému študijnému odboru - Slovenskou komorou medicínsko-technických pracovníkov.

1.2 Štruktúra štátneho vzdelávacieho programu

ŠVP v súlade so školským zákonom **stanovuje:**

- a) názov vzdelávacieho programu,

Štátny vzdelávací program 53 61 M praktická sestra

- b) ciele výchovy a vzdelávania v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- c) profil absolventa vo vzťahu k požiadavkám zamestnávateľov - kvalifikačné požiadavky, t. j. vzdelávacie výstupy,
- d) vzdelávacie oblasti,
- e) vzdelávacie štandardy,
- f) charakteristiku odboru vzdelávania, jeho dĺžku, formu výchovy a vzdelávania, vyučovací jazyk, stupeň vzdelania, ktorý sa dosiahne absolvovaním vzdelávacieho programu alebo jeho ucelenej časti,
- g) podmienky prijímania uchádzača na štúdium,
- h) formy praktického vyučovania,
- i) rámcové učebné plány,
- j) pedagogicko-organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách výchovy a vzdelávania,
- k) spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní,
- l) povinné personálne zabezpečenie,
- m) povinné materiálne-technické a priestorové zabezpečenie výučby,
- n) podmienky na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní,
- o) osobitosti a podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- p) zásady a podmienky pre vypracovanie školských vzdelávacích programov.

2 CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť žiakovi v súlade so školským zákonom:

- a) získať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania informačno-komunikačných technológií, komunikácie v štátnom jazyku, materinskom jazyku a cudzom jazyku, matematickej gramotnosti a kompetencie v oblasti prírodných vied a technológií, k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie a občianske kompetencie, podnikateľské schopnosti a kultúrne kompetencie,
- b) ovládať aspoň jeden cudzí jazyk a vedieť ho používať
- c) naučiť sa správne identifikovať a analyzovať problémy a navrhovať ich riešenia a vedieť ich riešiť,
- d) rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, umelecké psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo na trhu práce,
- e) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,
- f) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- g) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami náboženskej tolerancie,
- h) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť, celoživotne sa vzdelávať, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,

- i) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy, chrániť životné prostredie a rešpektovať všeľudské etické hodnoty,
- j) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.

3 ZÁKLADNÉ PODMIENKY NA REALIZÁCIU ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Pre vzdelávanie v súlade s týmto ŠVP je nevyhnutné vytvárať vhodné realizačné podmienky. Podkladom na ich stanovenie sú základné požiadavky všeobecne záväzných právnych predpisov, normatívo materiálo-technického a priestorového vybavenia škôl, vyplývajúce z cieľov a obsahu vzdelávania v danom odbore vzdelávania. Iba ucelený, vzájomne sa podmieňajúci komplex požiadaviek umožní vytvoriť optimálne vzdelávacie prostredie.

3.1 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách vzdelávania

Výchova a vzdelávanie v zdravotníckom odbore **53 61 M praktická sestra** sa zameriava na kvalifikovanú prípravu zdravotníckych pracovníkov pre oblasť ošetrovateľskej starostlivosti u poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Obsah a štruktúra vzdelávacieho programu poskytuje široký odborný profil, ktorý je zárukou prípravy absolventov schopných samostatne vykonávať ošetrovateľské, asistentské a administratívne činnosti v oblasti ošetrovateľskej starostlivosti.

Výchova a vzdelávanie sa v zdravotníckom odbore praktická sestra organizuje **dennou formou štúdia alebo externou formou štúdia**.

Externá forma štúdia sa uskutočňuje len ako večerná. Večerné vzdelávanie je organizované pravidelne niekoľkokrát v týždni v rozsahu 10 až 15 hodín týždenne.

Z hľadiska jeho použitia pre cieľové skupiny vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky sa vzdelávanie uskutočňuje ako:

- **denné štvorročné štúdium pre absolventov základnej školy,**
- **denné dvojročné pomaturitné kvalifikačné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou,**
- **externé - večerné dvojročné pomaturitné kvalifikačné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou.**

Podmienky prijatia ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy. Absolventi tohto vzdelávacieho programu získajú úplné stredné odborné vzdelanie. Výstupným dokladom o získanom vzdelaní je maturitné vysvedčenie.

Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov stredných zdravotníckych škôl sú exkurzie a kurzy, ktoré sú uvedené v učebnom pláne školského vzdelávacieho programu; súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov stredných zdravotníckych škôl môže byť aj školský výlet.

Vzhľadom na požadované vedomosti a zručnosti absolventov efektívne využívať možnosti výpočtovej techniky, môže škola realizovať pre žiakov v študijných odboroch poskytujúcich úplné stredné odborné vzdelanie alebo vyššie odborné vzdelanie, vzdelávacie aktivity zamerané na získanie niektorého medzinárodne uznávaného certifikátu potvrdzujúceho úroveň dosiahnutých vedomostí a zručností v oblasti počítačovej gramotnosti. Vzdelávacie aktivity je možné organizovať vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach alebo v inom vzdelávacom zariadení, ktoré určí škola.

3.2 Formy praktického vyučovania

Praktické vyučovanie je neoddeliteľnou súčasťou odborného vzdelávania a prípravy v stredných zdravotníckych školách. Hlavnými formami praktického vyučovania na stupni vzdelania: úplné stredné odborné vzdelanie pre zdravotnícke študijné odbory sú: praktické cvičenia v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach) v škole a odborná prax t. j.: odborná klinická prax vykonávaná priebežne a súvisle na klinických výučbových pracoviskách v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach poskytujúcich sociálnu službu v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť. Na cvičeniach a odbornej klinickej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov.

Počet žiakov na jedného učiteľa je ustanovený v časti poznámky k učebnému plánu.

3.3 Spôsob a podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania na stredných zdravotníckych školách, vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

Úspešným absolvovaním školského vzdelávacieho programu, ktorý vychádza z tohto štátneho vzdelávacieho programu, môže žiak získať úplné stredné odborné vzdelanie, ak úspešne ukončil posledný ročník najmenej štvorročného programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole. Odborné vzdelávanie a príprava sa ukončuje maturitnou skúškou. Cieľom maturitnej skúšky je overenie vedomostí, zručností a kompetencií žiakov v rozsahu učiva určeného katalógom cieľových požiadaviek, ktoré sú zároveň vzdelávacími štandardmi tohto štátneho vzdelávacieho programu. Vo všeobecnosti sa maturitná skúška skladá z externej a internej časti. Externá časť maturitnej skúšky sa koná cez písomný test. Interná časť maturitnej skúšky sa koná formou písomnou, ústnou, praktickou, predvedenia komplexnej úlohy, obhajoby komplexnej odbornej práce alebo projektu, popr. úspešnej súťažnej práce, realizácie a obhajoby experimentu alebo kombináciou rôznych foriem. Odborná zložka maturitnej skúšky sa člení na teoretickú a praktickú časť. Maturitná skúška sa koná v riadnom alebo mimoriadnom skúšobnom období v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Maturitná skúška sa koná pred maturitnou komisiou.

Úplné stredné odborné vzdelanie získavajú žiaci úspešným ukončením posledného ročníka najmenej dvojročného vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v strednej odbornej škole v naväzujúcej forme pomaturitného štúdia. Skúška sa skladá z teoretickej a praktickej časti odbornej zložky. Skúška sa koná v riadnom alebo mimoriadnom skúšobnom období v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a koná sa pred maturitnou komisiou. Kvalifikačné pomaturitné štúdium sa ukončuje odbornou zložkou maturitnej skúšky, ktorá nebola súčasťou predtým vykonanej maturitnej skúšky.

Klasifikácia žiaka na maturitnej alebo pomaturitnej skúške je vyjadrená stupňom prospechu alebo percentom úspešnosti. Celkové hodnotenie vychádza z klasifikácie písomnej, praktickej a ústnej časti. Dokladom o získanom vzdelaní a zároveň o získanej kvalifikácii je vysvedčenie o maturitnej skúške, v pomaturitných formách štúdia vysvedčenie o maturitnej skúške z odbornej zložky.

3.4 Povinné materiálo-technické a priestorové zabezpečenie

V ŠVP sú vo všeobecnej rovine vymedzené základné podmienky na realizáciu školského vzdelávacieho programu a je úlohou školy, aby tieto podmienky nielen akceptovala, ale ich podrobnejšie konkretizovala vo vlastnom ŠkVP podľa potrieb a požiadaviek konkrétneho študijného odboru, aktuálnych cieľov a reálnych možností.

Povinnosťou škôl je dodržať a splniť normatív priestorovej, materiálnej a prístrojovej vybavenosti pre tie študijné odbory, pre ktoré bol schválený ŠVP Ministerstvom zdravotníctva SR. Špecifické vybavenie odborných učební a laboratórií je nutné pre výučbu odborných predmetov a nie je možné ho nahradiť vyučovaním na externých pracoviskách.

Všeobecné požiadavky a podmienky, podľa ktorých sa bude poskytovať tento vzdelávací program sú nasledovné:

a) Kapacita školy

1. Školský manažment:

- kancelária riaditeľa školy, kancelárie pre zástupcov riaditeľa školy,
- kancelária pre ekonomický úsek,
- príručný sklad s odkladacím priestorom,
- sociálne zariadenie,
- zasadacia miestnosť.

2. Pedagogickí zamestnanci školy:

- zborovňa pre rokovania pedagogickej rady, jazykové, prírodovedné kabinety a kabinety pre odborné predmety a praktické vyučovanie.

3. Nepedagogickí zamestnanci školy:

- kancelárie pre sekretariát, ekonómov a správcu, priestory pre obslužný personál (údržba, upratovanie, vodič,) príručný sklad s odkladacím priestorom, archív,
- hygienické priestory, sociálne zariadenia, šatne,
- sklady učebných pomôcok a didaktickej techniky,
- priestory pre centrálnu ovládaciu didaktickej techniky,
- knižnica,
- priestory pre záujmovú a spoločenskú činnosť žiakov a zamestnancov školy, aula,
- spoločenská miestnosť.

b) Makrointeriéry

1. Školská budova
2. Školský dvor
3. Telocvičňa, sklad náradia, náčinia, pomôcok, sociálne zariadenia, šatne
4. Garáže
5. Internát - DM (môže byť zabezpečený zmluvne)
6. Školská jedáleň a kuchyňa (môže byť zabezpečená zmluvne)

c) Vyučovacie interiéry

1. Klasické triedy - učebne pre teoretické vyučovanie vybavené didaktickou technikou
2. Laboratórium výpočtovej techniky
3. Odborné triedy - učebne pre teoretické a praktické vyučovanie vybavené štandardnou didaktickou technikou, prístrojovou technikou a pomôckami, modelmi:
  - odborná učebňa pre predmet anatómia a fyziológia
  - odborná učebňa pre predmet prvá pomoc
  - 2 špeciálne odborné učebne pre predmet ošetrovateľské techniky
  - odborná učebňa pre predmet administratíva a zdravotnícka dokumentácia

Normatív minimálneho priestorového a materiálno-technického vybavenia pre odborné vzdelávanie v škole:

Odborná učebňa pre predmet anatómia a fyziológia

Vybavenie	Minimálny počet pre jednu učebňu
anatomicko-fyziologické zobrazenia všetkých sústav, schémy	cca 20 ks
trojrozmerné modely anatomických štruktúr, orgánov a ich funkcií	cca 20 ks
softvér pre výučbu ANF cez interaktívnu tabuľu	1/1
d'alsie špecifické pomôcky pre jednotlivé študijné odbory (napr.: CD a DVD nosiče o prevencii, diagnostike, priebehu a terapii jednotlivých stavov a ochorení, operačných zákrokov, využítí pomôcok a pod.)	
prezentačná technika - dataprojektor, notebook, plátno, vizualizér	á 1 ks

Odborná učebňa pre predmet prvá pomoc

Vybavenie	Minimálny počet pre jednu učebňu
figurína dospelého na kardiopulmonálnu resuscitáciu s možnosťou elektronickej kontroly s počítačovým vyhodnotením priebehu kardiopulmonálnej resuscitácie v tlačenej forme	1 ks
figurína dojčaťa na kardiopulmonálnu resuscitáciu s elektronickým vyhodnocovacím zariadením na kontrolu správnosti vykonávanej resuscitácie	1 ks
figurína na nácvik uvoľnenia cudzieho telesa z dýchacích ciest určenú na nácvik spriechnodenia dýchacích ciest úderom do chrbta a stlačením brucha pri dusení sa cudzím telesom	1 ks
celotelová figurína s traumatickými poraneniami; táto sa nevyžaduje, ak figurína dospelého na kardiopulmonálnu resuscitáciu má vymeniteľné časti, ktoré obsahujú aj traumatické poranenia	1 ks
tréningový automatický externý defibrilátor s možnosťou simulácie srdcových rytmov	1 ks
vybavená lekárnica	pre každého žiaka
spotrebný materiál, zdravotnícky materiál a pomôcky na precvičovanie poskytovania prvej pomoci postihnutému v simulovaných podmienkach	pre každého žiaka
didaktická technika najmenej na úrovni dátového projektoru s počítačom, ozvučenie	

Odborná učebňa pre predmet ošetrovateľské techniky

Vybavenie	Minimálny počet pre jednu učebňu
ekologická tabuľa - fixky	1
stoličky	10
katedra + stolička	1/1
umývadlo	1
skrinka na lieky	1
skriňa na pomôcky	2
štandardná posteľ s bočnicami	1
špeciálna posteľ	1
nočný stolík	2
detská posteľ	1
modely dospelého	1
modely dieťaťa	3
prebaľovací stôl	1
dojčenské váhy	1
stolík na pomôcky	2
preväzový stolík	1
vozík na čistú a špinavú bielizeň	1
zástena	1
schodíky k posteli	1
stolička k posteli	2
jedálenský stolík	2
OBVÄZOVÝ MATERIÁL A OBVÄZOVÁ TECHNIKA	
komplexne obvazový materiál	á žiak
ukážky dláh	5
STAROSTLIVOSŤ O POMÔCKY	
dezinfekčné prostriedky - rôzne druhy a formy	
čistiace prostriedky	
kefy, prachovky, pomôcky na umývanie	
vedro	2
POMÔCKY NA STAROSTLIVOSŤ O POSTEĽ A POLOHOVANIE PACIENTA	
paplóny	2
vankúše	2
návleky na paplóny	6
návleky na vankúše	6
plachty	8
plachty na detskú posteľ	4
gumovky	2
antidekubitné pomôcky - rôzne druhy	2
polohovacie pomôcky - rôzne druhy	10
debničky	2
rebríček	2
uzdička	2
hrazdička	2

POMÔCKY NA PODÁVANIE JEDLA PACIENTOM	
jedálenská súprava	1
príbor sada	1
špeciálne poháre a pomôcky na pitie	2
kompletná sada na kŕmenie dojčiat	1
rôzne sušené mlieka a čaje	
nasogastrické sondy	2
POMÔCKY NA HYGIENICKÚ STAROSTLIVOSŤ O CHORÝCH	
osobná bielizeň pre pacienta	6
detská bielizeň pre dojča	6
súbor pomôcok na hygienickú starostlivosť o dojča, vanička z PVC, krajčírsky meter	1
umývadlo z PVC	2
nafukovací bazénik na umytie vlasov	1
uteráky, osušky	5
sušič na vlasy	1
toaletný košík kompletne vybavený na hygienickú starostlivosť o dutinu ústnu, vlasy, nechty, uši, oči, potreby na holenie	2
POMÔCKY NA VYPRÁZDŇOVANIE CHORÝCH	
podložná misa	2
močová fľaša	2
izbové WC	1
klystírová súprava, rektálne rúrky rôzne veľkosti	2
Janettova striekačka	2
pomôcky na ošetrovanie kolostómii - rôzne	2
absorpčné pomôcky (rôzne druhy)	8
rôzne druhy močových katétrov, zberné vrecká	6
POMÔCKY NA SLEDOVANIE A ZÁZNAM FYZIOLOGICKÝCH FUNKCIÍ	
tlakomer (rôzne druhy)	5
fonendoskop	5
teplomer (rôzne druhy)	5
EKG prístroj	1
osobná váha	1
POMÔCKY NA ODBER BIOLOGICKÉHO MATERIÁLU NA VYŠETRENIE	
močový pohár a samolepiace vrecká pre odber moču u detí	3
zberná nádoba na moč	2
urometer, odmerný valec	2
diagnostické indikátory	1 bal.
špeciálne odberové sady na moč, krv, stolicu, spútum, výtery	á žiak
glukomer	1
súbor pomôcok na odber kapilárnej a venóznejskej krvi	á žiak
Kussmaulova sonda	1
duodenálna sonda	1
súprava na výplach žalúdka	1
gumová zástera	1
POMÔCKY NA PODÁVANIE LIEČIV PER OS DOSPELÝM A DEŤOM	
liekovky	2
dávkovač liečiv	1

rozdeľovač liekov	1
ukážky liečiv všetkých foriem	
POMÔCKY NA APLIKÁCIU LIEČIV NA KOŽU A DO TELOVÝCH DUTÍN	
rôzne druhy aplikátorov a liečiv	
POMÔCKY NA APLIKÁCIU TEPLA A CHLADU	
biopton	1
solux, horské slnko, gélové vrecká na aplikáciu tepla a chladu, termofory	á 1ks
POMÔCKY NA APLIKÁCIU INJEKCIÍ	
rôzne druhy striekačiek a ihiel	á žiak
súbor pomôcok na aplikáciu injekcií	á žiak
POMÔCKY NA APLIKÁCIU LIEČIV CEZ DÝCHACIE CESTY	
inhalátor elektrický	1
inhalačný nástavec	1
aplikátor kyslíka (rôzne druhy)	
kyslíková fľaša - stojan	1
odsávačka	1
POMÔCKY NA PREVÄZY RÁN	
základné inštrumentárium - sada	1
drény a drenážne systémy	1
ukážky špeciálnych druhov preväzového materiálu	10
lukasterikové a stericlinové vrecká	10
ADMINISTRATÍVA ZDRAVOTNÍCKA DOKUMENTÁCIA	
zdravotnícka dokumentácia	á žiak
ĎALŠIE POMÔCKY	
emitné misky	6
podnosy	6
spotrebný materiál	

Odborná učebňa pre predmet administratíva a zdravotnícka dokumentácia

Vybavenie	Minimálny počet pre jednu učebňu
počítače, notebook	15 ks
dataprotektor	1 ks
interaktívna tabuľa	1 ks
vizualizér	1 ks
Programy napr. softvér pre ambulanciu všeobecného lekára, nemocničný informačný systém	školská verzia
Vzory dokumentácie	
podací denník - skartačný protokol	
skartačný protokol	
objednávky	
dodací list	
faktúra, likvidačný list faktúry	
žiadanky na vyšetrenia a prepravu biologického materiálu na rtg, sono, CT a iné	
zdravotnícka dokumentácia: chorobopis, dekurz, teplotná tabuľka, ošetrovateľská dokumentácia, hlásenia, PN, prijímací lístok, preukaz na dopravu osoby zo zdravotných dôvodov, predpis stravy pre oddelenie, dodatočné hlásenie zmien v počte diét a iné.	
tlačivá týkajúce sa chorôb podliehajúcich povinnému hláseniu	
tlačivá k úmrtiu, list o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí	
kniha index	
štatistika - hlásenia požadované matrikou a poisťovňou	
štatistické výkazy - rôzne druhy	
tlačivá k evidencii, inventárna kniha	
inventárna karta	

d) Vyučovacie exteriéry

1. Školské ihrisko

e) Zmluvné pracoviská

Podmienky praktického vyučovania - odborná klinická prax v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach poskytujúcich sociálnu službu v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť sú jednoznačne písomne dohodnuté na základe dohody uzatvorenej podľa zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov, vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 84/2016 Z. z., ktorou sa ustanovujú určujúce znaky jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení s každým výučbovým zdravotníckym zariadením a v súlade s Výnosom Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č.09812/2008-OL z 10. septembra 2008 o minimálnych požiadavkách na personálne zabezpečenie a materiálno-technické vybavenie jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení v znení neskorších predpisov, ktoré zodpovedajú cieľom a obsahu praktických zručností v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Pri výučbe v odbornej učebni a na výučbovom pracovisku zdravotníckeho zariadenia a zariadenia

sociálnych služieb sú nutné osobné ochranné pracovné prostriedky (odev a obuv), ktoré zabezpečuje škola.

3.5 Podmienky na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní

Vytváranie podmienok bezpečnej a hygienickej práce je organickou súčasťou celého vyučovacieho procesu, osobitne praktického vyučovania t. j. praktické cvičenia v laboratórnych podmienkach a odbornej klinickej praxe v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť vo výučbových zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb. Postupuje sa podľa platných predpisov, nariadení, vyhlášok, noriem a pod.

Výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia, hygiene práce a ochrana pred požiarom je neoddeliteľnou súčasťou teoretického a praktického vyučovania. V priestoroch určených na vyučovanie žiakov je potrebné utvoriť podľa všeobecne záväzných právnych predpisov podmienky na zabezpečenie bezpečnosti a hygieny práce. Je nevyhnutné preukázateľne poučiť žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dodržiavanie týchto predpisov vyžadovať.

V priestoroch určených na praktické vyučovanie je potrebné podľa platných technických predpisov vytvoriť podmienky na bezpečnú prácu, dôkladne a jasne oboznámiť žiakov s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, s hygienickými predpismi, s technickými predpismi a technickými normami, s predpísanými technologickými postupmi, s pravidlami bezpečnej obsluhy technických zariadení, používaním ochranných prostriedkov a dodržiavanie týchto predpisov kontrolovať a vyžadovať.

Pracovná činnosť v zdravotníckom študijnom odbore si vyžaduje stále a priame vedenie odborného učiteľa alebo zodpovednej osoby s príslušnou odbornou spôsobilosťou podľa osobitného predpisu pod vedením, ktorej sa praktické vyučovanie vykonáva - nácvik a upevňovanie odborných pracovných činností. V priebehu praktických činností sa musia používať predpísané ochranné pracovné prostriedky a pomôcky v bezchybnom stave.

Odborná klinická prax v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť v zdravotníckych zariadeniach a ďalších zariadeniach prebieha v záujme bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov rovnako ako aj z hľadiska zdravotníckej etiky, ochrany zdravia pacientov/klientov a hygieny v skupinách s počtom žiakov najviac 6. V odborných učebniach v škole najviac 10.

3.6 Personálne podmienky

Personálne zabezpečenie odborného vzdelávania

Odborná a pedagogická spôsobilosť pedagogických zamestnancov odborných predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program musí byť v súlade s platnými predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi platnými predpismi. Pedagogickí zamestnanci musia zabezpečiť súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci platných predpisov.

Plnenie stanovenej miery vyučovacej a výchovnej povinnosti vyplýva z platnej legislatívy, rámcového učebného plánu a učebného plánu pre odbornú zložku vzdelávania štátneho vzdelávacieho programu. Rámcové rozvrhnutie obsahu vzdelávania je východiskom pre tvorbu učebných plánov v školských vzdelávacích programoch. Stanovené vzdelávacie oblasti a ich minimálne počty hodín sú záväzné, ich dodržanie v školských vzdelávacích programoch musí byť preukázateľné.

ODBORNÉ PREDMETY v študijnom odbore 53 61 M praktická sestra

Vyučovacie predmety	Kvalifikačné požiadavky učiteľa Vysokoškolské vzdelanie II. stupňa v príslušnom študijnom odbore, doplňujúce pedagogické štúdium (DPŠ) a minimálne 2 roky odbornej praxe
Latinský jazyk	<ul style="list-style-type: none"> - klasické jazyky = latinčina a starogréčtina - latinčina v kombinácii
Anatómia a fyziológia	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné lekárstvo - ošetrovateľstvo; starostlivosť o chorých - pedagogika; starostlivosť o chorých - psychológia; všeobecná pedagogika s predchádzajúcim ukončením študijného odboru na SZŠ; učiteľstvo odborných predmetov na SZŠ; ošetrovateľstvo a rehabilitácia; [ďalej len ošetrovateľstvo] s vykonaním štátnej záverečnej skúšky z predmetu somatológia - ošetrovateľstvo s 3. stupňom VŠ vzdelania v študijnom odbore ošetrovateľstvo / „PhD.“ - ošetrovateľstvo s I. atestáciou a ukončeným programom ďalšieho vzdelávania PZ
Patológia	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné lekárstvo - ošetrovateľstvo s vykonaním štátnej záverečnej skúšky z predmetu somatológia - ošetrovateľstvo s 3. stupňom VŠ vzdelania v študijnom odbore ošetrovateľstvo / „PhD.“ - ošetrovateľstvo s I. atestáciou a ukončeným špecifickým programom ďalšieho vzdelávania PZ
Preventívne lekárstvo	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné lekárstvo - verejné zdravotníctvo
Organizácia zdravotníctva a sociálnych služieb	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné lekárstvo - ošetrovateľstvo
Prvá pomoc	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné lekárstvo - ošetrovateľstvo
Psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia	<ul style="list-style-type: none"> - ošetrovateľstvo
Zdravotnícka etika	<ul style="list-style-type: none"> - ošetrovateľstvo
Zdravie a klinika chorôb	<ul style="list-style-type: none"> - všeobecné lekárstvo - ošetrovateľstvo s vykonaním štátnej záverečnej skúšky z predmetu somatológia - ošetrovateľstvo s 3. stupňom VŠ vzdelania v študijnom odbore ošetrovateľstvo / „PhD.“ - ošetrovateľstvo s I. atestáciou a ukončeným špecifickým programom ďalšieho vzdelávania PZ
Ošetrovateľstvo	<ul style="list-style-type: none"> - ošetrovateľstvo
Ošetrovateľské techniky	<ul style="list-style-type: none"> - ošetrovateľstvo
Administratíva a zdravotnícka dokumentácia	<ul style="list-style-type: none"> - ošetrovateľstvo
Ošetrovateľská starostlivosť	<ul style="list-style-type: none"> - ošetrovateľstvo

3.7 Učebné zdroje

3.7.1 Odborná literatúra

VYUČOVACÍ PREDMET	NÁZOV UČEBNICE	AUTOR	ROK VYDANIA	Č. SCHVAĽ. DOLOŽKY	ÚČINNOSŤ	PLATÍ DO:
latinský jazyk	Latinský jazyk Stručný lekársky slovník	Kábrt, J. Kábrt, J. Valach, V.	Osveta 2011 Osveta 1992	S04220-2010- OZdV-6 X	26.2.2011 X	1.9.2021 X
anatómia a fyziológia	Somatológia	Dylevský, I.	Osveta 2003	X	X	X
	Anatómia a fyziológia	Lauková, D. a kol.	Osveta 2014	Z48393-2014- OZdV	19.11.2014	19.11.2024
patológia	Patológia	Slugeň, I. a kol.	Osveta 1998	X	X	X
organizácia zdravotníctva a sociálnych služieb	Organizácia zdravotníctva	Šagát, T. a kol.	Osveta 2004	Z07493-2/2003- OZdV	18.12.2003	X
	Sociálna starostlivosť	Draganová, H. a kol.	Osveta 2006	30009-2/2006 OZdV	20.12.2006	X
prvá pomoc	Prvá pomoc	Bereczová, L.	Osveta 2018	S13482-2018	27.11.2018	27.11.2028
preventívne lekárstvo	Preventívne lekárstvo	Rovný, I. a kol.	Osveta 1995	X	X	X
psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia	Psychológia a pedagogika	Šútovec, J. a kol. Štefanovič, J., Greisinger, J.	Osveta 1994 Osveta 1987	X X	X X	X X
	Psychológia					
zdravotnícka etika	Zdravotnícka etika	Kopecká, K., Korcová, M. a kol.	Osveta 2008	S04220-2008 OZdV 10	26.02.2008	X
zdravie a klinika chorôb	Zdravie a klinika chorôb	Kopecká, K., Kopecký, P.	Osveta 2014	Z48392-2014- OZdV	19.11.2014	19.11.2024
ošetrovateľstvo ošetrovateľské techniky	Ošetrovateľské techniky	Krišková, A. a kol.	Osveta 2001	5075	12.12.2001	12.12.2021
	Základy ošetrovania a asistencie	Kontrová, Ľ., Kristová, J. a kol.	Osveta 2006	30005-2/2006 OZdV	20.12.2006	X
	Základy ošetrovania a asistencie II.	Sládečková, R. a kol.	Osveta 2006	29855-1/2007 OZdV	14.12.2006	X
	Pracovné listy	Roháčová, M.	Osveta 2018	S13489-2018- OZdV-1	27.11.2018	27.12.2023
administratíva a zdravotnícka dokumentácia	Administratíva a zdravotnícka dokumentácia	Garová, M., Valentová, I., Gara, K.	Osveta 2003	07514-2/2003 OZdV	18.12.2003	X
	Administratíva a zdravotnícka dokumentácia	Kormanová, G.	Osveta 2018	S13474-2018- OZdV-1	27.11.2018	27.11.2028

3.7.2 Didaktická technika

1. prenosný dátový projektor
2. počítače, tlačiareň
3. kopírovací stroj a skener
4. video a DVD prehrávač
5. projekčné plátno
6. flipchart
7. vizualizér
8. laserové ukazovátka
9. interaktívna tabuľa
10. ozvučenie učebne
11. kamera

3.7.3 Materiálne výučbové prostriedky

1. CD, DVD
2. odborné filmy a diafilmy
3. softvérové programy určené pre prácu v odbore, ktoré sú priebežne aktualizované
4. obrazy, tabule, mapy a schémy konštrukcií
5. vybavenie odborných učební podľa normatívu ŠVP
6. spotrebný zdravotnícky a iný materiál
7. anatomicko-fyziologické a iné modely

4 OSOBITOSTI A PODMIENKY VZDELÁVANIA ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO -VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

Do stredných zdravotníckych škôl môžu byť prijatí uchádzači, ktorých zdravotný stav posúdil a na prihláške potvrdil pediater poskytujúci všeobecnú starostlivosť o deti a dorast a v prípade iných foriem vzdelávania všeobecný lekár. Do študijného odboru praktická sestra môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotnú spôsobilosť k výkonu zdravotníckeho povolania vrátane opatrení pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť podľa právnych predpisov MZ SR.

Do študijného odboru 5361 M praktická sestra nemôžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú mentálne, zmyslové alebo telesné postihnutie, majú narušenú komunikačnú schopnosť, špecifické poruchy učenia alebo správania sa, autistický syndróm, poruchy psychického vývinu.

Špecifické poruchy učenia	Záleží od individuálneho prípadu, od typu poruchy a úrovne jej kompenzácie. Vzhľadom na vysoké nároky zdravotníckych študijných odborov na študijné predpoklady žiakov treba zväziť ich vhodnosť pre žiakov s dyslexiou, dysgrafiou a dyskalkúliou. Vhodnosť študijných odborov pre žiakov so špecifickými vývinovými poruchami učenia treba konzultovať so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie.
Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP)	V spolupráci školy s územnou samosprávou a ÚPSVaR možno získať pre žiakov príspevok na školské pomôcky, na cestovné, ubytovanie, stravovanie.
Mimoriadne nadaní žiaci	Výučba sa u nich môže organizovať formou individuálnych študijných plánov a programov, ktoré sa vypracujú podľa reálnej situácie (možnosť absolvovania odboru v skrátenom čase, príprava na ďalšie vzdelávanie). Uvedené neplatí pre odbornú klinickú prax.

5 CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU ŠTUDIJNÉHO ODBORU: 53 61 M PRAKTICKÁ SESTRA

5.1 Popis vzdelávacieho programu

Vzdelávací program je určený pre študijný odbor praktická sestra.

Štátny vzdelávací program pre študijný odbor praktická sestra má poskytnúť základný rámec, pravidlá a požiadavky pre tvorbu školských vzdelávacích programov. ŠVP neslúži na priame vyučovanie, ale je iba podkladom, spolu s legislatívou pre tvorbu školských vzdelávacích programov.

Vzdelávací program a príprava žiakov má široký záber. Široké profilovanie absolventov so zameraním na kľúčové kompetencie umožňuje pripraviť žiakov na komplexné riešenie odborných problémov, ale aj na ich pohotovú adaptabilitu a prispôsobenie sa pre prácu v nových podmienkach (v závislosti od trhu práce), pre uplatňovanie nových koncepcií, metód, foriem, postupov, činností.

Štátny vzdelávací program zahŕňa všeobecné, odborné ako aj špecifické teoretické poznatky a ich aplikáciu v praktických činnostiach pri príprave zdravotníckych pracovníkov - praktickej sestry pre oblasť ošetrovateľskej starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach. Jeho obsah a štruktúra poskytuje široký odborný profil, ktorý je zárukou prípravy absolventov schopných samostatne vykonávať ošetrovateľské, asistentské a administratívne činnosti v preventívnom, diagnostickom a liečebnom režime zdravotnej starostlivosti.

Obsah vzdelania je koncipovaný tak, aby žiaci zvládli všeobecné a odborné poznatky a zručnosti na požadovanej profesionálnej úrovni nevyhnutné na získanie úplného stredného odborného vzdelania a odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania praktická sestra. Tomu zodpovedá štruktúra a obsah odbornej zložky vzdelávania vrátane odbornej klinickej praxe. Dominantnú zložku odbornej prípravy tvoria predmety teoretického a praktického zamerania, najmä ošetrovateľstvo, zdravie a klinika chorôb, anatómia a fyziológia, prvá pomoc, pedagogika, psychológia a profesijná komunikácia, zdravotnícka etika a ošetrovateľská starostlivosť. Tieto predmety prehlbujú vzťah medzi teoretickými vedomosťami a praktickým osvojovaním si profesionálnych zručností.

V teoreticko-praktickej príprave v triedach, laboratóriách, špecializovaných odborných učebniach žiaci získajú základné poznatky, vždy však v súvislosti s ich praktickou aplikáciou a praktickým využitím. Vedomosti žiakov získané v teoretickom vyučovaní slúžia predovšetkým na zdôvodnenie praktických činností a postupov.

Na odbornej klinickej praxi sa utvárajú, rozvíjajú a upevňujú základné odborné zručnosti v odborných činnostiach pod priamym vedením odborných učiteľov alebo odborníkov z praxe s príslušnou odbornou spôsobilosťou podľa osobitného predpisu. Odbornú prípravu umocňuje absolvovanie odborných exkurzií na špecializovaných pracoviskách.

Z hľadiska jeho použitia pre cieľové skupiny vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky sa vzdelávanie uskutočňuje ako:

- **denné štvorročné štúdium pre absolventov základnej školy,**
- **denné a externé - večerné dvojročné pomaturitné kvalifikačné štúdium pre absolventov strednej školy s maturitou.**

Podmienky prijatia ustanovuje vykonávací predpis o prijímacom konaní na stredné školy. Absolventi tohto vzdelávacieho programu získajú úplné stredné odborné vzdelanie. Výstupným dokladom o získanom vzdelaní je maturitné vysvedčenie.

Absolventi štúdia sa uplatnia pri výkone zdravotníckeho povolania: praktická sestra.

5.2 Základné údaje pre stupeň: úplné stredné odborné vzdelanie - 53 61 M praktická sestra

Študijný odbor:	53 61 M praktická sestra
Forma štúdia:	Denné štúdium pre absolventov základnej školy
Dĺžka štúdia:	4 roky
Vyučovací jazyk:	Štátny jazyk
Nevyhnutne vstupné požiadavky na štúdium:	Nižšie stredné vzdelanie a splnenie podmienok prijímacieho konania
Podmienky na prijatie do študijného odboru:	Do študijného odboru praktická sestra môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotnú spôsobilosť na prácu v odbore. Vyjadrenie lekára o zdravotnom stave uchádzača musí byť pripojené k prihláške. Profilové predmety na prijímacie skúšky: - slovenský jazyk a literatúra - biológia
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o získanom stupni vzdelania a o získanej kvalifikácii:	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Poskytnutý stupeň vzdelania:	Úplné stredné odborné vzdelanie
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Praktická sestra je zdravotnícky pracovník, ktorý sa uplatní v zariadeniach zdravotnej starostlivosti a zariadeniach poskytujúcich sociálnu službu.
Možnosti ďalšieho štúdia:	Vzdelávacie programy pomaturitného a vysokoškolského štúdia. Ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov podľa platnej legislatívy MZ SR.

5.3 Základné údaje pre pomaturitné kvalifikačné štúdium, stupeň: úplné stredné odborné vzdelanie - 53 61 N praktická sestra

Študijný odbor:	53 61 N praktická sestra
Forma štúdia:	1. Denné štúdium pre absolventov strednej školy 2. Externé - večerné štúdium pre absolventov strednej školy
Dĺžka štúdia:	1. 2 roky 2. 2 roky
Vyučovací jazyk:	Štátny jazyk
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie a splnenie podmienok prijímacieho konania
Podmienky na prijatie do študijného odboru:	Do študijného odboru praktická sestra môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotnú spôsobilosť na prácu v odbore. Vyjadrenie lekára o zdravotnom stave uchádzača musí byť pripojené k prihláške. Profilové predmety na prijímacie skúšky: - slovenský jazyk a literatúra - biológia
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška z odbornej zložky
Doklad o získanom stupni vzdelania a o získanej kvalifikácii:	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Poskytnutý stupeň vzdelania:	Úplné stredné odborné vzdelanie
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Praktická sestra je zdravotnícky pracovník, ktorý sa uplatní v zariadeniach zdravotnej starostlivosti a v zariadeniach poskytujúcich sociálnu službu.
Možnosti ďalšieho štúdia:	Vzdelávacie programy pomaturitného a vysokoškolského štúdia. Ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov podľa platnej legislatívy MZ SR.

5.4 Požiadavky zdravotnej spôsobilosti na uchádzača

Do stredných zdravotníckych škôl môžu byť prijatí uchádzači, ktorých zdravotný stav posúdil a na prihláške potvrdil pediater poskytujúci všeobecnú starostlivosť o deti a dorast alebo všeobecný lekár pre dospelých pre externú formu vzdelávania. Do študijného odboru praktická sestra môžu byť prijatí žiaci, ktorí spĺňajú zdravotnú spôsobilosť k výkonu zdravotníckeho povolania vrátane opatrení pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť podľa právnych predpisov MZ SR.

Do študijného odboru praktická sestra nemôžu byť prijatí uchádzači, ktorí majú mentálne, zmyslové alebo telesné postihnutie, majú narušenú komunikačnú schopnosť, špecifické poruchy učenia alebo správania sa, autistický syndróm, poruchy psychického vývinu.

6 PROFIL ABSOLVENTA

6.1 Celková charakteristika absolventa

Študijný odbor praktická sestra pripravuje zdravotníckych pracovníkov, ktorí sú spôsobilí vykonávať ošetrovateľské, asistentské a administratívne činnosti a úlohy v preventívnom, diagnostickom a liečebnom režime zdravotnej starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach poskytujúcich sociálnu službu.

Náročnosť zdravotníckeho povolania si vyžaduje široký všeobecný rozhľad, rozsiahle a trvalé odborné a praktické zručnosti, osobnú zodpovednosť, čo kladie vysoké nároky na osobnostný rozvoj. Absolvent je schopný aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti v praxi, zorganizovať a zrealizovať pracovné aktivity a vyhodnotiť prácu svoju i svojich kolegov.

Dôležitou súčasťou profilu absolventa sú jeho vedomosti a spôsobilosti z oblasti starostlivosti o zdravie a jeho ochranu, z ošetrovateľskej starostlivosti, z oblasti administratívy a zdravotníckej dokumentácie a z oblasti bezpečnosti práce. V správaní absolventa dominuje tolerancia, empatia, asertivita a prosociálne správanie. Absolvent je pripravený pracovať tvorivo samostatne i v tíme, v praktickej i teoretickej činnosti, je komunikatívny, zručný v nadväzovaní a sprostredkovaní kontaktov, má kultivované vystupovanie a prejav. Vyznačuje sa vysokým stupňom sebaregulácie, sebakontroly a schopnosťou spolupráce. Má predpoklady na ďalší odborný, profesionálny i osobnostný rozvoj, inováciu práce i prehlbovanie vedomostí a zručností a je naklonený a otvorený novým trendom a metódam v danej profesii.

Absolvent má mať pre kvalifikovaný výkon týchto činností potrebné všeobecné vzdelanie, znalosť cudzích jazykov a široký odborný profil. Má byť dostatočne adaptabilný aj v príbuzných odboroch, schopný aplikovať nadobudnuté vedomosti a zručnosti pri samostatnom riešení pracovných problémov, schopný pracovať v tíme, aktívne komunikovať a podieľať sa na organizácii a riadení pracoviska, sústavne sa vzdelávať, ovládať dôležité výkonové zručnosti, konať v súlade s právnymi normami spoločnosti a zásadami etiky a demokracie. Zároveň je schopný uplatňovať moderné metódy, technológie a štýl práce, logické myslenie, samostatnosť, zodpovednosť a iniciatívu. Absolvent je pripravovaný v súlade s medzinárodnými štandardami (jazykové, počítačové). Má predpoklady na ďalší odborný, profesionálny i osobnostný rozvoj, inováciu práce i prehlbovanie vedomostí a zručností. Je naklonený a otvorený novým trendom a metódam v danej profesii. Absolvent má predpoklady konať cieľavedome, rozvážne a rozhodne v súlade s právnymi predpismi spoločnosti, zásadami vlastenectva, humanizmu a demokracie. Predpokladá sa jeho schopnosť samostatného ďalšieho rozvoja a štúdia odboru na základe získaných vedomostí vo všeobecnovzdelávacích i odborných predmetoch. Príprava je zameraná aj na pomaturitné, vyššie odborné vzdelávanie a vysokoškolské štúdium.

Absolvent študijného odboru je pripravený:

- realizovať plánované výkony ošetrovateľskej starostlivosti v jednotlivých fázach ošetrovateľského procesu, hlavne pri uspokojovaní bio-psycho-sociálnych potrieb chorého v rámci svojich kompetencií,
- spolupracovať v diagnostickom a liečebnom režime všeobecnej a špecializovanej zdravotnej starostlivosti,
- podieľať sa na primárnej, sekundárnej a terciárnej prevencii,
- poskytovať odbornú prvú pomoc,
- vykonávať administratívne práce a pracovať s informačným systémom zdravotníckeho zariadenia.

Absolvent sa uplatní na všetkých úsekoch zdravotnej starostlivosti. Odbornou praxou a ďalším štúdiom si prehľbuje a zvyšuje kvalifikáciu. Po absolvovaní vzdelávacieho programu absolvent disponuje nasledujúcimi kompetenciami:

6.2 Kľúčové kompetencie

Vzdelávanie v ŠVP v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania na danom stupni vzdelania smeruje k tomu, aby si žiaci vytvorili zodpovedajúce schopnosti a študijné predpoklady. Kľúčové kompetencie chápeme ako kombináciu vedomostí, zručností, postojov, hodnotovej orientácie a ďalších charakteristík osobnosti, ktoré každý človek potrebuje na svoje osobné uspokojenie a rozvoj, aktívne občianstvo, spoločenské a sociálne začlenenie, k tomu, aby mohol primerane konať v rôznych pracovných a životných situáciách počas celého svojho života. Kľúčové kompetencie ako výkonové štandardy sa v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu prostredníctvom výchovných a vzdelávacích stratégií rozvíjajú, osvojujú a hodnotia buď na úrovni školy, odboru vzdelávania alebo vyučovacieho predmetu. V súlade so Spoločným európskym rámcom kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie ŠVP vymedzil nasledovné kľúčové kompetencie:

a) Spôsobilosti konať samostatne v spoločenskom a pracovnom živote

Sú to spôsobilosti, ktoré sú základom pre ďalšie získavanie vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie. Patria sem schopnosti nevyhnutné pre cieľavedomé a zodpovedné riadenie a organizovanie svojho osobného, spoločenského a pracovného života. Jednotlivci si potrebujú vytvárať svoju osobnú identitu vo vzťahu k životným podmienkam, povolaniu, práci a životnému prostrediu, spoločenským normám, sociálnym a ekonomickým inštitúciám, robiť správne rozhodnutia, voľby, opatrenia a postupy. Tieto kompetencie sú veľmi úzko späté s osvojovaním si kultúry myslenia a poznávania.

Absolvent má:

- logicky a reálne zdôvodňovať svoje názory, konania a rozhodnutia,
- porovnať formálne a neformálne pravidlá, zákonitosti, predpisy, sociálne normy, morálne zásady, vlastné a celospoločenské očakávania v systéme, v ktorom existuje,
- identifikovať priame a nepriame dôsledky svojej činnosti,
- vybrať si správne rozhodnutie a cieľ z rôznych možností,
- vysvetliť svoje životné plány, záujmy a predsavzatia,
- popísať svoje ľudské práva, popísať svoje povinnosti, záujmy, obmedzenia a potreby,
- definovať svoje ciele a prognózy,
- určiť zdroje osobného a spoločenského života a ich očakávaný vývoj,
- zdôvodňovať svoje argumenty, riešenia, potreby, práva, povinnosti a konanie.

b) Spôsobilosť interaktívne používať vedomosti, informačné a komunikačné technológie, komunikovať v materinskom a cudzom jazyku

Sú to schopnosti, ktoré žiak získava za účelom aktívneho zapojenia sa do spoločnosti založenej na vedomostiach s jasným zmyslom pre vlastnú identitu a smer života, sebazdokonaľovanie a zvyšovanie výkonnosti, racionálneho a samostatného vzdelávania a učenia sa počas celého života, aktualizovania a udržiavania potrebnej základnej úrovne jazykových schopností, informačných a komunikačných zručností. Od žiaka sa vyžaduje efektívne využívať písaný a hovorený materinský a cudzí jazyk, disponovať s čitateľskou a matematickou gramotnosťou, prehodnocovať základné zručnosti a sebatvoriť.

Absolvent má:

- správne sa vyjadrovať v materinskom jazyku v písomnej a hovorenej forme,
- spoľahlivo sa vyjadrovať v cudzom jazyku v písomnej a hovorenej forme,
- riešiť matematické príklady a rôzne situácie,

- identifikovať, vyhľadávať, triediť a spracovať rôzne informácie a informačné zdroje,
- posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov,
- kriticky hodnotiť získané informácie,
- formulovať, pozorovať, triediť a merať hypotézy,
- overovať a interpretovať získané údaje,
- pracovať s elektronickou poštou,
- pracovať s rôznymi pokročilejšími informačnými a komunikačnými technológiami.

c) Schopnosť pracovať v rôznorodých skupinách

Tieto schopnosti sa využívajú pri riadení medziľudských vzťahov, formovaní nových typov spolupráce. Sú to schopnosti, ktoré sa objavujú v náročnejších podmienkach, aj pri riešení problémov ľudí, ktorí sa nevedia zaradiť do spoločenského života. Žiaci musia byť schopní učiť sa, nažívať a pracovať nielen ako jednotlivci, ale aj v sociálne vyváženej skupine. Sú to teda schopnosti, ktoré na základe získaných vedomostí, sociálnych zručností, interkulturálnych kompetencií, postojov a hodnotovej orientácii umožňujú stanoviť jednoduché algoritmy na vyriešenie problémových úloh, javov a situácií a získané poznatky využívať v osobnom živote a povolání.

Absolvent má:

- prejavíť empatiu a sebareflexiu,
- vyjadriť svoje pocity a korigovať negatívu,
- pozitívne motivovať seba a druhých,
- ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- stanoviť priority cieľov,
- predkladať primerané návrhy na rozdelenie jednotlivých kompetencií a úloh pre ostatných členov tímu a posudzovať spoločne s učiteľom a s ostatnými, či sú schopní určené kompetencie zvládnuť,
- prezentovať svoje myšlienky, návrhy a postoje,
- konštruktívne diskutovať, aktívne predkladať progresívne návrhy a pozorne počúvať druhých,
- budovať a organizovať vyrovnanú a udržateľnú spoluprácu,
- uzatvárať jasné dohody,
- rozhodnúť o výbere správneho názoru z rôznych možností,
- analyzovať hranice problému,
- identifikovať oblasť dohody a rozporu,
- určovať najzávažnejšie rysy problému, rôzne možnosti riešenia, ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach, kritériá pre voľbu konečného optimálneho riešenia,
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi,
- samostatne pracovať a riadiť prácu v menšom kolektíve,
- určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste,
- predkladať spolupracovníkom vlastné návrhy na zlepšenie práce, bez zaujatosti posudzovať návrhy druhých,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.

6.3 Odborné kompetencie

a) Požadované vedomosti

Absolvent má splniť tieto **výkonové štandardy vedomostí** (má poznať):

- základy latinčiny a medicínskej terminológie

- anatómiu, fyziológiu a patológiu človeka, prostredníctvom ktorých pochopí stavbu, funkciu, vývoj organizmu a chorobných procesov v ľudskom organizme
- základy preventívnej medicíny, aby pochopil jednotu organizmu a prostredia v zdraví i v chorobe, aby pochopil princípy práce v septickom a aseptickom prostredí,
- organizáciu a právne aspekty starostlivosti v zdravotníckych zariadeniach a sociálnej služby,
- účinnú prvú pomoc pri úrazoch, stavoch ohrozujúcich život
- osobnosť človeka vo vývoji, v zdraví a chorobe, zvlášť jeho prežívanie, správanie a konanie, poznať seba samého, metódy a prostriedky výchovného pôsobenia na človeka,
- zásady profesijnej komunikácie
- základy sociológie, sociálnej starostlivosti a metód sociálnej práce ako predpokladu vnímania ľudí ako členov spoločnosti a vnímania sociálnych aspektov zdravotnej starostlivosti,
- základné atribúty zdravia, blaha a pohody, ich zachovania, upevňovania a obnovovania, a faktory, ktoré ovplyvňujú zdravotný stav,
- základné poznatky o systémových ochoreniach,
- princípy zdravotníckej etiky,
- bio-psycho-sociálne potreby a spôsoby ich uspokojovania,
- základné metódy pozorovania a zbierania informácií o pacientovi v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb
- zásady správnej výživy zdravého a chorého človeka,
- teoretické vedomosti o ošetrovateľských postupoch v starostlivosti o chorého,
- teoretické vedomosti o diagnostických a liečebných postupoch v zdravotnej starostlivosti o chorého
- teoretické vedomosti o úprave prostredia a starostlivosti o pomôcky v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb
- spracovanie a vedenie administratívy vo všeobecnej rovine, ako aj vedenie zdravotnej dokumentácie v zdravotníctve.

b) Požadované zručnosti

Absolvent má splniť tieto **výkonové štandardy zručností** (musí byť schopný):

- dodržiavať zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- zabezpečovať dodržiavanie bezpečného prostredia osoby vrátane dieťaťa a ochranu intimity pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti,
- poskytovať prvú pomoc podľa svojich odborných schopností a zabezpečiť ďalšiu odbornú pomoc.

Obväzový materiál a obväzová technika

- pripravovať pomôcky z obväzového materiálu,
- zhotovovať obväzy jednotlivých častí tela,
- zhotovovať bandáž dolných a horných končatín,
- spolupracovať s lekárom pri fixácii zlomenín.

Starostlivosť o pomôcky

- vykonávať mechanickú očistu, dezinfekciu a sterilizáciu pomôcok, prístrojov, nástrojov a zariadení,
- pripravovať dezinfekčné roztoky,
- správne manipulovať so sterilným materiálom,
- zabezpečovať hygienu prostredia.

Starostlivosť o posteľ a polohovanie pacienta

- realizovať starostlivosť o posteľ po prepustení pacienta,

Štátny vzdelávací program 53 61 M praktická sestra

- realizovať úpravu postele s pacientom, bez pacienta,
- manipulovať s pomôckami doplnujúcimi posteľ,
- zabezpečovať starostlivosť o posteľnú bielizeň,
- uložiť pacienta do požadovanej polohy,
- zabezpečovať prevenciu vzniku syndrómu z imobility polohovaním, nácvikom sedu, stoja a chôdze a používaním antidekubitových pomôcok.

Podávanie jedla pacientom

- podávať jedlo pacientom vrátane detí, okrem novorodencov,
- sledovať a zaznamenávať bilanciu tekutín,
- zabezpečovať dodržiavanie pitného režimu pacientom vrátane detí, okrem novorodencov
- podávať stravu sondou,
- pripravovať a podávať liečebné čaje.

Hygienická starostlivosť o chorého

- zabezpečovať hygienickú starostlivosť o dospelého pacienta a dieťa, okrem novorodenca
- vykonávať rannú a večernú toaletu a celkový kúpeľ,
- zabezpečovať umývanie vlasov, odvšivenie,
- zabezpečovať starostlivosť o dutinu ústnu, vrátane osobitnej starostlivosti,
- zabezpečovať starostlivosť o osobnú bielizeň pacienta,
- zabezpečovať špecifickú hygienickú starostlivosť o čiastočne a úplne imobilného pacienta,
- pripravovať operačné pole.

Vyprázdňovanie chorých

- zabezpečovať úkony súvisiace s vyprázdňovaním hrubého čreva a močového mechúra pacientom vrátane detí, okrem novorodencov,
- aplikovať klyzmu,
- zabezpečovať starostlivosť o kolostómie,
- zabezpečovať starostlivosť o permanentný močový katéter,
- asistovať pri cievkovaní.

Sledovanie a záznam fyziologických funkcií

- merať a zaznamenávať telesnú teplotu,
- merať a zaznamenávať dych,
- merať a zaznamenávať pulz,
- merať a zaznamenávať tlak krvi,
- merať výšku a hmotnosť dospelého a dieťaťa, merať obvod hlavy a hrudníka u dieťaťa,
- sledovať a zaznamenávať vyprázdňovania hrubého čreva a močového mechúra okrem novorodencov,
- zhotovovať EKG záznam.

Odber biologického materiálu na vyšetrenie

- realizovať odber moču a stolice,
- realizovať odber krvi,
- realizovať výtery z rán a z telových dutín,
- realizovať odber spúta.

Podávanie liečiv per os dospelým a deťom

- podávať lieky per os pacientom okrem novorodencom, zabezpečiť užitie liekov per os.

Aplikácia liečiv na kožu a do telových dutín

- aplikovať lieky na kožu a do telových dutín.

Aplikácia tepla a chladu

- aplikovať teplé a studené procedúry, zábaly, obklady, liečivé kúpele,
- aplikovať liečivé sedacie kúpele.

Aplikácia injekcií

- aplikovať subkutánne injekcie,
- aplikovať intramuskulárnu injekciu,
- zabezpečovať starostlivosť o periférnu kanylu,
- pripravovať a asistovať pri aplikácii intravenózných injekcií a infúzií.

Aplikácia liečiv cez dýchacie cesty

- zabezpečovať inhaláciu a podávať kyslík,
- odsávať nezaistené dýchacie cesty.

Preväzy rán

- realizovať jednoduché ošetrenie kože a preväzy rany,
- asistovať pri komplikovaných ošetreniach,
- vykonávať starostlivosť o drény a drenážne systémy.

Zabezpečovať starostlivosť o umierajúceho a mŕtve telo

- vykonávať starostlivosť o mŕtve telo.

Asistovať pri vizite

Psychosociálne aspekty ošetrovateľskej starostlivosti

- zabezpečovať zber informácií o potrebách pacienta a zaznamenávať pozorované javy do ošetrovateľskej dokumentácie,
- používať profesijnú komunikáciu,
- vykonávať základnú zdravotno-výchovnú činnosť primerane veku a zdravotnému stavu pacienta.

Administratíva a zdravotnícka dokumentácia

- podieľať sa na vedení dokumentácie spojenej s príjmom, preložením a prepustením pacienta, s hospitalizáciou pacienta a prevádzkou oddelenia (indexovanie chorobopisov a pôrodopisov, príprava sprievodných lístkov, triedenie a zakladanie výsledkov vyšetrení a iné),
- zaznamenávať realizované výkony do dokumentácie,
- pracovať s informačným systémom pracoviska.

Absolvent pri ošetrovaní pacienta s vybraným ochorením má splniť tieto výkonové štandardy zručností (musí byť schopný):

- zisťovať mieru sebestačnosti a potrebu pomoci pacientovi vo vykonávaní sebaobslužných činností a aktivít denného života,
- zabezpečovať výchovu k sebestačnosti a nezávislosti,
- zaznamenávať odchýlky v potrebách do dokumentácie pacienta, navrhovať riešenia a ich realizáciu,
- podieľať sa na lekárskom diagnostickom pláne špecifickom pre jednotlivé oddelenia,
- plniť úlohy vyplývajúce z plánu ošetrovateľskej starostlivosti v rámci ošetrovateľského procesu - špecifickom pre jednotlivé oddelenia,
- zabezpečovať zdravotno-výchovnú činnosť, zabezpečiť poučenie pacienta o základnej starostlivosti súvisiacej s uspokojovaním jeho potrieb.

c) Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti

Absolvent sa vyznačuje:

- morálno-etickým a humánnym prístupom k ľuďom, najmä k chorým, starým, telesne a psychicky postihnutým, vychádzajúc z lásky k človeku a snahy pomáhať mu, dokázať ho akceptovať a akceptovať jeho práva na individualizovanú starostlivosť, účasť na nej, zabezpečiť mu súkromie, byť schopný pochopiť ho, prejavíť mu úctu, empatiu, útechu a emocionálnu podporu, brať ohľad na jeho osobnosť,
- trpezlivosťou, vytrvalosťou, flexibilitou, kreativitou,
- komunikatívnosťou, priateľskosťou, prosociálnym správaním,
- spoľahlivosťou, presnosťou,
- primeraným sebahodnotením, sebadisciplínou,
- emocionálnou stabilitou,
- diskretnosťou a zodpovednosťou,
- iniciatívnosťou, adaptabilitou, tvorivosťou,
- asertívnosťou, altruizmom (mravný princíp spočívajúci na nezištnej službe iným ľuďom, v ochote obetovať pre ich dobro osobné záujmy),
- zvládaním záťažových životných situácií,
- schopnosťou pracovať v tíme i samostatne.

7 UČEBNÉ PLÁNY ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

7.1 Rámcový učebný plán

Rámcové učebné plány vymedzujú proporcie medzi všeobecným a odborným vzdelávaním a ich záväzný minimálny rozsah. Tieto plány sú východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov pre všeobecnú zložku vzdelávania školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.

7.1.1 Rámcový učebný plán pre 4 - ročný študijný odbor

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Všeobecné vzdelávanie	48	1536
Odborné vzdelávanie	74	2368
Disponibilné hodiny	10	320
CELKOM	132	4224
Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
VŠEOBECNÉ VZDELÁVANIE	48	1536
Jazyk a komunikácia <i>slovenský jazyk a literatúra</i> <i>prvý cudzí jazyk</i>	24	768
Človek a hodnoty <i>etická výchova / náboženská výchova</i>	2	64
Človek a spoločnosť <i>dejepis</i> <i>občianska náuka</i>	5	160
Človek a príroda <i>fyzika</i> <i>chémia</i> <i>biológia</i> <i>geografia</i>	3	96
Matematika a práca s informáciami <i>matematika</i> <i>informatika</i>	6	192
Zdravie a pohyb <i>telesná a športová výchova</i>	8	256
Disponibilné hodiny	10	320
ODBORNÉ VZDELÁVANIE	74	2368
SPOLU	132	4224
Účelové kurzy/učivo		
Kurz pohybových aktivít v prírode		
Kurz na ochranu života a zdravia		
Účelové cvičenia		
Účelový kurz podľa výberu		
Maturitná skúška		

Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 - 35 hodín)

7.1.2 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre 4 - ročný študijný odbor

- a) Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi všeobecným a teoretickým a praktickým odborným vzdelávaním a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov pre všeobecnú zložku vzdelávania školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.
- b) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín, maximálne 140 hodín. Výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. ročníku v rozsahu 33 týždňov a 3. ročníku v rozsahu 34 týždňov vrátane súvislej odbornej klinickej praxe, v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov (do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov). Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na kurz na ochranu života a zdravia a kurzy pohybových aktivít v prírode, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.
- c) Výučba slovenského jazyka a literatúry sa v študijných odboroch realizuje s dotáciou minimálne 3 hodiny týždenne v každom ročníku. Na školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti „Jazyk a komunikácia“ predmet slovenský jazyk a slovenská literatúra (s minimálnou dotáciou 3 hodiny týždenne v každom ročníku), predmet jazyk národností a literatúra (s minimálnou dotáciou 3 hodiny týždenne v každom ročníku). Trieda sa na dvoch hodinách v týždni za celé štúdium delí na skupiny pri minimálnom počte 24 žiakov.
- d) Vyučuje sa jeden z cudzích jazykov: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, taliansky. Podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba prvého cudzieho jazyka sa v študijných odboroch realizuje minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v ročníku. Druhý cudzí jazyk sa môže vyučovať ako voliteľný predmet z časovej dotácie disponibilných hodín minimálne v rozsahu 3 týždenných vyučovacích hodín v 1. a 2. ročníku a minimálne v rozsahu 2 týždenných vyučovacích hodín v 3. a 4. ročníku. Trieda sa delí na každej hodine na skupiny pri minimálnom počte 24 žiakov.
- e) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ sú predmety náboženská výchova v alternatíve s etickou výchovou. Predmety etická výchova/náboženská výchova sa vyučujú podľa záujmu žiakov v skupinách najviac 20 žiakov. Na vyučovanie predmetu etická výchova alebo náboženská výchova možno spájať žiakov rôznych tried toho istého ročníka a vytvárať skupiny s najvyšším počtom žiakov 20. Ak počet žiakov v skupine klesne pod 12, možno do skupín spájať aj žiakov z rôznych ročníkov. Na cirkevných školách je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a hodnoty“ predmet náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa). Predmet etická výchova môže škola vyučovať v rámci voliteľných predmetov.
- f) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a spoločnosť“ je predmet dejepis a občianska náuka.
- g) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Človek a príroda“ sú predmety fyzika, chémia, biológia a geografia, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore.

- h) Súčasťou vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami sú predmety matematika a informatika celkovou dotáciou v rozsahu minimálne 6 hodín za celé štúdium, ktoré sa vyučujú podľa ich účelu v danom odbore štúdia. Výučba matematiky sa realizuje s dotáciou minimálne 1 hodina týždenne v každom ročníku. Predmet informatika sa vyučuje povinne, ak škola nemá zavedený odborný predmet aplikovaná informatika. V predmete informatika (aplikovaná informatika) sa trieda delí na skupiny, maximálny počet žiakov v skupine je 15.
- i) Súčasťou vzdelávacej oblasti „Zdravie a pohyb“ je predmet telesná a športová výchova. Predmet telesná a športová výchova možno vyučovať aj v popoludňajších hodinách a spájať do viachodinových celkov. Trieda sa delí na každej hodine na skupiny pri minimálnom počte 24 žiakov.
- j) Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách predmetov odbornej zložky vzdelávania, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu, 10 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb.
- k) Predmety pre odbornú zložku vzdelávania sa delia na skupiny; Maximálny počet žiakov v skupine na predmete :
- latinský jazyk 24 žiakov,
  - prvá pomoc 12 žiakov,
  - psychológia a pedagogika a profesijná komunikácia 17 žiakov,
  - ošetrovateľské techniky 10 žiakov,
  - administratíva a zdravotnícka dokumentácia 17 žiakov,
  - ošetrovateľská starostlivosť 6 žiakov.
- l) Praktická príprava sa realizuje podľa platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach, laboratóriách a pod.) v škole a na odbornej klinickej praxi v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb. Na cvičeniach a odbornej klinickej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov nasledovne: na cvičeniach v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach, laboratóriách a pod.) je počet žiakov v skupine najviac 10. Na odbornej klinickej praxi v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť je počet žiakov v skupine najviac 6. Súčasťou predmetu je súvislá odborná klinická prax, ktorú žiaci absolvujú v 3. ročníku denného štúdia ako súvislé 4 týždne po 7 hodín denne, 35 hodín týždenne, spolu 140 hodín. Počas štvortýždňovej súvislej odbornej klinickej praxe 1 hodina je 45 minút. Žiak súvislú odbornú klinickú prax vykonáva v dvojzmennej prevádzke.
- m) Žiaci sa v zmysle § 7 (Povinné očkovanie osôb, ktoré sú vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz) vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov sa proti vírusovému zápalu pečene typu B očkujú tak, aby pri nástupe na praktické vyučovanie mali podané najmenej dve dávky očkovacej látky.
- n) Disponibilné hodiny sú určené pre všeobecné aj odborné vzdelávanie, sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania podľa návrhu predmetových komisií a po prerokovaní v pedagogickej rade. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne.

- o) Žiak môže postúpiť do vyššieho ročníka a pristúpiť k praktickej maturitnej skúške v odbornej zložke vzdelávania, ak absolvoval minimálne 90 % praktickej prípravy v predmetoch ošetrovateľské techniky a ošetrovateľská starostlivosť a splnil výkonový štandard odborných zručností.
- p) Maturitná skúška sa organizuje podľa platnej školskej legislatívy.
- q) Hodnotenie a klasifikácia vyučovacích predmetov sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.
- r) Účelové kurzy sa môžu realizovať v rámci časovej rezervy v školskom roku.
- s) Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov je kurz na ochranu života a zdravia a kurz pohybových aktivít v prírode, ktoré sú uvedené v učebnom pláne školského vzdelávacieho programu. Kurz na ochranu života a zdravia má samostatné tematické celky s týmto obsahom: riešenie mimoriadnych udalostí - civilná ochrana, zdravotná príprava, pobyt a pohyb v prírode, záujmové technické činnosti a športy. Organizuje sa v treťom ročníku štúdia a trvá tri dni po šesť hodín, resp. 5 dní pri realizácii internátnou formou.

Účelové cvičenia sú súčasťou prierezovej témy Ochrana života a zdravia. Uskutočňujú sa v 1. a 2. ročníku vo vyučovacom čase v rozsahu 6 hodín v každom polroku školského roka raz.

Kurz pohybových aktivít v prírode sa organizuje vo forme lyžiarskeho kurzu, snoubordingového kurzu, plaveckého kurzu, turistického kurzu alebo kurzu iných športov v prírode. Organizuje sa 1. ročníku štúdia (so zameraním na zimné športy) a v 2. ročníku štúdia (so zameraním na letné športy). Kurz pohybových aktivít v prírode sa koná v rozsahu piatich vyučovacích dní, najmenej však v rozsahu 15 vyučovacích hodín.

7.1.3 Rámcový učebný plán pre 2 - ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium - denné

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelanie	70	2240
CELKOM	70	2240

7.1.4 Rámcový učebný plán pre 2 - ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium - večerné

Cieľové zložky vzdelávania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe za štúdium	Minimálny celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelanie	30	960
CELKOM	30	960

7.1.4.1 Poznámky k rámcovému učebnému plánu pre odborné vzdelávanie: pre 2 - ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium

- a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch v dennej forme štúdia PKŠ je 35 hodín. Výučba sa realizuje v 1.ročníku PKŠ v rozsahu 34 týždňov vrátane súvislej odbornej klinickej praxe, v 2. ročníku PKŠ v rozsahu 30 týždňov. Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.
- b) Predmety odbornej zložky vzdelávania uvedené v učebnom pláne sú povinné pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.

- c) Obsah učebných osnov predmetov odbornej zložky vzdelávania je záväzný pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.
- d) V externej forme môže prebiehať vyučovanie kombinovanou formou, t. z. prezenčnou (priama účasť žiakov na vyučovaní) a dištančnou, v ktorej žiak podľa pokynov učiteľa realizuje samoštúdium, plní úlohy zadané učiteľom, realizuje autodiagnostiku plnenia výkonových štandardov v jednotlivých predmetoch.

Obsahový štandard vyučovacích predmetov môže byť realizovaný v blokoch, t. z. že v týždni s rozsahom max. 15 vyučovacích hodín, je možné na základe vypracovaných tematických plánov predmetov vytvárať rozvrhy na jednotlivé týždne. 15 vyučovacích hodín je možné rozšíriť o konzultačné hodiny v maximálnom rozsahu 4 hod. týždenne.

Po ukončení výučby každého vyučovacieho predmetu v ročníku, ktorého obsah bol realizovaný blokovou výučbou prezenčnou formou, aj dištančnou formou, nasleduje sumarizačné hodnotenie a klasifikácia vedomostí žiaka. Okrem sumarizačného hodnotenia výkonu žiaka učiteľ využíva aj priebežné hodnotenie vedomostí, zručností a postojov žiaka.

- e) Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách predmetov odbornej zložky vzdelávania, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu, 10 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb.
- f) Predmety pre odbornú zložku vzdelávania sa delia na skupiny:
Maximálny počet žiakov v skupine na predmete :
  - latinský jazyk 24 žiakov,
  - prvá pomoc 12 žiakov,
  - psychológia a pedagogika a profesijná komunikácia 17 žiakov,
  - ošetrovateľské techniky 10 žiakov,
  - administratíva a zdravotnícka dokumentácia 17 žiakov,
  - ošetrovateľská starostlivosť 6 žiakov.
- g) Praktická príprava sa realizuje podľa platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach, laboratóriách a pod.) a odbornej klinickej praxe, v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť, v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb. Na cvičeniach a odbornej klinickej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov nasledovne: vo všetkých študijných odboroch na cvičeniach v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach, laboratóriách a pod.) je počet žiakov v skupine maximálne 10. Na odbornej klinickej praxi je počet žiakov v skupine najviac 6. Žiaci počas štúdia v externej večernej forme absolvujú najmenej 800 hodín odbornej klinickej praxe.
- h) V 1. ročníku denného štúdia v PKŠ je v odbornej zložke vzdelávania v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť štvortýždňová súvislá odborná klinická prax. Počas štvortýždňovej súvislej odbornej klinickej praxe 1 hodina je 45 minút. Žiak môže súvislú odbornú klinickú prax vykonávať aj v trojzmennej prevádzke.
- i) Žiak môže postúpiť do vyššieho ročníka a pristúpiť k praktickej maturitnej skúške v odbornej zložke vzdelávania, ak absolvoval minimálne 90 % praktickej prípravy v predmetoch ošetrovateľské techniky a ošetrovateľská starostlivosť a splnil výkonový štandard odborných zručností.
- j) Maturitná skúška sa organizuje podľa platnej školskej legislatívy.
- k) Hodnotenie a klasifikácia vyučovacích predmetov sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

7.2 Učebný plán pre odbornú zložku vzdelávania

Učebný plán pre odbornú zložku vzdelávania vymedzuje záväzný minimálny rozsah odborného vzdelávania v jednotlivých študijných odboroch pripravujúcich žiakov na výkon zdravotníckeho povolania. Počty vyučovacích hodín pre povinné vyučovacie predmety a odbornú klinickú prax predstavujú nevyhnutné minimum.

Poskytnutý stupeň vzdelania:	úplné stredné odborné vzdelanie
Študijný odbor:	53 61 M praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov základnej školy

Kategoríe a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe v ročníku				
	1.	2.	3.	4.	Spolu
Teoretické vzdelávanie a praktická príprava	10(5)	15(7)	10(2)	7 (2)	42(16)
latinský jazyk	1(1)	-	-	-	1(1)
anatómia a fyziológia	2	2	-	-	4
patológia	-	1	-	-	1
preventívne lekárstvo	-	-	1	-	1
organizácia zdravotníctva a sociálnych služieb	-	-	1	-	1
prvá pomoc	-	2(2)	-	-	2(2)
psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia	-	1	2(1)	2(2)	5(3)
zdravotnícka etika	-	-	1	-	1
zdravie a klinika chorôb	1	2	2	3	8
ošetrovatel'stvo	2	2	2	2	8
ošetrovatel'ské techniky	4(4)	4(4)	2(2)/-	-	9(9)
administratíva a zdravotnícka dokumentácia	-	1(1)	-	-	1(1)
Odborná klinická prax	-	-	14(14)	18(18)	32(32)
Ošetrovatel'ská starostlivosť			14(14)	18(18)	32(32)
SPOLU	10	15	24	25	74

7.2.1 Poznámky k učebnému plánu pre odborné vzdelávanie

- a) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 132 hodín, maximálne 140 hodín. Počet hodín v zátvorke udáva počet hodín cvičení z celkového počtu týždenných vyučovacích hodín predmetu. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1., 2. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 1. ročníku PKŠ a v 3. ročníku dennej formy štúdia 34 týždňov (vrátane 4 týždňovej súvislej odborne klinickej praxe), v 4. ročníku v rozsahu 30 týždňov a v 2. ročníku PKŠ 30 týždňov. Do celkového počtu hodín za štúdium sa počíta priemer 32 týždňov, spresnenie počtu hodín za štúdium bude predmetom školských učebných plánov. Časová rezerva sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na športovo-vzdelávacie kurzy, na tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.
- b) Predmety odbornej zložky vzdelávania uvedené v učebnom pláne sú povinné pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.
- c) Obsah učebných osnov predmetov odbornej zložky vzdelávania je záväzný pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.
- d) V externej forme môže prebiehať vyučovanie kombinovanou formou, t. z. prezenčnou (priama účasť žiakov na vyučovaní) a dištančnou, v ktorej žiak podľa pokynov učiteľa realizuje samoštúdium, plní úlohy zadané učiteľom, realizuje autodiagnostiku plnenia výkonových štandardov v jednotlivých predmetoch.

Obsahový štandard vyučovacích predmetov môže byť realizovaný v blokoch, t. z. že v týždni s rozsahom 15 vyučovacích hodín, je možné na základe vypracovaných tematických plánov predmetov vytvárať rozvrhy na jednotlivé týždne. 15 vyučovacích hodín je možné rozšíriť o konzultačné hodiny v maximálnom rozsahu 4 hod. týždenne.

Po ukončení výučby každého vyučovacieho predmetu v ročníku, ktorého obsah bol realizovaný blokovou výučbou prezenčnou formou, aj dištančnou formou, nasleduje sumarizačné hodnotenie a klasifikácia vedomostí žiaka. Okrem sumarizačného hodnotenia výkonu žiaka učiteľ využíva aj priebežné hodnotenie vedomostí, zručností a postojov žiaka.

- e) Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách predmetov odbornej zložky vzdelávania, ktoré sú súčasťou štátneho vzdelávacieho programu najviac 10 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb vyznačenú v ŠkVP.
- f) Praktická príprava sa realizuje podľa platnej legislatívy. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach a laboratóriách.) a odbornej klinickej praxe v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť v zdravotníckych zariadeniach a zariadeniach sociálnych služieb, v ktorých sa poskytuje ošetrovateľská starostlivosť. Na cvičeniach a odbornej klinickej praxi sa žiaci delia do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov nasledovne: na cvičeniach v laboratórnych podmienkach (v odborných učebniach, laboratóriách a pod.) je počet žiakov v skupine najviac 10. Na odbornej klinickej praxi je počet žiakov v skupine najviac 6.
- g) Počet žiakov na jedného učiteľa sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

- h) V 3. ročníku denného štúdia je v odbornej zložke vzdelávania štvortýždňová súvislá odborná klinická prax v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť.
- t) Žiak môže postúpiť do vyššieho ročníka a pristúpiť k praktickej maturitnej skúške v odbornej zložke vzdelávania, ak absolvoval minimálne 90 % praktickej prípravy v predmetoch ošetrovateľské techniky a ošetrovateľská starostlivosť a splnil výkonový štandard odborných zručností.
- i) Maturitná skúška sa organizuje podľa platnej školskej legislatívy.
- j) Hodnotenie a klasifikácia vyučovacích predmetov sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi.

8 VZDELÁVACIE OBLASTI

8.1 Odborné vzdelávanie

Prehľad vzdelávacích oblastí:

1. Teoretické vzdelávanie a praktická príprava
2. Odborná klinická prax

8.2 Vzdelávacie štandardy odborného vzdelávania

Jednou z výrazných zmien, ktoré sú súčasťou nového procesu vzdelávania je dôslednejšie zameranie na výstup zo vzdelávania. Dôležité je, aby bol jasne sformulovaný výstup a zdôvodnené zaradenie obsahu vzdelávania. Je to štruktúrovaný popis spôsobilostí. Vzdelávanie je vtedy úspešné, ak vieme, k akým cieľom podľa požiadaviek majú žiaci dospieť. Preto sa v Štátnom vzdelávacom programe kladie dôraz na formulovanie požiadaviek na výstup z témy, z ročníka alebo celého stupňa podľa charakteru predmetu.

Vzdelávací štandard sa skladá z dvoch častí: obsahový štandard a výkonový štandard. Obsahová časť vzdelávacieho štandardu určuje minimálny obsah vzdelávania. Jeho hlavným cieľom je zjednocovať, koordinovať resp. zabezpečovať kompatibilitu minimálneho obsahu vzdelávania na všetkých školách. Obsahovú časť tvorí učivo, ktoré je všetkými žiakmi osvojiteľné. Učivo je formulované v štyroch kategóriách: faktúálne poznatky - základný prvok poznania, ktorý žiaci musia vedieť, aby boli oboznámení s určitou disciplínou poznania, alebo aby v nej mohli riešiť vedné problémy; konceptuálne poznatky - vzájomné vzťahy medzi poznatkami; procedurálne poznatky - ako niečo urobiť, metódy skúmania; metakognitívne poznatky - kognície vo všeobecnosti. Výkonová časť je formulácia výkonov, ktorá určuje, na akej úrovni má žiak dané minimálne učivo ovládať a čo má vykonať. Výkonový štandard je formulovaný v podobe operacionalizovaných cieľov, to znamená je uvádzaný aktívnymi slovesami, ktoré zároveň vyjadrujú úroveň osvojenia. Jednotlivé úrovne výstupov sú zamerané na kompetencie - to znamená kombináciu vedomostí, zručností a schopností. Jednotlivé úrovne sledujú rozvíjanie poznávacích schopností: spoznať alebo znovu vybaviť si informácie z dlhodobej pamäte, porozumieť a konštruovať, aplikovať, analyzovať, vyhodnocovať a schopnosť tvoriť. Je požiadavkou na výstup zo stupňa vzdelania a zároveň požiadavkou na vstup pri ďalšom stupni vzdelania. Popisuje produkt výučby, nie proces. Obsah a požiadavky na výstup zo vzdelania nie sú postačujúce na maturitnú skúšku. Požiadavky na maturitnú skúšku sú uvedené v Katalógu cieľových požiadaviek.

8.3 Učebné osnovy odborných predmetov

Učebné osnovy predmetov odbornej zložky vzdelávania vymedzujú záväzný minimálny obsahový štandard a minimálny výkonový štandard vedomostí, zručností a schopností žiaka v jednotlivých vyučovacích predmetoch potrebných pre prípravu žiakov na výkon zdravotníckeho povolania. Obsah učebných osnov je záväzný pre všetky formy vzdelávania v študijnom odbore.

Riaditeľ školy na základe odporúčania predmetovej komisie schvaľuje v rámci hodinovej dotácie v učebných osnovách najviac 10 %-nú úpravu učebného obsahu na inováciu a na zabezpečenie regionálnych a aktuálnych potrieb. Úprava má byť vyznačená v ŠkVP.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

LATINSKÝ JAZYK

LAJ

Študijný odbor	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Latinský jazyk na strednej zdravotníckej škole je v rámci štátneho vzdelávacieho programu súčasťou odbornej zložky vzdelávania. Vyučovanie latinského jazyka prispieva svojím špecifickým podielom k príprave žiakov na štúdium odborných predmetov a pripravuje ich na zdravotnícke povolanie tým, že ich uvádza do odbornej latinsko-gréckej terminológie, ktorú má ovládať budúci zdravotnícky pracovník - absolvent strednej zdravotníckej školy. Realizovaním moderných foriem, prostriedkov a vyučovacích metód sa vytvárajú podmienky pre formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia žiakov. Zvládnutie základov latinčiny aj minima gréčtiny súvisí aj so všeobecným vzdelaním, získané poznatky pomôžu aj pri štúdiu iných cudzích jazykov. Sú predpokladom pre komunikáciu súčasného vzdelaného človeka v širšom kontexte. Predmet poskytuje základy i pre ďalšie vzdelávanie.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania latinského jazyka je prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a osvojenia si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva predmetu. Žiaci majú pochopiť základné gramatické pravidlá, osvojiť si základy odbornej terminológie anatomickej i klinickej a porozumieť princípom, podľa ktorých sa odborné termíny tvoria. Vyučovanie latinského jazyka má prispieť k rozvíjaniu a upevňovaniu vedomostí jazykového systému získaných v slovenskom jazyku a živých cudzích jazykoch, k rozvoju presného a logického myslenia a vyjadrovania. Konečným cieľom je schopnosť používať latinský jazyk v profesijnej praxi a v samostatnom štúdiu odbornej literatúry.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín z toho 33 hodín cvičení

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Úvod do štúdia latinského jazyka**

Témy: **História medicínskej terminológie. Hippokratova prísaha. Význam latinčiny a gréčtiny pri výkone zdravotníckej profesie. Latinská abeceda. Výslovnosť.**

Kľúčové pojmy: **medicína, odborná terminológia, Hippokrates, výslovnosť**

Výkonový štandard:

- popísať vznik a vývoj medicínskej terminológie,
- vysvetliť význam Hippokratovej prísahy v súčasnosti,
- ovládať latinskú abecedu a výslovnosť,
- vedieť správne písať a čítať latinské slová.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Flexia substantív a adjektív. Adverbiá.**

Témy: **Základná gramatická terminológia. Skloňovanie substantív 1. - 5. deklinácie, adjektív 1., 2., 3. deklinácie. Stupňovanie adjektív so zameraním na nepravidelné a neúplné stupňovanie. Anatomické názvoslovie.**

Kľúčové pojmy: **substantívum, adjektívum, singulár, plurál, nominatív, genitív, akuzatív, ablatív, maskulínium, feminínium, neutrum, 1. deklinácia, 2. deklinácia, 3. deklinácia, 4.**

deklinácia, 5. deklinácia, skloňovanie, stupňovanie adjektív pravidelné, nepravidelné, neúplné.

Výkonový štandard:

- využiť vedomosti z gramatickej terminológie slovenského jazyka a cudzích jazykov
- ovládať klasifikáciu slovných druhov, predovšetkým substantív a adjektív
- vedieť skloňovať substantíva 1., 2., 3., 4., 5. deklinácie s dôrazom na genitív singuláru a nominatív a genitív plurálu
- nájsť spoločné znaky jednotlivých deklinácií
- vedieť správne používať predložkové pády
- vedieť skloňovať adjektíva 1., 2. a 3. deklinácie
- pri skloňovaní adjektív aplikovať poznatky zo skloňovania substantív
- vedieť adjektíva vystupňovať a správne prekladať
- správne používať a prekladať anatomické názvoslovie s adjektívami vystupňovanými nepravidelne a neúplne
- vymenovať najpoužívanejšie adverbá v odbore.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Číslovky.**

Témy: **Latinské číslovky - základné a rdaové. Použitie čísloviek v anatomickej a klinickej terminológii.**

Kľúčové pojmy: **základné číslovky, radové číslovky, diagnóza.**

Výkonový štandard:

- ovládať klasifikáciu latinských čísloviek
- vymenovať latinské číslovky základné 1 - 30, 100, 1000
- vymenovať latinské radové číslovky 1. - 15.
- ovládať základné grécke číslovky 1-10,
- ovláda podielové číslovky (singuli, bini v receptúrach)
- ovláda násobné číslovky (simplex, duplex, triplex, multiplex aplikované v diagnózach a násobné číslovky v receptúrach semel,bis,ter,quarter)
- vedieť správne vyjadriť kvantitatívne javy - počet (základné číslovky v anatomickej terminológii)
- vedieť správne používať radové číslovky v diagnózach(ovládať rímske číslice).

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Základné informácie o tvorení odvodených a zložených slov.**

Témy: **Tvorenie latinských a gréckych slov prefixmi, sufixami a skladaním slov.**

Kľúčové pojmy: **slovný základ, prefix, sufix, odvodené slovo, zložené slovo.**

Výkonový štandard:

- osvojiť si najdôležitejšie latinské prefixy, sufixy, grécke prefixy, sufixy používané pri tvorení slov v zdravotníckej terminológii
- vysvetliť význam zložených slov a osvojiť si najfrekvencovanejšie slovné základy: -tomia,-ectomia,-stomia,-scopia,--graphia,-metria,-pathia,-algia,-logia,-iatria,-paedia,-rrhagia,-therapia
- vedieť prakticky používať základné spôsoby tvorenia slov odvodzovaní a skladaním
- orientovať sa v medicínskych termínoch a ich vzájomných vzťahoch
- upevniť si vedomosti a poznatky o tvorení odbornej lekárskej terminológie.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Substantíva gréckeho pôvodu.**

Témy: **Základné informácie o gréckych substantívach 1. - 3. deklinácie.**

Kľúčové pojmy: **substantíva gréckeho pôvodu.**

Výkonový štandard:

- využiť pri skloňovaní gréckych substantív vedomosti zo skloňovania latinských substantív
- zoznámiť sa so skloňovaním gréckych substantív zakončených predovšetkým na -e, -es, -os, -er, -on, -ma, -itis, -is, -osis
- porovnať spoločné znaky skloňovania gréckych a latinských substantív
- orientovať sa v gréckej terminológii.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Medicínska terminológia so zameraním na špecifiká jednotlivých študijných odborov.**

Témy: **Odborná terminológia a názvoslovie.**

Kľúčové pojmy: **Anatomická terminológia, kosť, sval, kostra, stavec, rebro, horná končatina, dolná končatina, tráviaca rúra, srdce, diagnóza.**

Výkonový štandard:

- spoznať odbornú medicínsku terminológiu ako nevyhnutnú súčasť jednotlivých odborov
- vymenovať časti kostry, svaly, tráviacu sústavu, vylučovaciu sústavu
- orientovať sa v patologickej terminológii všeobecne
- správne pochopiť a využiť skratky vyskytujúce sa v jednotlivých študijných odboroch.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

ANATÓMIA A FYZIOLOGIA
ANF

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet anatómia a fyziológia na SZŠ v rámci štátneho vzdelávacieho programu, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, poskytuje študentom vhodne vybranými poznatkami z klinicky aplikovanej anatómie a fyziológie, histológie a embryológie, biochémie a antropológie didaktický systém poznatkov o stavbe a funkcii ľudského organizmu. Realizovaním moderných foriem, prostriedkov a vyučovacích metód vyučovania sa vytvárajú podmienky pre formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia a konania žiakov. Tvorivé myslenie umožňuje študentom správne aplikovať poznatky pri riešení problémových úloh teoretického aj praktického charakteru. Predmet poskytuje základy nevyhnutné pre ďalšie odborné predmety a pre ďalšie vzdelávanie.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania predmetu anatómia a fyziológia je v maximálnej možnej miere prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a osvojeniu si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva anatómie a fyziológie. Žiaci sa majú naučiť pracovať so základnou odbornou terminológiou, osvojiť si schopnosť vyhľadávať odborné informácie v literatúre a informačných médiách, vhodne prezentovať odborné poznatky, analyzovať vybrané problémy, aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych úloh rôznej zložitosti. Mali by chápať a vysvetliť vybrané javy a procesy prebiehajúce v ľudskom organizme, vedieť používať základné myšlienkové operácie na získavanie nových poznatkov, logicky spájať poznatky nadobudnuté štúdiom aj iných vedných odborov a využiť ich pri riešení problémových úloh.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín
2. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Úvod do predmetu anatómie a fyziológie.**

Témy: **Charakteristika predmetu, jeho význam pre povolanie. Historický pohľad na odbory anatómie a fyziológie.**

Kľúčové pojmy. **anatómia, fyziológia, história.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť pojmy anatómia, fyziológia,
- vymenovať vedy spolupracujúce resp. súvisiace s anatómiou a fyziológiou,
- vymenovať osobnosti z histórie, ktoré posunuli významne dejiny tejto vedy.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Bunka.**

Témy: **Organely živočíšnej bunky a ich funkcia.**

Kľúčové pojmy: **bunka, organely.**

Výkonový štandard:

- definovať bunku,
- vymenovať jednotlivé súčasti bunky a popísať ich funkciu.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Tkanivá.**

Témy: **Charakteristika tkaniva. Druhy tkanív. Morfológia a funkcia tkanív.**

Kľúčové pojmy: **tkanivo, funkčná morfológia tkaniva, regenerácia tkaniva.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať tkanivo,
- vymenovať a popísať druhy tkanív podľa tvaru a funkcie,
- popísať funkciu jednotlivých tkanív.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Pohybová sústava.**

Témy: **Kostrová sústava. Svalová sústava. Rast tela.**

Kľúčové pojmy: **kosť, kĺb, sval.**

Výkonový štandard:

- opísať stavbu, štruktúru, tvar a spojenie kostí a používať latinské názvoslovie kostí,
- určiť rozdelenie kĺbov,
- popísať jednotlivé časti osovej kostry a kostry končatín,
- vysvetliť funkciu kostí,
- charakterizovať kostrové, hladké svalstvo a srdcový sval a vysvetliť ich funkciu,
- opísať stavbu svalu,
- vysvetliť mechanizmus svalového sťahu,
- vysvetliť inerváciu svalov,
- vymenovať, opísať a uviesť funkcie a latinské názvoslovie svalov hlavy, krku, hrudníka, brucha, chrbta, horných a dolných končatín, rúk a nôh a panvového dna,
- vysvetliť vývoj a rast tela,
- orientovať sa na ľudskom tele použitím latinského označenia rovín a smerov.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Krv.**

Témy: **Zloženie a funkcia krvi. Krvné skupiny. Obranná schopnosť krvi. Zrážanie krvi.**

Kľúčové pojmy: **plazma, krvné bunky, krvné skupiny.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať krv, opísať zloženie krvi, vysvetliť jej funkcie,
- používať latinské názvoslovie pri opise jednotlivých krvných buniek,
- rozlíšiť krvné bunky, opísať ich stavbu, vysvetliť ich funkcie,
- vysvetliť mechanizmus zrážania krvi a zastavenie krvácania,
- vymenovať a popísať súčasti krvnej plazmy a fyzikálne a chemické vlastnosti krvi,
- opísať hemolýzu a sedimentáciu,
- definovať obranné mechanizmy krvi,
- popísať rozdiel medzi jednotlivými krvnými skupinami.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Krvný obeh a srdce.**

Témy: **Rozdelenie krvného obehu. Rozdelenie, stavba a funkcia ciev. Stavba a funkcia srdca. Krvný obeh plodu. Miazgový obeh.**

Kľúčové pojmy: **cievy, srdce, lymfa.**

Výkonový štandard:

- popísať telový a pľúcny krvný obeh,
- používať latinské názvoslovie v súvislosti so srdcom a krvným obehom,
- vymenovať hlavné vetvy tepnového krvného obehu a hlavné časti žilového riečiska,
- pomenovať jednotlivé druhy ciev a vysvetliť ich funkciu,
- popísať stavbu steny jednotlivých ciev,
- opísať stavbu srdca, veľkosť, tvar, umiestnenie,
- popísať prácu srdca ako motorickej jednotky,
- schematicky nakresliť a pomenovať dutiny srdca a štruktúry, ktoré sa v nich nachádzajú,
- charakterizovať štruktúry a mechanizmy, ktoré sa podieľajú na regulácii srdcovej činnosti a krvného obehu,
- opísať prejavy srdcovej činnosti,
- porovnať krvný obeh plodu a zdravého dieťaťa a dospelého,
- vymenovať súčasti miazgového obehu, vysvetliť ich funkciu a špecifikovať zloženie miazgy a jej prúde v miazgových cievach.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Dýchacia sústava.**

Témy: **Horné dýchacie cesty. Dolné dýchacie cesty. Objemy pľúc. Regulácia dýchania.**

Kľúčové pojmy: **dýchanie, dýchacie cesty, pľúca.**

Výkonový štandard:

- používať latinské názvoslovie pri opise dýchacích ciest,
- vymenovať a na modely ukázať jednotlivé časti horných a dolných dýchacích ciest,
- popísať stavbu steny dýchacej trubice,
- vysvetliť funkciu jednotlivých častí dýchacej sústavy,
- popísať základné princípy mechaniky dýchania,
- pomenovať jednotlivé objemy pľúc a vysvetliť ich význam,
- vysvetliť reguláciu dýchania,
- vysvetliť princíp prenosu dýchacích plynov medzi krvou a alveolárnym vzduchom.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Tráviaca sústava.**

Témy: **Hlavová a hrudná časť tráviacej sústavy. Brušná časť tráviacej sústavy. Žľazy pripojené k tráviacej sústave. Uloženie orgánov v brušnej dutine. Fyziológia výživy.**

Kľúčové pojmy: **živiny, výživa, trávenie, vstrebávanie, vylučovanie, ústna dutina, hltan, pažerák, žalúdok, črevá, pečeň, podžalúdková žľaza, žlčník, pobrušnica.**

Výkonový štandard:

- používať latinské názvoslovie pri opise tráviacej sústavy,
- popísať stavbu steny tráviacej trubice,
- vymenovať a ukázať na modely jednotlivé časti tráviacej sústavy,
- vysvetliť funkciu jednotlivých častí tráviacej sústavy,
- popísať zloženie tráviacich štiav a vysvetliť ich funkciu,
- schematicky nakresliť uloženie orgánov v brušnej dutine,
- charakterizovať základné zložky potravy a vysvetliť ich funkciu,
- vysvetliť základné princípy metabolizmu bielkovín, tukov a cukrov.
- latinsky popísať oblasti brucha.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Termoregulácia.**

Témy: **Telesná teplota. Termoregulačné mechanizmy.**

Kľúčové pojmy: **telesná teplota, tvorba tepla, výdaj tepla.**

Výkonový štandard:

- používať latinské názvoslovie pri opise a regulácii telesnej teploty,
- charakterizovať fyziologické rozpätie telesnej teploty a jej zmeny,
- vymenovať termoregulačné mechanizmy a vysvetliť ich význam pri udržiavaní stálej telesnej teploty.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Močová sústava.**

Témy: **Obličky. Odvodné močové cesty. Riadenie činnosti močového systému.**

Kľúčové pojmy: **obličky, vývodné močové cesty, moč, regulácia činnosti obličiek.**

Výkonový štandard:

- používať latinské názvoslovie pri opise močovej sústavy,
- popísať stavbu steny močovej sústavy,
- vymenovať jednotlivé časti močovej sústavy,
- vysvetliť funkciu jednotlivých častí močovej sústavy,
- popísať zloženie nefrónu,
- vysvetliť reguláciu činnosti obličiek a močenia,
- vysvetliť význam obličiek pri udržaní homeostázy,
- definovať moč a jeho zloženie a patologické odchýlky.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Kožný systém.**

Témy: **Zloženie a funkcia kože. Prídavné orgány kože.**

Kľúčové pojmy: **pokožka, zamša, podkožie, necht, vlasy, chlpy, mazové a potné žľazy.**

Výkonový štandard:

- používať latinské názvoslovie pri opise kože,
- vymenovať jednotlivé vrstvy kože,
- pomenovať štruktúry, ktoré sa nachádzajú v koži a vysvetliť ich funkciu,
- vymenovať, opísať a uviesť funkcie prídavných orgánov kože.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Hormonálne riadenie organizmu.**

Témy: **Rozdelenie žliaz s vnútornou sekréciou. Hormóny jednotlivých žliaz s vnútornou sekréciou.**

Kľúčové pojmy: **hormón, žľazy s vnútornou sekréciou.**

Výkonový štandard:

- používať latinské názvoslovie pri charakteristike žliaz s vnútornou sekréciou a jednotlivých hormónov,
- vymenovať žľazy s vnútornou sekréciou a ukázať na modely ich rozmiestnenie,
- vymenovať hormóny, ktoré jednotlivé žľazy produkujú,
- vysvetliť funkciu jednotlivých hormónov a ich účinky na organizmus.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Pohlavná sústava.**

Témy: **Ženská pohlavná sústava. Mužská pohlavná sústava. Fyziológia tehotnosti.**

Kľúčové pojmy: **pohlavné žľazy, vývodné pohlavné cesty, pohlavný vývin muža a ženy, tehotenstvo.**

Výkonový štandard:

- používať latinské názvoslovie pri charakteristike ženských a mužských pohlavných orgánov,
- vymenovať časti ženského a mužského pohlavného systému a vysvetliť ich funkciu,
- ukázať na modely časti ženského a mužského pohlavného systému,
- popísať tvorbu spermií,
- vysvetliť ovulačný cyklus,
- vysvetliť menštruačný cyklus,
- ilustrovať na príkladoch vplyv pohlavných hormónov na pohlavný vývin muža a ženy,
- definovať tehotenstvo,
- popísať vývin plodu počas vnútromaternicového vývinu.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Nervová sústava.**

Témy: **Periférna nervová sústava. Zmyslové ústroje. Zrakové ústroje. Dioptrické pomery oka. Polohovo-sluchové ústroje. Chut'ové a čuchové ústroje. Centrálna nervová sústava. Autonómna nervová sústava. Receptory.**

Kľúčové pojmy: **nervová bunka, nerv, mozog, miecha, receptor, hlavové nervy.**

Výkonový štandard:

- používať latinské názvoslovie pri opise častí nervovej sústavy,
- definovať neurón a popísať časti a vysvetliť funkciu,
- charakterizovať periférne nervy a rozdeliť ich podľa funkcie,
- vysvetliť princíp vzniku vzruchu a jeho šírenie po nervovom vlákne,
- vymenovať, popísať a uviesť funkcie receptorov,
- charakterizovať a rozdeliť zmyslové ústroje,
- popísať jednotlivé časti zmyslových ústrojov,
- vysvetliť základné pojmy: zmysel, receptor,
- preukázať topografickú orientáciu v jednotlivých zmyslových orgánoch,
- pomenovať a ukázať na modely časti centrálného nervového systému,
- vymenovať funkcie jednotlivých častí centrálného a autonómneho nervového systému,
- schematicky nakresliť a popísať reflexný oblúk,
- vymenovať hlavové nervy a popísať ich funkciu.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

PATOLÓGIA

PAT

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet patológia na SZŠ v rámci štátneho vzdelávacieho programu (ISCED 3) sa vyučuje ako súčasť odbornej zložky vzdelávania. Jeho ťažisko je v teoretických poznatkoch získaných vo všeobecnej časti predmetu. Vhodný pomer morfológických a patofyziologických hľadísk sa určuje podľa štandardov profilu absolventa.

V uvedenom predmete sa žiaci oboznamujú hlbšie a presnejšie s podstatou základných zmien v tele človeka pri chorobách a telesných chybách. Časť tematických celkov je orientovaná patofyziologicky a spadá do rámca špeciálnej patológie. Predmet zahŕňa v sebe aj poznatky o úkonoch, pri ktorých praktická sestra môže spolupracovať s oddelením patológie pri realizácii bioptických a cytologických vyšetrení. V obsahu sú zahrnuté poznatky na komplexnej všeobecnej úrovni, z ktorých vo vyšších ročníkoch štúdiá vychádzajú ďalšie odborné predmety

Pri využívaní vhodných moderných foriem, vyučovacích metód a prostriedkov sa vo vyučovaní musí prihliadať na primeranosť a mentálnu vyspelosť žiakov. Výučba predmetu je prostriedkom na rozvíjanie správneho medicínskeho a tvorivého myslenia.

CIELE PREDMETU

Základným cieľom predmetu je vysvetliť a oboznámiť žiakov s prejavmi chorobných procesov v ľudskom organizme a pripraviť ich tak na štúdium ďalších odborných predmetov. Predmet patológia má utvoriť u žiakov schopnosť spájať získané vedomosti do logických reťazcov a chápať zmenené pomery v organizme počas choroby.

Žiaci sa majú naučiť automaticky pracovať so základnou odbornou terminológiou, vhodne prezentovať odborné poznatky, analyzovať problémy a aplikovať teoretické poznatky pri riešení konkrétnych úloh.

Žiaci musia pochopiť podstatu chorôb a ich vzťah k ľudskému organizmu ako celku, zásady postupu pri odosielaní biologického materiálu a tkanív na bioptické a cytologické vyšetrenia.

ROZPIS UČIVA

2. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Náplň odboru a jeho uplatnenie v praxi.**

Témy: **Koncepcia odboru. Pitva. Bioptické a cytologické vyšetrenia. Zasielanie materiálu na vyšetrenie.**

Kľúčové pojmy: **patológia, pitva, vyšetrovací metóda, bioptické vyšetrenie, cytologické vyšetrenie, fixačný roztok.**

Výkonový štandard:

- opísať predmet, úlohy a zameranie odboru,
- používať latinské názvoslovie,
- vysvetliť uplatnenie patológie v praktickom živote,
- charakterizovať jednotlivé vyšetrovacie metódy v patológii,
- popísať jednotlivé druhy pitiev,
- popísať význam a podstatu bioptického a cytologického vyšetrenia,
- zdôvodniť identifikáciu zásielky biologického materiálu,

- popísať možnosti zabránenia poškodenia a zámeny zásielky biologického materiálu,
- zdôvodniť použitie fixačného roztoku v patológii.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Zánik organizmu.**

Témy: **Klinická a biologická smrť. Znamky smrti.**

Kľúčové pojmy: **smrť, posmrtné zmeny, znamky smrti.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať smrť, jej podstatu,
- popísať rozdiel medzi klinickou a biologickou smrťou,
- popísať isté a neisté znamky smrti,
- vysvetliť podstatu posmrtných zmien.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Regresívne a metabolické zmeny.**

Témy: **Nekróza. Atrofia. Kalcifikácia. Tvorba kameňov v tele. Pigmenty. Ikterus.**

Kľúčové pojmy: **nekróza, gangréna, atrofia, kalcifikácia, ikterus.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť terminológiu tematického celku,
- popísať podstatu nekrózy, gangrény, atrofie, kalcifikácie,
- vymenovať príčiny vzniku regresívnych zmien v organizme,
- popísať príčiny vzniku a charakteristiku konkrementov v tele,
- popísať podstatu, druhy a prejavy ikteru.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Zápal.**

Témy: **Makroskopické a mikroskopické prejavy zápalu. Nešpecifické a špecifické zápal.**

Kľúčové pojmy: **zápal, prejavy zápalu, infekcia, nešpecifický zápal, špecifický zápal.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť terminológiu tematického celku,
- vysvetliť klasifikáciu zápalov,
- definovať zápal, príčiny, priebeh a následky zápalu,
- charakterizovať jednotlivé typy zápalu,
- charakterizovať lokálne a celkové prejavy zápalu,
- charakterizovať nešpecifický a špecifický zápal.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Progresívne zmeny.**

Témy: **Regenerácia a reparácia. Metaplázia. Transplantácie**

Kľúčové pojmy: **regenerácia, reparácia, metaplázia, transplantácia, hypertrofia, hyperplázia.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť terminológiu tematického celku,
- charakterizovať podstatu progresívnych zmien,
- zdôvodniť význam transplantačného programu.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Nádory.**

Témy: **Rozdelenie nádorov. Názvoslovie nádorov.**

Kľúčové pojmy: **nádor, rakovina, benígy, malígy, prekanceróza, recidíva.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť terminológiu tematického celku,
- charakterizovať podstatu nádorového ochorenia,
- popísať známe príčiny nádorového ochorenia,
- rozdeliť nádory podľa pôvodu,
- zdôvodniť potrebu preventívnych opatrení nádorového ochorenia.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy pohybového ústrojenstva.**

Témy: **Zápalové ochorenie kostí - osteomyelitída. Poruchy mineralizácie kostí - krivica, osteomalácia. Osteoporóza. Degeneratívne ochorenie kĺbov - artróza.**

Kľúčové pojmy: **kosť, rachitída, osteoporóza, osteomalácia, osteomyelitída.**

Výkonový štandard:

- vymedziť základné pojmy v tematickom celku,
- vymenovať základné príčiny podieľajúce sa na poruchách mineralizácie kostí,
- charakterizovať zápalové prejavy na kosti pri osteomyelitíde,
- popísať zmeny štruktúry kostí pri osteoporóze a osteomalácii,
- vysvetliť degeneratívne zmeny postihujúce kĺb pri artróze.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy srdcovo - cievneho systému.**

Témy: **Najčastejšie miestne poruchy krvného obehu - trombóza, embólia, ischemia. Ochorenia ciev - ateroskleróza. Ochorenia srdca - ischemická choroba srdca, infarkt myokardu, hypertenzia**

Kľúčové pojmy: **trombóza, embólia, infarkt myokardu, ateroskleróza, hypertenzia.**

Výkonový štandard:

- vymedziť pojmy trombóza, embólia, ischemia, ateroskleróza,
- vymenovať príčiny podieľajúce sa na ochoreniach ciev,
- popísať vplyv a hodnoty cholesterolu na ľudský organizmus,
- vysvetliť mechanizmus vzniku ischemickej choroby srdca,
- popísať zmeny na koronárnych tepnách pri ischemickej chorobe srdca.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy dýchacích ústrojov.**

Témy: **Poruchy dýchacieho rytmu. Obranné opatrenia dýchacích ciest. Ochorenia priedušiek - bronchiectázie. Ochorenia pľúc - zápal pľúc, TBC.**

Kľúčové pojmy: **ventilácia, pneumónia, bronchiectázie, tuberkulózný uzlík, tuberkulózný exsudát.**

Výkonový štandard:

- popísať zmeny stavby priedušiek postihnutých bronchiektáziami,
- porovnať tkanivo pľúc u zdravého človeka a pľúc postihnutých zápalom,
- vymenovať morfológické prejavy tuberkulózy,
- vysvetliť zmeny skladby pľúcneho tkaniva postihnutého primárnou TBC,
- opísať nezápalové a zápalové ochorenia pleury.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy tvorby a vylučovania moču.**

Témy: **Zápalové ochorenia obličiek. Zlyhanie obličiek. Choroby odvodných močových ciest - urolitiáza. Nádory obličiek.**

Kľúčové pojmy: **moč, močové kamene, glomerulonefritída, pyelonefritída, nádory.**

Výkonový štandard:

- vymedziť podstatu vzniku glomerulonefritídy a pyelonefritídy,
- vymenovať príčiny podieľajúce sa na vzniku zápalových ochorení obličiek,
- popísať zmeny štruktúry tkaniva obličiek postihnutých zápalom,
- porovnať skladbu tkaniva zdravej obličky a obličky zmenenej nádorom,
- vysvetliť význam transplantácie obličiek.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy tráviacich ústrojov.**

Témy: **Ochorenia žalúdka a dvanástnika - vredová choroba žalúdka a dvanástnika. Ochorenia pečene, žlčníka a pankreasu - cirhóza pečene, zápal podžalúdkovej žľazy. Nádory hrubého čreva.**

Kľúčové pojmy: **peptický vred, cirhóza pečene, pankreatitída.**

Výkonový štandard:

- vymedziť základné pojmy erózia a peptický vred,
- popísať sliznicu žalúdka zmenenej eróziami a peptickým vredom,
- odlíšiť štruktúru pečeneových buniek u zdravého človeka a pečeneových buniek zmenených cirhózou,
- charakterizovať zmeny žľazového tkaniva pankreasu postihnutého akútnym zápalom,
- vymenovať zmeny na hrubom čreve postihnutého nádorom.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy nervového systému.**

Témy: **Náhla cievna mozgová príhoda. Úrazy mozgu - otras mozgu, zmliaždenie mozgu, epidurálne krvácanie, subdurálne krvácanie, subarachnoidálne krvácanie.**

Kľúčové pojmy: **epidurálny hematóm, subdurálny hematóm, kontúzia, mozgová embólia, lacerácia mozgu, komorové zakrvácanie.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť kľúčové pojmy,
- vymenovať príčiny podieľajúce sa na úrazoch mozgu,
- odlíšiť patofyziologické prejavy pri úrazoch mozgu,
- popísať zmeny na mozgových cievach postihnutých cievnu mozgovou príhodou.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Hormonálne poruchy.**

Témy: Ochorenia štítnej žľazy - hypertyreóza a hypotyreóza. Struma. Ochorenia Langerhansových ostrovčekov - diabetes mellitus.

Kľúčové pojmy: hypofunkcia a hyperfunkcia štítnej žľazy, struma.

Výkonový štandard:

- definovať základné pojmy - hyperfunkcia a hypofunkcia štítnej žľazy,
- vymenovať príčiny vyvolávajúce hypertyreózu a hypotyreózu,
- popísať chorobné zmeny na štítnej žľaze pri uvedených ochoreniach,
- vysvetliť podstatu vzniku a účinku inzulínu.

Obsahový štandard:

Tematický celok: Poruchy mužských a ženských pohlavných orgánov a prsníka.

Témy: Ochorenia prostaty - nádory prostaty. Zápal ženských pohlavných orgánov. Nezhubné a zhubné nádory maternice a vaječníkov. Nádory prsníkov.

Kľúčové pojmy: endometritída, hypertrofia prostaty, karcinóm krčka maternice.

Výkonový štandard:

- vymenovať rizikové faktory podieľajúce sa na vzniku nádorových ochorení ženských pohlavných orgánov,
- popísať sliznicu maternice zmenenú zápalovým procesom,
- špecifikovať zmeny na maternici postihnutej nádorom,
- popísať zmeny na prsníku zmenenom nádorovým procesom.

Obsahový štandard:

Tematický celok: Poruchy vývoja - malformácie.

Témy: Najčastejšie teratogény. Vývinové chyby spôsobené alkoholom, liekmi a infekciami. Chromozómové aberácie.

Kľúčové pojmy: malformácia, teratogény, chromozómové aberácie.

Výkonový štandard:

- definovať malformácie,
- vymenovať najčastejšie faktory vyvolávajúce vývinové chyby,
- charakterizovať najčastejšie vývinové chyby a chromozómové aberácie.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

PREVENTÍVNE LEKÁRSTVO PRL

Študijný odbor	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet preventívne lekárstvo na SZŠ v rámci štátneho vzdelávacieho programu ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, vhodne vybranými poznatkami z mikrobiológie, alergológie, epidemiológie, sociálnej hygieny, prevencie sociálnych a civilizačných chorôb, hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva, hygieny výživy, hygieny detí a mládeže a ochrany pred ionizujúcim žiarením poskytuje žiakom ucelený systém prevencie. Poznanie významu prevencie umožňuje žiakom tvorivým myslením a konaním správne aplikovať poznatky v praxi. Predmet poskytuje základy pre ďalšie odborné predmety.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania preventívneho lekárstva je osvojenie si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva predmetu. Pochopiť a naučiť sa logicky vysvetliť jednotu organizmu v zdraví a chorobe. Uvedomiť si potrebu svojej aktívnej účasti na tvorbe a ochrane životného prostredia, svojho zdravia a zdravia spoločnosti. Spájať poznatky získané štúdiom predmetu s poznatkami nadobudnutými v iných odborných predmetoch a využiť ich vo svojom ďalšom štúdiu a v povolani.

ROZPIS UČIVA

3. ročník 1 hodina týždenne, spolu 30 hodín.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Preventívne lekárstvo - úvod.**

Témy: **Charakteristika preventívneho lekárstva.**

Kľúčové pojmy: **prevencia, rizikový faktor.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť ciele preventívneho lekárstva,
- opísať odbory Úradov verejného zdravotníctva, Úradov práce a úlohy štátnej správy,
- vysvetliť pojem - prevencia,
- vysvetliť rozdiel medzi pojmom rizikový faktor a príčina,
- zdôvodniť význam výskumov zameraných na zdravie populácie.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Mikrobiológia.**

Témy: **Mikrobiológia - náplň, rozdelenie. Mikroorganizmus-druhy, vlastnosti. Fyziológia mikroorganizmov. Patogenita, virulencia.**

Kľúčové pojmy: **baktéria, bacil, baktériové spóry, riketsie, vírusy, prvoky, huby.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať odbor - mikrobiológia,
- popísať druhy a vlastnosti mikroorganizmov,
- charakterizovať životné prejavy, rast a rozmnožovanie mikroorganizmov,
- vysvetliť pojmy patogenita, virulencia.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Epidemiológia a imunológia.**

Témy: **Charakteristika epidemiológie. Infekcia - formy, štádiá. Proces šírenia a prenos nákazy. Vnímavosť a odolnosť. Protiepidemické opatrenia. Infekčné choroby. Základné pojmy, imunita, imunitné mechanizmy, antigény a protilátky. Základy alergológie. Imunizácia - aktívna, pasívna. Očkovanie - účinnosť, kontraindikácie.**

Kľúčové pojmy: **infekcia, vnímavosť, odolnosť, imunita, imunitné mechanizmy, antigény, protilátky, imunizácia.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať odbor, jeho históriu, predmet skúmania a metódy práce,
- popísať proces nákazy, jej formy, štádiá a následky,
- vysvetliť spôsoby, podmienky, pôvodcov, rezervoáre šírenia nákazy a jej prenosu,
- charakterizovať vnímavosť, odolnosť, popísať formy šírenia nákazy,
- popísať preventívne, profylaktické a represívne protiepidemické opatrenia,
- vysvetliť pojem infekčná choroba a rozdelenie podľa spôsobu a miesta vniknutia mikroorganizmov do tela,
- charakterizovať základné pojmy v imunológii,
- charakterizovať imunizáciu a spôsoby realizácie imunizačného programu,
- opísať účinnosť očkovania - trvalú alebo dočasnú imunitu a určiť kontraindikácie imunizácie,
- popísať a vysvetliť základy alergológie,
- vysvetliť pojmy antigén a protilátky,
- charakterizovať význam protilátok.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Hygiena životného prostredia.**

Témy: **Životné prostredie a zdravie. Hygiena ovzdušia, pôdy a vody.**

Kľúčové pojmy: **ekológia, rovnováha v prírode, smog, kyslé dažde.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať vytváranie krajiny s vyváženými prírodnými a civilizačnými podmienkami života,
- opísať náplň práce verejných zdravotníkov v oblasti hygieny životného prostredia,
- vysvetliť rozdiel medzi ekológiou a environmentálnym zdravím,
- opísať príčiny a následky znečisťovania ovzdušia, pôdy a vody - vznik smogu, kyslých dažďov a ich škodlivé účinky.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Preventívne pracovné lekárstvo.**

Témy: **Zásady ochrany zdravia. Charakteristika preventívneho pracovného lekárstva a metódy práce. Riziková práca. Choroby z povolania. Pracovný úraz.**

Kľúčové pojmy: **BOZP, riziková práca, choroba z povolania, pracovný úraz.**

Výkonový štandard:

- vymenovať zásady ochrany zdravia,
- definovať pojmy riziková práca, choroba z povolania, a pracovný úraz,
- vysvetliť faktory a následky pôsobenia škodlivých faktorov - profesionálne poškodenia zdravia,
- vymenovať a popísať jednotlivé preventívne opatrenia poškodenia zdravia pri práci.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Hygiena výživy.**

Témy: **Racionálna výživa. Podmienky pre prácu s požívatinami. Požiadavky na prevádzku zariadení spoločného stravovania. Nákazy a otravy z požívatín.**

Kľúčové pojmy: **racionálna výživa, zariadenie spoločného stravovania.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať racionálnu výživu,
- vysloviť názor na súčasné trendy spracovania potravy a nápojov (farbivá, geneticky modifikované potraviny, spôsoby úpravy jedla,),
- vymenovať a zdôvodniť podmienky pre prácu s požívatinami,
- vysvetliť pojem alimentárne ochorenia, prvotné a druhotné infikovanie požívatín,
- vysvetliť vznik toxínov požívatínach, zamorenie jedmi a otravy,
- popísať najčastejšie alimentárne ochorenia a ich príznaky.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Hygiena detí a mládeže.**

Témy: **Hygiena detí a mládeže. Hygiena prevádzky zariadení pre deti a mládež.**

Kľúčové pojmy: **negatívne podnety, pozitívne podnety, faktory rastu a vývoja.**

Výkonový štandard:

- popísať vývoj a zdravie detí a mládeže vo vzťahu k životným a pracovným podmienkam.
- zdôvodniť význam pohybovej aktivity detí a mládeže,
- riziká pri práci s počítačom,
- charakterizovať osobitosti prevádzky, predškolských zariadení a škôl, vplyv učiteľov a rodičov.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Prevenia sociálnych a civilizačných ochorení.**

Témy: **Sociálna hygiena, ochorenia, sociálne lekárstvo. Základy psychickej hygieny. Prevenia závislostí. Prevenia civilizačných ochorení.**

Kľúčové pojmy: **alkoholizmus, fajčenie, drogy, gamblérstvo, elektronické mánie, civilizačné ochorenie, zdravotná výchova, zdravotné uvedomenie.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť pojem sociálna hygiena a psychická hygiena,
- vymenovať typy závislostí,
- opísať spôsoby prevencie závislostí,
- vysvetliť príčiny vzniku civilizačných ochorení a zásady prevencie.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poškodenia ionizujúcim žiarením.**

Témy: **Ionizujúce žiarenie, druhy, účinky a zásady ochrany pred ožiarením**

Kľúčové pojmy: **choroba z ožiarenia.**

Výkonový štandard:

- popísať druhy ionizujúceho žiarenia a účinky,
- vysvetliť účinky jednotlivých druhov žiarenia na organizmus,
- opísať spôsob ochrany pred ionizujúcim žiarením,
- vysvetliť význam dodržiavania jednotlivých zásad pri prevádzke pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

ORGANIZÁCIA ZDRAVOTNÍCTVA A SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OZS

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet organizácia zdravotníctva a sociálnych služieb na SZŠ v rámci štátneho vzdelávacieho programu, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, poskytuje žiakom vhodne vybranými poznatkami o systéme zdravotnej starostlivosti a sociálnych službách, ich organizácii, financovaní a riadení a ďalej ich orientuje v zdravotníckych povolaniach a ich organizovaní v stavovských organizáciách a odborných spoločnostiach.

Predmet poskytuje žiakom aj primeranú úroveň poznatkov zo sociálnej práce a sociálnoprávnej starostlivosti, ktoré tvoria základ didaktického systému poznatkov pre oblasť sociálnej starostlivosti. Realizovaním moderných foriem, prostriedkov a vyučovacích metód vyučovania sa vytvárajú podmienky pre formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia a konania žiakov. Tvorivé myslenie umožňuje žiakom správne aplikovať poznatky pri riešení problémových úloh teoretického aj praktického charakteru. Predmet poskytuje základy nevyhnutné pre ďalšie odborné predmety a pre ďalšie vzdelávanie.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania predmetu je prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a osvojeniu si kľúčových kompetencií. Žiaci majú vedieť vysvetliť východiská starostlivosti o zdravie, medzinárodnej spolupráce a úloh štátu a rezortov, opísať prípravu a ďalšie vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov, priblížiť systém zdravotného poistenia, získať vedomosti o právnych aspektoch zdravotnej starostlivosti, právach pacientov, právneho postavenia zdravotníckeho pracovníka. Majú preukázať poznatky zo sociálnoprávnej starostlivosti a sociálnej práce. Budú schopní aplikovať uvedené poznatky pri riešení konkrétnych úloh na úseku sociálnej starostlivosti o zdravotne postihnutých, starých ľudí a ľudí z marginalizovaných skupín.

Naučiť sa pracovať so základnou odbornou terminológiou, osvojiť si schopnosť vyhľadávať odborné informácie v literatúre a informačných médiách, vhodne prezentovať odborné poznatky, analyzovať vybrané problémy, aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych úloh rôznej zložitosti. Používať základné myšlienkové operácie na získavanie nových poznatkov, logicky spájať poznatky nadobudnuté štúdiom aj iných vedných odborov a využiť ich pri riešení problémových úloh.

ROZPIS UČIVA

3. ročník 1 hodina týždenne, spolu 30 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Determinanty verejného zdravotníctva.**

Témy: **Štátna zdravotná politika - legislatíva. Financovanie zdravotníctva. Stav populácie.**

Kľúčové pojmy: **politika, vláda, parlament, ústava, zákony, vyhlášky, zdravotné poistenie, odvody, priame platby, demografický vývoj, stredný vek, chorobnosť, rizikové faktory, programy podpory zdravia.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť smerovanie zdravotnej politiky v súvislosti s voľbami a medzinárodnými záväzkami ,
- poznať programy podpory zdravia,

- poznať čl. 15, 40 ústavy SR a základné zákony upravujúce zdravotnú starostlivosť v SR,
- vysvetliť hlavné zdroje financovania zdravotníctva,
- vysvetliť základné pojmy charakterizujúce demografický vývoj, príčiny úmrtnosti, chorobnosti v SR,
- charakterizovať rizikové faktory zdravia.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Štátna zdravotná správa.**

Témy: **Úlohy štátnej zdravotnej správy. Štátna správa na úseku ochrany zdravia.**

Kľúčové pojmy: **ministerstvo zdravotníctva, samosprávny kraj, úrad verejného zdravotníctva, štátny zdravotný dozor, úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.**

Výkonový štandard:

- definovať úlohy ministerstva zdravotníctva,
- vymedziť kompetencie prislúchajúce, samosprávnemu kraju a obci,
- popísať úlohy úradu verejného zdravotníctva a regionálnych úradov verejného zdravotníctva .

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Systém zdravotnej starostlivosti.**

Témy: **Štruktúra systému zdravotnej starostlivosti. Formy zdravotnej starostlivosti.**

Kľúčové pojmy: **ambulantná zdravotná starostlivosť, ústavná zdravotná starostlivosť, lekárenská zdravotná starostlivosť.**

Výkonový štandard:

- poznať štruktúru systému zdravotnej starostlivosti,
- charakterizovať úlohy a ciele jednotlivých foriem zdravotnej starostlivosti.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti.**

Témy: **Sieť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. Povinnosti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti**

Kľúčové pojmy: **verejná a minimálna sieť.**

Výkonový štandard:

- definovať verejnú a minimálnu sieť,
- rozlíšiť druhy zdravotníckych zariadení,
- uviesť príklady zariadení ambulantnej a ústavnej starostlivosti,
- pomenovať normy určujúce prevádzky zariadení na poskytovanie zdravotnej starostlivosti,
- popísať povinnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti .

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Pracovníci v zdravotníctve.**

Témy: **Zdravotnícke povolania. Spôsobilosť na výkon povolania**

Kľúčové pojmy: **odborná, právna, zdravotná spôsobilosť, bezúhonnosť, profesia, špecializácia, kompetencia.**

Výkonový štandard:

Štátny vzdelávací program 53 61 M praktická sestra

- rozlíšiť pracovníkov v zdravotníctve a zdravotníckych pracovníkov,
- definovať podmienky na výkon zdravotníckeho povolania,
- vysvetliť pojmy kvalifikácia, špecializácia, kompetencia,
- charakterizovať jednotlivé zdravotnícke povolania,
- definovať povinnosti zdravotníckych pracovníkov.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Stavovské organizácie.**

Témy: **Komory zdravotníckych pracovníkov**

Kľúčové pojmy: **stavovská organizácia, členstvo, registrácia, licencia.**

Výkonový štandard:

- vymenovať komory, popísať ich úlohy, poslanie,
- vedieť vysvetliť význam a postup registrácie,
- vedieť vysvetliť význam licencie.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Všeobecné zdravotné poistenie.**

Témy: **Zdravotné poistenie.**

Kľúčové pojmy **solidarita, rovnosť, neziskovosť, hospodárnosť.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať zdravotné poistenie a opísať jeho princípy,
- popísať práva a povinnosti poistenca.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Právne predpisy v zdravotníctve.**

Témy: **Právna zodpovednosť zdravotníckeho pracovníka**

Kľúčové pojmy: **právna zodpovednosť, povinnosti zdravotníckeho pracovníka,**

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam právnych predpisov v zdravotníctve,
- uviesť povinnosti zdravotníckeho pracovníka pri vykonávaní zdravotníckeho povolania,
- vysvetliť pojem registrácia,
- popísať povinnosti poskytovateľa zdravotnej starostlivosti,
- vymenovať práva a povinnosti prijímateľa zdravotnej starostlivosti.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Systém sociálnej starostlivosti.**

Témy: **Tretí sektor. Záchranná sociálna sieť. Sociálna práca, jej predmet a ciele. Metódy a organizácia sociálnej práce.**

Kľúčové pojmy: **tretí sektor, záchranná sociálna sieť, sociálna práca, sociálna pomoc, sociálny problém, sociálny klient, sociálne javy, prevencia odkázanosti.**

Výkonový štandard:

- definovať základné pojmy tretí sektor, záchranná sociálna sieť, sociálna práca, sociálna pomoc,
- vysvetliť pojmy objekt a subjekt sociálnej práce,
- charakterizovať klasické metódy sociálnej práce,

- opísať zameranie a činnosť orgánov štátnej správy.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna politika v Slovenskej republike.**

Témy: **Sociálna politika jej funkcia, úlohy a nástroje. Sociálne zabezpečenie. Sociálna ochrana zraniteľných skupín. Zariadenia sociálnych služieb.**

Kľúčové pojmy: **sociálna politika, sociálne zabezpečenie, zraniteľné skupiny, zariadenia sociálnych služieb.**

Výkonový štandard:

- definovať základné pojmy sociálnej politiky,
- charakterizovať systém sociálneho zabezpečenia,
- vysvetliť možnosti ochrany zraniteľných skupín obyvateľstva,
- uviesť a opísať zariadenia sociálnej starostlivosti a ich zameranie a rozdelenie v sociálnom systéme.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o zdravotne postihnutých ľudí.**

Témy: **Starostlivosť o telesne postihnutých. Starostlivosť o mentálne postihnutých a duševne chorých. Starostlivosť o zrakovo a sluchovo postihnutých. Metódy sociálnej práce. Poradenská činnosť a sociálna služba.**

Kľúčové pojmy: **zdravotné, telesné, mentálne a zmyslové postihnutie, sociálna starostlivosť, sociálna práca, sociálna služba, integrácia ľudí s ťažkým zdravotným postihnutím.**

Výkonový štandard:

- vymenovať základnú legislatívu upravujúcu sociálnu starostlivosť o zdravotne postihnutých ľudí,
- charakterizovať zdravotné, telesné, mentálne a zmyslové postihnutie,
- vymenovať a opísať špeciálne pomôcky pre telesne a zdravotne postihnutých,
- opísať sieť inštitúcií, ktoré poskytujú komplexnú starostlivosť postihnutým jedincom,
- diskutovať o možnostiach uplatnenia a potrebe integrácie zdravotne postihnutých ľudí,
- charakterizovať metódy sociálnej práce,
- vysvetliť zameranie sociálneho a psychologického poradenstva,
- uviesť formy sociálnych služieb pre zdravotne postihnutých.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o seniorov.**

Témy: **Sociologická problematika staroby. Sociálna služba a sociálna pomoc pre seniorov. Starostlivosť o seniorov v zariadeniach sociálnych služieb. Sociálne zariadenia poskytujúce ošetrovateľskú starostlivosť. Sociálna práca na úseku starostlivosti o seniorov. Príprava na starobu.**

Kľúčové pojmy: **senior, staroba, sociológia staroby, zákon o sociálnej pomoci, zariadenia sociálnych služieb, metódy sociálnej práce, poskytovateľ soc. služieb.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť problémy starých ľudí zo sociologického hľadiska,
- opísať sieť zariadení, v ktorých sa poskytuje sociálna starostlivosť seniorom (podporné a pri odkázanosti),
- uviesť a charakterizovať etapy sociálnej práce u ťažko chorých seniorov,
- poukázať na význam humanitárnych združení a organizácií pre seniorov.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna starostlivosť o marginalizované skupiny obyvateľov.**

Témy: **Marginalizovaná skupina. Sociálna starostlivosť o rómske etnikum. Historický pohľad na Rómov, súčasnosť a perspektívy života Rómov. Sociálna pomoc rómskemu etniku. Ľudia bez prístrešia - bezdomovectvo, vývin a formy bezdomovectva. Možnosti pomoci ľuďom bez prístrešia.**

Kľúčové pojmy: **marginalizácia, rómske etnikum, rómsky problém, sociálna pomoc, bezdomovectvo, štádia a formy bezdomovectva, sociálna a zdravotná starostlivosť.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť pojmy marginalizácia a marginalizované skupiny,
- charakterizovať špecifické črty rómskeho etnika,
- chronologicky opísať prístup a postoje majority ku Rómom od ich príchodu do strednej Európy,
- uviesť priority sociálnej pomoci rómskemu etniku v zmysle koncepcie vlády SR,
- vysvetliť pojem bezdomovec,
- vymenovať rizikové faktory vzniku bezdomovectva,
- popísať formy bezdomovectva,
- uviesť najčastejšie zdravotné problémy bezdomovcov,
- opísať možnosti prevencie a sociálnej pomoci pre bezdomovcov.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

PRVÁ POMOC

PRP

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet prvá pomoc na SZŠ v rámci štátneho vzdelávacieho programu, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania je teoreticko-praktický predmet, ktorý poskytuje žiakom vedomosti, zručnosti a návyky nevyhnutné pre každého zdravotníckeho pracovníka, aby bol schopný v zmysle zákona poskytnúť kvalifikovanú prvú pomoc. Predmet nadväzuje na poznatky z anatómie, fyziológie a iných odborných predmetov. Pri vyučovaní treba voliť najnovšie a najvhodnejšie metódy a formy práce. Aktivizujúce vyučovacie metódy musia mať jednoznačne prednosť pred faktografickými výkladmi. Vo vyučovacom procese sa kladie dôraz na výučbu formou cvičení. Pri cvičeniach sa žiaci delia na skupiny. Praktické vyučovanie odporúčame realizovať aj podľa vzorov problémových situácií.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania predmetu je preukázať všeobecné poznatky o sústave, organizácii a právnych aspektoch neodkladnej zdravotnej starostlivosti. Žiaci majú ovládať celý reťazec neodkladnej zdravotnej starostlivosti od prvej pomoci na mieste náhlej príhody (v teréne, v nemocnici, v poliklinike, v ambulancii) až po začatie definitívnej komplexnej liečby resuscitácie. Popísať príčiny, príznaky a prvú pomoc pri bezvedomí, krvácaní, šoku, popáleninách, najčastejších poraneniach a akútnych stavoch. Prakticky demonštrovať postup resuscitácie a opísať organizáciu a techniku prvej pomoci pri hromadnom postihnutí a katastrofách.

ROZPIS UČIVA

2. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín, z toho 66 hodín cvičení

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Všeobecné zásady prvej pomoci. Uvoľňovanie, polohovanie a odsun postihnutých.**

Témy: **Sústava prvej pomoci, postup pri poskytovaní základnej prvej pomoci.**

Uvoľňovanie, základné polohy pre ošetrovanie a odsun raneného, odsun a transport postihnutých.

Kľúčové pojmy: **prvá pomoc, náhle postihnutie zdravia, poloha, Rautekov hmat, transport.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať PP,
- určiť priority pri poskytovaní PP,
- demonštrovať postup pri uvoľňovaní, polohovaní a odsune postihnutých.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Bezvedomie a KPR.**

Témy: **Bezvedomie so zachovaným dýchaním. Bezvedomie s obštrukciou dýchacích ciest, bezvedomie s následnou zástavou životných funkcií. Základná podpora životných funkcií u dospelých a detí. Umelé dýchanie pomocou rúška a ručného dýchacieho prístroja. Manipulácia s defibrilátorom (AED).**

Kľúčové pojmy: **bezvedomie, stabilizovaná poloha(Rauteková- zotavovacia poloha), Gordonov úder, Heimlichov manéver, kardiopulmonálna resuscitácia, defibrilátor, ručný dýchací prístroj.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať bezvedomie,
- demonštrovať zhodnotenie stavu vedomia,
- posúdiť kvalitu dýchania a srdcovej činnosti,
- demonštrovať výkony na udržanie priechodnosti horných dýchacích ciest,
- demonštrovať Heimlichov manéver a Gordonov úder,
- demonštrovať na figuríne efektívnu kardiopulmonálnu resuscitáciu u dospelého a dieťaťa,
- monitorovanie základných vitálnych funkcií,
- demonštrovať manipuláciu s defibrilátorom.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Krvácanie.**

Témy: **Druhy krvácania podľa závažnosti, vonkajšie a vnútorné krvácanie. Krvácanie z prirodzených telových otvorov, zastavenie krvácania.**

Kľúčové pojmy: **krvácanie, tlakový obväz.**

Výkonový štandard:

- opísať jednotlivé druhy krvácania podľa závažnosti,
- rozoznať vonkajšie, vnútorné krvácanie a krvácanie z prirodzených telových otvorov,
- demonštrovať prikladanie tlakového obväzu,
- demonštrovať postup prvej pomoci pri jednotlivých druhoch krvácania.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Šok.**

Témy: **Druhy šoku. Fázy šoku. Prvá pomoc pri šoku.**

Kľúčové pojmy: **šok, fáza kompenzácie a dekompenzácie, protišokové opatrenia.**

Výkonový štandard:

- definovať šok a jeho fázy,
- vymenovať stavy úrazového a neúrazového pôvodu vedúce k šoku,
- vymenovať a zdôvodniť príčiny subjektívnych a objektívnych príznakov rozvinutého šoku,
- zdôvodniť význam jednotlivých protišokových opatrení,
- demonštrovať prvú pomoc pri jednotlivých druhoch šoku.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Otravy.**

Témy: **Druhy a príčiny otráv. Poskytnutie prvej pomoci pri jednotlivých druhoch otráv. Opatrenia pri otravách.**

Kľúčové pojmy: **intoxikácia, antidotum, toxikológia, jedovatá látka.**

Výkonový štandard:

- vymenovať druhy a príčiny otráv,
- charakterizovať príznaky jednotlivých druhov otráv,

- opísať riziká vyplývajúce z intoxikácie a dôležitosť permanentného sledovania postihnutého,
- demonštrovať prvú pomoc pri jednotlivých druhoch otráv.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Akútne stavy vyvolané fyzikálnymi a chemickými vplyvmi.**

Témy: **Popáleniny. Akútne stavy z prehriatia. Akútne stavy z podchladenia. Omrzliny. Poleptania.**

Kľúčové pojmy: **popálenina, sústava deviatich, poleptanie, prehriatie, podchladenie, omrzliny.**

Výkonový štandard:

- definovať popálenia a poleptania,
- určiť rozsah a stupeň popálenia a poleptania, popísať príznaky popálenia a poleptania,
- demonštrovať prvú pomoc pri popálení a poleptaní, definovať stav prehriatia a podchladenia,
- demonštrovať prvú pomoc pri prehriatí, podchladení a omrzlinách.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Úrazy elektrickým prúdom.**

Témy: **Poranenia elektrickým prúdom a bleskom.**

Kľúčové pojmy: **spazmus svalstva, bezvedomie, elektricky nevodivý a vodivý materiál.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť účinky elektrického prúdu na ľudský organizmus,
- vymenovať poškodenia organizmu spôsobené elektrickým prúdom,
- demonštrovať resuscitáciu,
- vysvetliť význam preventívnych opatrení v súvislosti s búrkou (účinky blesku).

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Rany.**

Témy: **Všeobecné zásady ošetrovania rán. Poranenia kostí a kĺbov - zlomeniny, vyklíbenie a vytknutie. Poskytnutie základnej prvej pomoci. Tlakové poranenia. Poranenia hrudníka, brucha, chrbtice, hlavy. Cudzie telesá a poranenia telových otvorov. Prvotné ošetrovanie - uštipnutia, bodnutia, pohryznutia.**

Kľúčové pojmy: **rana, infekcia, zlomenia, vytknutie, vyklíbenie, stratové poranenie, Blast syndróm, Crush syndróm, hemotorax, pneumotorax, paréza, plégia, amnézia, afázia.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať jednotlivé druhy rán, popísať príčiny a následky vzniku rán,
- demonštrovať prvú pomoc pri ošetrovaní jednotlivých druhov rán, definovať druhy, príčiny a následky zlomenín,
- demonštrovať prvú pomoc pri jednotlivých druhoch zlomenín, popísať druhy tlakových poranení,
- demonštrovať prvú pomoc pri tlakových poraneniach,
- rozpoznať príčiny a následky poranení hrudníka, brucha, chrbtice a hlavy,
- demonštrovať prvú pomoc pri jednotlivých druhoch poranení.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Vybrané naliehavé stavy.**

Témy: **Mdloba, kŕče. Naliehavé stavy pri cukrovke, náhla cievna mozgová príhoda.**

Akútny koronárny syndróm (AKS). Vyrazený dych. Astmatický záchvat.

Vážne psychické poruchy. Predčasný a náhly pôrod. Akútne - náhle bolesti.

Kľúčové pojmy: **mdloba- synkopa, epilepsia, tetania, hypoglykémia, hyperglykémia, paréza, plégia, zmätenosť, náhly pôrod.**

Výkonový štandard:

- definovať príčiny, príznaky mdloby, demonštrovať poskytnutie prvej pomoci,
- poznať príčiny jednotlivých druhov kŕčov spojených s bezvedomím a vedomím, demonštrovať poskytnutie prvej pomoci,
- rozoznať príznaky hyper a hypoglykémie a opísať prvú pomoc popísať príznaky NCMP a opísať prvú pomoc
- definovať príčiny, príznaky AKS, demonštrovať poskytnutie prvej pomoci,
- demonštrovať poskytnutie prvej pomoci pri vyrazenom dychu
- definovať príčiny, príznaky astmatického záchvatu a demonštrovať poskytnutie prvej pomoci,
- zhodnotiť príznaky predčasného a náhleho pôrodu, opísať prvú pomoc pri náhlom a predčasnom pôrode.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Prvá pomoc pri výnimočných situáciách.**

Témy: **Organizácia techniky prvej pomoci pri nehode s hromadným postihnutím osôb (NHPO). Organizácia techniky pri katastrofách.**

Kľúčové pojmy: **hromadné postihnutie zdravia, katastrofa.**

Výkonový štandard:

- poznať druhy nehôd s hromadným postihnutím osôb,
- zvládnuť prvú pomoc pri jednotlivých druhoch poranení vzniknutých pri nehodách s hromadným postihnutím zdravia a katastrofách.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

PSYCHOLÓGIA, PEDAGOGIKA A PROFESIJNÁ KOMUNIKÁCIA PPK

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet psychológia, pedagogika a profesijná komunikácia na SZŠ v rámci štátneho vzdelávacieho programu, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, je teoreticko-praktický predmet a spolupôsobí na formovanie osobnosti praktickej sestry. Tvorí systém poznatkov pre poznanie základných psychologických javov a medziludských vzťahov. Je koncipovaný vo vzťahu k profilu absolventa a potrieb praxe. Psychológia poskytuje prehľad o základných psychologických pojmoch, holistickom pohľade na človeka ako bio-psycho-sociálno-spirituálnu bytosť v kontexte filozofie zdravia, ako aj počas choroby. Poznatky z pedagogiky sú základom pre zdravotno-výchovnú činnosť orientovanú na podporu zdravia a prevenciu chorôb. Profesijná komunikácia poskytuje poznatky a zručnosti nevyhnutné v interpersonálnych kontaktoch na širokej báze a v tímovej spolupráci. Využívaním klasických a alternatívnych vyučovacích metód sa vytvárajú optimálne podmienky pre rozvoj vzťahovo-postojoyých a intelektuálnych spôsobilostí žiakov.

CIELE PREDMETU

Partikulárne ciele predmetu sú formulované v zmysle hlavného cieľa vzdelávania (odbornosť, profesionálne správanie a komunikácia, etickosť, morálka). Jeho zameraním je, aby žiaci získali odborné vedomosti o kognitívnej, psycho-motorickej a afektívnej zložke osobnosti, naučili sa prostredníctvom autognózie porozumieť prežívaniu, správaniu, konaniu a potrebám pacienta a osoby vyhľadávajúcej pomoc zdravotníckeho pracovníka, osvojili si zásady prosociálneho, kooperatívneho a asertívneho správania, vedeli využívať poznatky, vedomosti a zručnosti v osobnom a pracovnom prostredí, získali návyky individuálne vyhľadávať informácie, naučili sa verejne vystupovať a upevňovať pozíciu povolania a stavovskej cti.

ROZPIS UČIVA

2. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín
3. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín, z toho 30 hodín cvičení
4. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín, z toho 60 hodín cvičení

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Psychológia ako vedná disciplína.**

Témy: **Predmet a úlohy psychológie. Metódy psychológie. Význam psychológie v živote človeka a v zdravotníckom povolaní. Psychika. Prežívanie a správanie. Vedomie a nevedomie.**

Kľúčové slová: **psychológia, psychologické disciplíny, metódy, psychika, prežívanie, správanie, vedomie, nevedomie.**

Výkonový štandard:

- definovať psychológiu ako vedu, jej predmet a úlohy,
- rozlíšiť metódy psychológie,
- zdôvodniť význam psychológie v živote človeka a v zdravotníckom povolaní,

- opísať biologické a sociálne determinanty psychiky,
- vysvetliť pojmy prežívanie a správanie, nevedomie a vedomie.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Základy psychológie osobnosti.**

Témy: **Osobnosť ako bio-psycho-sociálno-spirituálna jednota. Holizmus. Štruktúra osobnosti. Vlastnosti osobnosti. Aktivačno-motivačné vlastnosti. Vzťahovo-postojové vlastnosti. Seberegulačné vlastnosti. Výkonové vlastnosti. Dynamické vlastnosti. Osobnosť zdravotníckeho pracovníka. Poznávacie procesy. City.**

Kľúčové slová: **osobnosť, holistický prístup, zložky osobnosti, vlastnosti osobnosti, pozornosť, vnímanie, myslenie, pamäť, učenie, city.**

Výkonový štandard:

- definovať osobnosť ako bio-psycho-sociálno-spirituálnu jednotu,
- vysvetliť holistický pohľad na človeka,
- vymedziť základné prvky štruktúry osobnosti,
- analyzovať vlastnosti osobnosti v jednotlivých kategóriách,
- rozlíšiť rozdiely medzi jednotlivými poznávacími procesmi,
- definovať city, citové reakcie, stavy a vzťahy,
- charakterizovať osobnostné predpoklady zdravotníckeho pracovníka.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Základy vývinovej psychológie.**

Témy: **Psychický vývin. Periodizácia. Prenatálne obdobie. Novorodenecké obdobie. Obdobie dojčat'a. Obdobie batolať'a. Obdobie predškolského veku. Obdobie školského veku. Obdobie adolescencie. Obdobie dospelosti. Obdobie staroby.**

Kľúčové slová: **psychický vývin, životný cyklus, prenatálne dieťa, novorodenec, dojča, batola, predškolské dieťa, školské dieťa, adolescent, dospelý človek, starý človek.**

Výkonový štandard:

- definovať psychický vývin a štádia životného cyklu,
- opísať prenatálne obdobie,
- vymedziť hlavné charakteristiky novorodeneckého obdobia,
- určiť rozdiely vo vývine dojčat'a a batolať'a,
- opísať osobitosti obdobia predškolského veku,
- načrtnúť špecifiká vývinu v období školského veku a adolescencie,
- charakterizovať jednotlivé štádia obdobia dospelosti,
- vymedziť hlavné problémy obdobia staroby.

Obsahový štandard:

Tematický celok : **Človek a sociálne prostredie**

Socializácia a sociálne učenie. Sociálna skupina a jednotlivec v skupine. Asertivita. Spätná väzba a kritika.

Nenasilná komunikácia - základné techniky, objektívne pozorovanie, pocity, potreby a žiadosti. Empatia a sebaempatia. Konflikt - druhy, príčiny a riešenie.

Výkonový štandard :

- charakterizovať socializáciu, sociálne učenie,
- vysvetliť podstatu foriem sociálneho učenia,
- opísať vplyv sociálneho prostredia a sociálnych skupín na jednotlivca
- opísať asertívne správanie
- opísať princíp nenásilnej komunikácie

- preukázať schopnosť použiť nástroje nenásilnej komunikácie v reálnej situácii
- charakterizovať empatiu a sebaempatiu
- preukázať schopnosť odlíšiť empatické a neempatické správanie
- opísať konflikt a príčiny
- preukázať schopnosť použiť techniky nenásilnej komunikácie pri riešení konfliktu.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Sociálna komunikácia.**

Témy: **Komunikácia - charakteristika. Komunikačný proces. Druhy, typy komunikácie. Neverbálna komunikácia. Facilitačné a mediačné zručnosti. Vzhľad a úprava zovňajška. Verbálna komunikácia. Reč. Extraslovné prostriedky reči. Plač.**

Kľúčové slová: **komunikácia, neverbálna komunikácia, verbálna komunikácia, extraslovné prostriedky, plač.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť funkciu komunikácie v interpersonálnom styku,
- monitorovať a dešifrovať význam neverbálnych signálov,
- ovládať požiadavky na rečový prejav zdravotníckeho pracovníka
- rozlíšiť akustické prejavy reči,
- preukázať empatický prístup k plačúcemu pacientovi.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Profesijná komunikácia.**

Témy: **Profesijno-komunikačné zručnosti. Komunikačné bariéry. Evalvácia a devalvácia v komunikácii. Rozhovor - typy, ciele, fázy rozhovoru. Špecifiká komunikácie s vybranými skupinami pacientov s problémovým správaním. Komunikácia s handicapovaným pacientom. Komunikácia s detským pacientom. Komunikácia so zomierajúcim a nevyliciteľne chorým pacientom a príbuznými. Empatia k pacientom.**

Kľúčové slová: **komunikačné zručnosti, rozhovor, problémové správanie, handicapovaný pacient, detský pacient, evalvácia, devalvácia, empatia, komunikačné bariéry.**

Výkonový štandard:

- preukázať komunikačné zručnosti,
- posúdiť evalvačné a devalvačné komunikačné prvky,
- identifikovať komunikačné bariéry,
- osvojiť si techniku vedenia rozhovoru,
- opísať spôsoby účinnej komunikácie s pacientmi s problémovým správaním,
- vymedziť špecifiká komunikácie s handicapovanými pacientmi,
- charakterizovať zásady komunikácie s detským pacientom,
- popísať prežívanie a správanie umierajúceho v jednotlivých štádiách umierania
- poukázať na osobitosti komunikácie so zomierajúcim a nevyliciteľne chorým pacientom,
- vymedziť prvky empatie v prístupe k pacientovi.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Základy zdravotníckej psychológie.**

Témy: **Predmet, ciele a oblasti zdravotníckej psychológie. Psychosomatické vzťahy. Autoplastický obraz choroby. Vzťah pacienta k chorobe. Vekové osobitosti prežívania choroby. Bolesť. Úzkosť a strach. Hospitalizácia. Hospitalizmus. Iatrogénia. Stres. Syndróm vyhorenia. Psychohygiéna.**

Kľúčové slová: **choroba, autoplastický obraz, reakcie na chorobu, bolesť, nevyliciteľne chorý, hospitalizácia, hospitalizmus, iatrogénia, stres, syndróm vyhorenia, psychohygiéna.**

Výkonový štandard:

- opísať predmet, ciele a oblasti zdravotníckej psychológie,
- opísať podstatu psychosomatických vzťahov
- rozlíšiť jednotlivé aspekty autoplastického obrazu choroby,
- načrtnúť špecifiká prežívania choroby vzhľadom k veku, situačným faktorom,
- poukázať na špecifiká psychologického prístupu k pacientovi s bolesťou,
- charakterizovať zásady psychologického prístupu k nevyliciteľne chorým a zomierajúcim,
- vymedziť faktory nemocničného prostredia ovplyvňujúce pacienta,
- rozpoznať negatívne stránky záťažových situácií,
- poznať aktivity na podporu duševného zdravia.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Zdravotná výchova.**

Témy: **Predmet, ciele pedagogiky. Výchova. Vzdelávanie. Edukácia. Vzdelanie. Učenie. Metódy, formy a prostriedky zdravotno-výchovnej činnosti. Výchovné zamestnanie pre jednotlivé vekové skupiny pacientov.**

Kľúčové slová: **výchova, vzdelávanie, edukácia, vzdelanie, učenie, metódy, formy, prostriedky, výchovné zamestnanie.**

Výkonový štandard:

- definovať predmet pedagogiky a jej ciele,
- zdôvodniť význam výchovy k zdraviu,
- opísať metódy, formy a prostriedky zdravotnej výchovy,
- navrhnúť výchovné zamestnanie pre jednotlivé vekové skupiny pacientov.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

ZDRAVOTNÍCKA ETIKA
ZDE

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet zdravotnícka etika na SZŠ v rámci štátneho vzdelávacieho programu ako súčasť odbornej zložky vzdelávania poskytuje žiakom všeobecné poznatky o vývine morálky a etiky, základných princípoch zdravotníckej etiky. Predmet približuje žiakom aktuálne témy súčasnej bioetiky s dôrazom na humanizáciu ošetrovateľskej starostlivosti. Využívaním moderných foriem a vyučovacích metód vo vyučovacom procese sa vytvárajú podmienky na formovanie úcty k ľudskému životu a zdraviu, etických názorov a postojov žiakov.

Predmet poskytuje nevyhnutné základy zdravotníckej morálky, etických princípov a prosociálneho správania, ktoré sú determinované praktickou potrebou absolventov vzhľadom na charakter ich práce. Zdravotnícka etika poskytuje základy aj pre ďalšie odborné predmety i pre ďalšie vzdelávanie v oblasti zdravotníctva.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania zdravotníckej etiky je v maximálne možnej miere prispieť k splneniu cieľov odborného vzdelávania a osvojeniu si kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu učiva zdravotníckej etiky. Žiaci sa majú naučiť pracovať so základnou terminológiou, osvojiť si schopnosť vyhľadávať odborné informácie v literatúre a informačných médiách, prezentovať odborné poznatky, analyzovať vybrané problémy, aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych úloh rôznej zložitosti. Mali by preukázať všeobecné poznatky o historickom vývine morálky a etiky, jej základných princípoch v nadväznosti na zdravotnícku a ošetrovateľskú etiku. Preukázať schopnosť analyzovať a identifikovať špecifické problémy v práci praktickej sestry, vedieť využiť získané vedomosti a aplikovať ich v praxi pri ošetrovateľskej starostlivosti v prospech pacientov.

ROZPIS UČIVA

3. ročník 1 hodina týždenne, spolu 30 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Etika ako vedná disciplína.**

Témy: **Vymedzenie základných pojmov.**

Kľúčové pojmy: **etika, morálka, etiketa, moralizovanie.**

Výkonový štandard:

- definovať základné pojmy etiky,
- vysvetliť pojem etika a morálka,
- charakterizovať druhy etiky.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Ľudské práva.**

Témy: **Listina ľudských práv. Práva a povinnosti pacienta. Práva detských pacientov.**

Kľúčové slová: **ľudské práva, ľudská dôstojnosť, Charta ľudských práv, Ústava, právo a povinnosť.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť pojem ľudská dôstojnosť,
- definovať ľudské práva,
- popísať Chartu ľudských práv,
- vymenovať práva vybraných skupín pacientov,
- uviesť dokumenty vzťahujúce sa na práva pacienta,
- vyvodiť dôsledky z nedodržiavania práv pacienta pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Náboženská etika, dekalóg.**

Témy: **Náboženská etika, dekalóg.**

Kľúčové slová: **kresťanské náboženstvo, náboženský pluralizmus, sekta, morálny relativizmus, dekalóg.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť pojem náboženská etika,
- charakterizovať jednotlivé svetové náboženstvá,
- pomenovať špecifiká jednotlivých náboženstiev z pohľadu poskytovania zdravotnej starostlivosti,
- popísať dekalóg a princíp kresťanskej lásky,
- zdôvodniť hodnotu každého ľudského života.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Zdravotnícka etika.**

Témy: **Historický vývin zdravotníckej etiky. Základné pojmy. Deontologický kódex. Základné princípy zdravotníckej etiky. Etické pravidlá a morálne problémy pri vykonávaní zdravotníckeho povolania.**

Kľúčové slová: **zdravotnícka etika, bioetika, ošetrovateľská etika, deontológia, medicínska etika, princíp beneficencie, princíp nonmalficiencie, princíp spravodlivosti, princíp autonómie, informovaný súhlas.**

Výkonový štandard:

- charakterizovať začiatky zdravotníckej etiky,
- definovať základné pojmy zdravotníckej etiky,
- vymenovať predstaviteľov medicínskej etiky v jednotlivých obdobiach vývinu,
- vysvetliť rozdiel medzi bioetikou, zdravotníckou, medicínskou a ošetrovateľskou etikou,
- vysvetliť význam deontologických kódexov,
- vymenovať a popísať jednotlivé princípy zdravotníckej etiky,
- popísať morálne problémy pri výkone povolania praktická sestra.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Etické aspekty ošetrovateľstva.**

Témy: **Etické aspekty v ošetrovateľskej starostlivosti vo všeobecnosti. Požiadavky na osobnosť praktickej sestry. Životný štýl a profesionálne správanie sa praktickej sestry. Etický kódex sestier. Etická komunikácia - informovaný súhlas s ošetrovateľskými výkonmi.**

Kľúčové slová: **hodnota, osobnosť, etická komunikácia, informovaný súhlas, pozitívny a negatívny reverz, konflikt, kódex - praktickej sestry.**

Výkonový štandard:

- definovať pojem hodnota,
- vymedziť a popísať hierarchiu hodnôt v ošetrovateľstve,
- vyvodiť a vysvetliť komplex požiadaviek na osobnosť praktickej sestry,
- vysvetliť pojmy odborné a osobnostné predpoklady praktickej sestry pre výkon povolania,
- vysvetliť kódex sestry, praktickej sestry,
- vymedziť konkrétne etické princípy správania praktickej sestry,
- preukázať schopnosť interpersonálnych zručností v komunikácii,
- vysvetliť pojem informovaný súhlas,
- uviesť príklady neetických prvkov v správaní sa praktickej sestry,
- uviesť príklady prosociálneho správania sa praktickej sestry.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Vybrané etické problémy v niektorých medicínskych odboroch.**

Témy: **Etika v chirurgii. Etika v geriatrickej a hospicovej starostlivosti. Etika v gynekológii a pôrodníctve. Etika v pediatrii a neonatológii. Etika vo vnútornom lekárstve. Etika zdravotnej výchovy. Etika v psychiatrii**

Kľúčové slová: **transplantácia, eschatológia, eutanázia, umelé prerušenie tehotnosti, resuscitácia novorodenca, dialýza, transfúzia.**

Výkonový štandard:

- identifikovať najčastejšie etické problémy vyskytujúce sa v jednotlivých medicínskych odboroch,
- vysvetliť význam dodržiavania etických noriem v základných medicínskych odboroch,
- charakterizovať odbor z pohľadu etiky a profesie zdravotníckeho pracovníka,
- analyzovať opísané etické normy a z nich vyplývajúce etické problémy.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Etické aspekty biomedicínskeho výskumu.**

Témy: **Biomedicínsky výskum. Medzinárodné dokumenty.**

Kľúčové slová: **bioetika, biomedicínsky výskum, ľudské subjekty, pozorovanie, pokus.**

Výkonový štandard:

- definovať pojmy biomedicínsky výskum, klinický výskum, ľudské subjekty,
- vymenovať medzinárodné dokumenty pre oblasť etiky biomedicínskeho výskumu,
- uviesť vzťah medzi terapeutickým a neterapeutickým výskumom,
- vymenovať a opísať druhy a základné metódy biomedicínskeho výskumu,
- popísať etické zásady pri pokusoch na zvieratách.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Vznik a poslanie etických komisií.**

Témy: **Vznik a poslanie etických komisií.**

Kľúčové slová: **etická komisia, etický problém, etická analýza.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť pojem etická komisia,
- vymenovať typy a popísať poslanie etických komisií,
- popísať zloženie etickej komisie,
- charakterizovať náplň práce etickej komisie.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Uplatňovanie princípov etiky v praxi praktickej sestry.**

Témy: **Kazuistiky z praxe, modelové situácie.**

Výkonový štandard:

- identifikovať špecifický etický problém v kazuistike,
- rozlišovať etické a neetické správanie v kazuistike,
- diskutovať o probléme, aplikovať etické princípy v diskusii,
- navrhnúť spôsob riešenia etického problému.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

ZDRAVIE A KLINIKA CHORÔB
ZKC

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet zdravie a klinika chorôb, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania v štátnom vzdelávacom programe, poskytuje žiakom systém poznatkov o zdraví a jeho význame pre jedinca a celú spoločnosť, o faktoroch ovplyvňujúcich zdravie, význame prevencie. Poskytuje základy poznatkov o príčinách, príznakoch a prejavoch ochorení jednotlivých systémov ľudského organizmu s dôrazom na špecifiká u detí a starých ľudí. Zameriava sa na poskytnutie základných informácií o diagnostických a liečebných postupoch, liečbe a prevencii. Predmet poskytuje poznatky nevyhnutné pre formovanie a rozvíjanie logického a tvorivého myslenia v ďalších odborných predmetoch a pre ďalšie vzdelávanie.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania zdravia a kliniky chorôb je definovať súčasnú koncepciu zdravia, jeho zachovanie, udržiavanie a obnovu. Žiaci si majú osvojiť komplexný pohľad na význam zdravia pre jedinca, rodinu, štát a celú ľudskú spoločnosť. Mali by preukázať poznatky o zdraví a jeho rizikách v jednotlivých vývinových obdobiach človeka, zdôvodniť význam rodiny pre zachovanie zdravia jej členov. Vedieť reprodukovať poznatky z histórie medicíny, vysvetliť príčiny, priebeh a štádiá choroby. Preukázať základné poznatky o ochoreniach, chybách a úrazoch jednotlivých systémov, stavov a vekových období, zvlášť detí a starých ľudí.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín
2. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín
3. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín
4. ročník 3 hodiny týždenne, spolu 90 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Obsahový štandard

Tematický celok: **Zdravie.**

Témy: **Zdravie. Význam zdravia pre jedinca a spoločnosť.**

Kľúčové pojmy: **zdravie, choroba, jedinec, spoločnosť.**

Výkonový štandard:

- definovať zdravie a chorobu,
- vysvetliť význam zdravia pre jedinca a spoločnosť,
- objasniť vzťah medzi zdravím a spoločnosťou,
- vyjadriť názory na zdravie.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Modely zdravia.**

Témy: **Modely zdravia.**

Kľúčové pojmy: **model, adaptácia, prostredie.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť podstatu jednotlivých modelov,
- špecifikovať najpoužívanejší model v praxi,
- popísať najpriateľnejší model pre prax.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Zdravotný stav a zdravotné návyky.**

Témy: **Zdravotný stav. Zdravotné návyky.**

Kľúčové pojmy: **zdravotné návyky, zdravotný stav, pôsobiace faktory.**

Výkonový štandard:

- objasniť vzťah medzi zdravotným stavom a zdravotnými návykmi,
- špecifikovať faktory ovplyvňujúce zdravotný stav,
- popísať zdravotné návyky,
- vysvetliť vplyv návykov na organizmus.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Zdravotné uvedomenie.**

Témy: **Model postoja k zdraviu. Ochrana zdravia.**

Kľúčové pojmy: **zdravotná výchova, zdravotné uvedomenie, národný program podpory zdravia.**

Výkonový štandard:

- definovať zdravotnú výchovu,
- objasniť model postoja k zdraviu,
- vysvetliť celosvetovú ochranu zdravia,
- charakterizovať oblasti záujmu NPPZ SR,
- špecifikovať úlohy jedinca, spoločnosti, zdravotníkov pri ochrane, podpore a udržiavaní zdravia.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Zdravie z hľadiska rastu a vývinu človeka.**

Témy: **Rast a vývin. Novorodenecké, dojčenské a batolivé obdobie. Predškolské a školské obdobie. Poruchy zdravotného stavu počas dospievania. Dospelý vek.**

Kľúčové slová: **rast, vývin, zrenie, vývinové obdobia.**

Výkonový štandard:

- definovať rast, vývin, zrenie,
- objasniť základné princípy rastu a vývinu,
- opísať typy podľa temperamentu,
- charakterizovať osobitosti jednotlivých vývinových období z hľadiska ochrany,
- udržiavania a podpory zdravia,
- popísať špecifiká dospievania,
- diskutovať o rizikách, ktoré ohrozujú zdravie dospievajúcich.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Zdravie a rodina.**

Témy: **Zdravie rodiny.**

Kľúčové pojmy: rodina, rodičia.

Výkonový štandard:

- definovať rodinu,
- popísať jednotlivé typy rodín,
- objasniť faktory vplývajúce na zdravie rodiny,
- vysvetliť potrebu starostlivosti o seba.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Medicína a jej odbory.**

Témy: **História medicíny vo svete a u nás. Najvýznamnejšie osobnosti dejín medicíny.**

Koncepcie odborov medicíny.

Kľúčové pojmy: medicína, Hippokrates, Purkyně.

Výkonový štandard:

- popísať históriu medicíny,
- charakterizovať rozvoj medicíny v Čechách a na Slovensku,
- objasniť vývoj univerzít v Čechách a na Slovensku,
- vymenovať historické osobnosti svetovej medicíny,
- vymenovať osobnosti českej a slovenskej medicíny,
- stručne popísať koncepcie jednotlivých odborov medicíny.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Choroba.**

Témy: **Spojitosť medzi zdravým a chorobou. Etiológia, priebeh a štádiá choroby. Úloha chorého. Individuálna reakcia na ochorenie a hospitalizáciu.**

Kľúčové pojmy: choroba, chorý, etiológia, priebeh choroby, štádium choroby.

Výkonový štandard:

- definovať chorobu, nevoľnosť, nemoc,
- objasniť spojitosť medzi zdravím a chorobou,
- charakterizovať príčiny choroby,
- popísať priebeh choroby,
- popísať štádiá choroby,
- vysvetliť individuálnu reakciu na chorobu a hospitalizáciu,
- vysvetliť úlohu chorého pri uzdravovaní.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Vyšetrovacie a liečebné postupy.**

Témy: **Subjektívne a objektívne príznaky ochorenia. Základné vyšetrenia, konzervatívna a operačná liečba. Liečebné postupy - farmaceutické, krvou a krvnými derivátmi, kyslíková a inhalačná liečba, dietoterapia, liečebná rehabilitácia.**

Kľúčové pojmy: diagnostika, anamnéza, symptóm, syndróm, bolesť, smäd, poruchy spánku, nevoľnosť, palpitácia, závrat, svrbenie, pyróza, dýchavica, inkontinencia moču a stolice, meteorizmus, krvácanie, biochemické, mikrobiologické, bioptické, röntgenologické, rádionuklidové vyšetrenie, elektrografické metódy, vyšetrenie ultrazvukom, endoskopia, funkčné vyšetrenie, farmakológia, dietoterapia, fyzikálna liečba, balneoterapia, rehabilitácia.

Výkonový štandard:

- vymenovať príznaky ochorení,
- objasniť rozdiel medzi subjektívnymi a objektívnymi príznakmi,
- vysvetliť pojmy osobnosť chorého, anamnéza, objektívny nález,
- vymenovať referenčné hodnoty základných laboratórnych vyšetrení,
- vedieť reprodukovať aké vyšetrovacie postupy sa používajú v medicíne,
- vedieť všeobecne špecifikovať druhy liečby,
- opísať techniku transfúzie,
- načrtnúť výhody inhalačnej terapie,
- interpretovať rehabilitačnú terapiu pri ochoreniach jednotlivých systémov.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenia dýchacieho systému.**

Témy: **Príznaky. Ochorenia horných a dolných dýchacích ciest - akútne a chronické. Poranenia. Náhle stavy. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **dýchanie, dýchacie cesty, mechanika dýchania, kašeľ, krvácanie z pľúc, dýchavica, cyanóza, skiaskopia, skiagrafia, tomografia, scintigrafia pľúc, funkčné vyšetrenie pľúc, katar horných dýchacích ciest, sinusitída, angína, bronchitída, bronchiálna astma, pneumónia, embólia do pľúcnice, tbc a nádory pľúc, cystická fibróza.**

Výkonový štandard:

- popísať anatómiu a fyziológiu dýchacieho systému,
- vysvetliť príčiny, priebeh, príznaky a liečbu ochorení dýchacieho systému,
- preukázať základné poznatky o diagnostických a liečebných metódach,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- vedieť usporiadať ochorenia dýchacieho systému u detí podľa závažnosti,
- reprodukovať osobitosti ochorení dýchacích ciest u geriatrických pacientov,
- uviesť základné postupy prevencie ochorení dýchacích ciest.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenia srdcovo-cievneho systému.**

Témy: **Príznaky. Akútne a chronické ochorenia srdca a krvného obehu. Poruchy rytmu. ICHS. Zlyhanie srdca, srdcová nedostatočnosť. Zápalové ochorenia. Chlopňové chyby. Poruchy krvného tlaku. Choroby ciev. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy a liečebné postupy (konzervatívne a chirurgické). Farmakoterapia. Prevencia. Celonárodné preventívne programy.**

Kľúčové pojmy: **krvný obeh, srdce, cievy, arytmie, dysrytmie, ischemická choroba srdca, angina pectoris, akútny infarkt myokardu, zlyhanie srdca, endokarditída, myokarditída, perikarditída, stenóza a insuficiencia chlopne, hypertenzia, hypotenzia, ateroskleróza, varixy, kardiochirurgia.**

Výkonový štandard:

- popísať anatómiu a fyziológiu krvného obehu a srdca,
- popísať hlavné príznaky srdcového zlyhávania a ochorení srdca a ciev,
- vymenovať poruchy rytmu, objasniť ICHS, zápalové ochorenia srdca, chlopňové chyby,
- objasniť poruchy krvného tlaku, vznik a príznaky aterosklerózy,

- vymenovať a opísať vyšetrovacie a liečebné metódy,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- vymenovať ochorenia špecifické pre detský vek a starých ľudí,
- opísať cieľ a význam konkrétneho celonárodného programu.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenie tráviaceho systému.**

Témy: **Príznaky. Akútne a chronické ochorenia orgánov hlavového(vrátane chrupu), hrudníkového, brušného a panvového úseku tráviaceho systému. Nádory. Chyby. Poranenia. Náhle stavy. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **tráviaci systém, akútne ochorenia, chronické ochorenia, poranenia, náhle stavy, špecifiká, vyšetrovacie metódy, liečebné postupy, dietoterapia, realimentácia.**

Výkonový štandard:

- popísať anatómiu a fyziológiu tráviaceho systému,
- opísať príznaky ochorenia tráviaceho systému,
- vymenovať a opísať vyšetrovacie a liečebné metódy,
- poznať základné ochorenia tráviaceho systému,
- rozpoznať špecifiká náhleho stavu,
- vymenovať ochorenia špecifické pre detský vek a starých ľudí,
- vedieť opísať výživu detí v jednotlivých vekových obdobiach,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- vedieť opísať špecifiká výživy gerontov.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenia obličiek a močových ciest.**

Témy: **Príznaky. Akútne a chronické ochorenia obličiek a močových ciest. Nádory. Chyby. Poranenia. Náhle stavy. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **močové cesty, ochorenia obličiek, náhle stavy, špecifiká vyšetrovacie metódy, liečebné postupy, prevencia, skrining novorodencov, transplantácia obličiek.**

Výkonový štandard:

- opísať anatómiu a fyziológiu močovo-pohlavného systému,
- vymenovať ochorenia urogenitálneho systému, ich príznaky a príčiny,
- vymenovať špecifiká ochorenia obličiek a močových ciest u detí a starých ľudí,
- opísať jednotlivé diagnostické a terapeutické metódy,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- opísať prevenciu nefrolitiázy,
- vysvetliť význam pitného režimu,
- opísať režim dialyzovaného pacienta.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Poruchy vnútorného prostredia.**

Témy: **Vnútorné prostredie. Patofyziológia - základné pojmy. Poruchy. Príznaky. Vybrané vyšetrovacie metódy. Liečebné metódy. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: vnútorné prostredie, patofyziológia, poruchy, vyšetrovacie metódy, prevencia.

Výkonový štandard:

- vedieť charakterizovať vnútorné prostredie,
- vysvetliť podstatu ochorenia,
- rozpoznať príznaky ochorenia,
- vymenovať diagnostické a liečebné postupy,
- ovládať preventívne opatrenia.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Poruchy látkovej premeny.**

Témy: **Diabetes mellitus. Obezita. Poruchy metabolizmu lipidov. Dna. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy (konzervatívne a chirurgické). Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **pankreas, inzulín, glykémia, diabetická kóma, BMI, anorektiká, tuk, cholesterol, kyselina močová, metabolizmus.**

Výkonový štandard:

- zdefinovať jednotlivé druhy ochorení,
- vysvetliť príčiny porúch látkovej premeny,
- popísať klinický obraz porúch látkovej premeny,
- charakterizovať komplikácie jednotlivých ochorení,
- vymenovať špecifiká porúch látkovej premeny u detí a starých ľudí,
- vymenovať vyšetrovacie metódy jednotlivých ochorení
- popísať spôsoby liečby porúch látkovej premeny,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- vysvetliť význam preventívnych opatrení vzniku jednotlivých porúch látkovej premeny.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Poruchy žliaz s vnútornou sekréciou.**

Témy: **Choroby diencefalopituitárneho systému, Choroby štítnej žľazy, Choroby prištítných teliesok, Choroby gonád. Osobitosti u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **endokrinné žľazy, hormóny.**

Výkonový štandard:

- rozdeliť žľazy s vnútornou sekréciou,
- opísať mechanizmus účinku hormónov,
- vysvetliť pojmy hyperfunkcia a hypofunkcia endokrinné žľazy, dysfunkcia žľazy,
- vymenovať špecifiká porúch žliaz s vnútornou sekréciou u detí a starých ľudí,
- charakterizovať vyšetrovacie metódy,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- pochopiť podstatu a osobitosti jednotlivých ochorení.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Imunoalteračné ochorenia.**

Témy: **Imunita. Imunodeficycia. AIDS. Imunoalergická precitlivosť - pollinosis, astma bronchiálna, lieková alergia, anafylaktický šok. Autoimunitné ochorenia - reumatická horúčka, juvenilná reumatoidná artritída. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy. Farmakoterapia. Imunizácia. Imunosupresia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **imunitný systém, prirodzená a získaná imunita, bunková a látková imunita, vírus HIV, alergia, alergén, očkovanie.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť podstatu prirodzenej a získanej imunity,
- popísať príčiny imunoalteračných ochorení,
- vysvetliť klinický priebeh imunoalteračných ochorení,
- vymenovať špecifiká porúch imunity u detí a starých ľudí,
- opísať vyšetrovacie metódy jednotlivých ochorení,
- charakterizovať spôsoby liečby jednotlivých ochorení,
- popísať možnosti prevencie imunoalteračných ochorení,
- rozdeliť spôsoby imunizácie.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenia pohybového systému.**

Témy: **Zápalové choroby kĺbov. Degeneratívne choroby kĺbov. Zápalové degeneratívne ochorenia chrbtice. Metabolicky podmienené choroby kostí. Ochorenia pohybového systému traumatického pôvodu. Osobitosti u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy (konzervatívne a chirurgické). Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **zápal kĺbov, degenerácia kĺbov, mäkké štruktúry a skelet poranenia, metabolicky podmienené ochorenia, fraktúra.**

Výkonový štandard:

- rozdeliť choroby pohybového systému,
- určiť príznaky zápalových a degeneratívnych ochorení pohybového systému,
- vymenovať špecifiká ochorení a porúch nervového systému u detí a starých ľudí,
- popísať jednotlivé vyšetrovacie metódy,
- vysvetliť príčiny jednotlivých ochorení,
- charakterizovať spôsoby liečby,
- vymenovať spôsoby liečby pri jednotlivých ochoreniach,
- vymenovať preventívne opatrenia vzniku ochorení pohybového systému,
- opísať osobitosti ochorení pohybového systému u detí a starých ľudí.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenia reprodukčných orgánov.**

Témy: **Príznaky, prejavy a príčiny u žien a mužov, gynekologické ochorenia, ochorenia pohlavných orgánov u mužov, poranenia, chyby, špecifiká u detí a starých ľudí, vyšetrovacie metódy, liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **gynekologické ochorenia, pohlavné choroby, poranenia, chyby, vyšetrovacie metódy, liečba, prevencia.**

Výkonový štandard:

- definovať ochorenia reprodukčných orgánov u žien a mužov,
- charakterizovať rozdiely pohlavného vývinu ženy a muža,
- vysvetliť príčiny, prejavy a príznaky,

- rozdeliť gynekologické ochorenia,
- popísať vyšetrovacie metódy,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- zhrnúť a opísať komplexnú liečbu reprodukčných orgánov,
- zdôvodniť význam prevencie.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Tehotenstvo a materstvo.**

Témy: **Fyziologické a patologické tehotenstvo. Pôrod. Šestonedelie. Výchova k materstvu a rodičovstvu. Plánované rodičovstvo. Prevencia a podpora reprodukčného zdravia.**

Kľúčové pojmy: **embryo, tehotenstvo, placenta, pôrod, šestonedelie, reprodukčné zdravie.**

Výkonový štandard:

- vymedziť dĺžku trvania gravidity,
- určiť termín pôrodu,
- označiť zmeny v organizme ženy v tehotenstve,
- popísať prenatalnú starostlivosť a dispenzarizáciu tehotných žien,
- vysvetliť patologické tehotenstvo,
- opísať priebeh fyziologického pôrodu, pôrodné doby,
- opísať starostlivosť o šestonedielku,
- vysvetliť význam výchovy k materstvu a rodičovstvu,
- charakterizovať princípy plánovaného rodičovstva
- opísať najčastejšie príčiny neplodnosti a jej prevenciu

Obsahový štandard

Tematický celok: **Fyziológia a patológia novorodeneckého obdobia.**

Témy: **Novorodenec - zrelý donosený, nedonosený, rizikový, s vrodenými chybami, pôrodnými poraneniami, asfyktický, so žltackou, s infekciou. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **novorodenec, asfyxia.**

Výkonový štandard:

- definovať zdravého novorodenca,
- vymedziť hodnotenie stavu novorodenca podľa Apgarovej,
- popísať prvé ošetrenie novorodenca,
- opísať patologického novorodenca,
- vysvetliť význam screeningového vyšetrenia,
- charakterizovať konzervatívne a chirurgické liečebné postupy,
- opísať význam dojčenia.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenia krvi a krvotvorby.**

Témy: **Príznaky. Ochorenia krvi akútne a chronické. Krvácavé stavy. Špecifiká u detí a starých. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **krv, červené krvinky, biele krvinky, krvné doštičky.**

Výkonový štandard:

- opísať klinické prejavy chorôb krvi,
- určiť rozdelenie chorôb krvi,
- charakterizovať ochorenia bielej a červenej krvnej zložky a krvácavé stavy,
- vymenovať špecifiká prejavov chorôb u detí a starých ľudí,
- popísať jednotlivé vyšetrovacie metódy,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- opísať liečebné postupy,
- uviesť význam prevencie chorôb krvi.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenia a porucha nervového systému.**

Témy: **Príznaky a príčiny. Ochorenia a úrazy nervového systému. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **nerv, mozog, miecha, meningitída, paréza, plégia, epilepsia.**

Výkonový štandard:

- pomenovať príčiny ochorení a porúch nervového systému,
- opísať prejavy ochorení a porúch nervového systému,
- popísať príznaky pri jednotlivých ochoreniach a poruchách,
- vysvetliť následky úrazov na činnosť nervového systému,
- charakterizovať jednotlivé vyšetrovacie metódy,
- opísať liečebné postupy,
- označiť špecifiká ochorení a porúch nervového systému u detí a starých ľudí,
- vymedziť význam prevencie chorôb a porúch nervového systému.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Ochorenia a poruchy zmyslových orgánov.**

Témy: **Patofyziológia jednotlivých zmyslových orgánov. Príznaky, prejavy a príčiny. Ochorenia, poranenia a chyby očí, uší a kože. Špecifiká u detí a starých ľudí. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy konzervatívne a chirurgické. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **oko, ucho, koža.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť funkciu jednotlivých zmyslových orgánov,
- pomenovať príčiny ochorení jednotlivých zmyslových orgánov,
- opísať prejavy ochorení a poranení očí, uší a kože,
- definovať vyšetrovacie metódy,
- uviesť konzervatívne a chirurgické liečebné postupy,
- rozoznať špecifiká ochorení a porúch zmyslových orgánov u detí starých ľudí,
- stanoviť význam prevencie ochorení, porúch a úrazov zmyslových orgánov.

Obsahový štandard

Tematický celok: **Infekčné ochorenia.**

Témy: **Príznaky, prejavy a príčiny infekčných ochorení. Infekčné ochorenia podľa cesty prenosu nákazy - respiračné, alimentárne, prenášané hmyzom, kliešťami,**

antropozoonózy. Špecifiká u detí a starých. Vyšetrovacie metódy. Liečebné postupy. Farmakoterapia. Prevencia.

Kľúčové pojmy: **infekcia, nákaza, imunita, inkubačná doba.**

Výkonový štandard:

- definovať infekčné ochorenia,
- charakterizovať infekčné ochorenia podľa cesty prenosu nákazy,
- opísať príčiny infekčných ochorení,
- vysvetliť inkubačnú dobu,
- určiť druhy imunity,
- rozoznať klinický obraz infekčných chorôb,
- uviesť vyšetrovacie metódy,
- vymedziť liečebné postupy,
- stanoviť špecifiká infekčných ochorení u detí a starých ľudí,
- ilustrovať význam prevencie infekčných ochorení.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Psychicky chorí a závislí na návykových látkach.**

Témy: **Príznaky, prejavy a príčiny vzniku duševných chorôb, duševné choroby, závislosť na návykových látkach, špecifiká u detí a starých ľudí, vyšetrovacie metódy, liečebné postupy. Farmakoterapia. Prevencia.**

Kľúčové pojmy: **duševná choroba, závislosť, návyková látka, prevencia.**

Výkonový štandard:

- definovať duševnú chorobu,
- určiť príčiny vzniku duševných chorôb,
- rozoznať príznaky duševných chorôb,
- popísať jednotlivé vyšetrovacie metódy,
- vymenovať farmakoterapiu pri jednotlivých ochoreniach,
- opísať liečebné postupy,
- označiť špecifiká závislostí u detí a starých ľudí,
- opísať prevenciu závislostí

Obsahový štandard

Tematický celok: **Náhle stavy.**

Témy: **Náhle stavy ohrozujúce život, príznaky, príčiny, prvá pomoc. Špecifiká u detí a starých ľudí. Liečba konzervatívna a chirurgická, prevencia.**

Kľúčové pojmy: **náhle stavy, príznaky, prvá pomoc, liečba, prevencia.**

Výkonový štandard:

- definovať pojem náhle stavy,
- vymenovať príznaky, príčiny,
- definovať výkony zachraňujúce život,
- vysvetliť podstatu náhlych stavoch ohrozujúcich život (v gravidite, vo vnútornom lekárstve, chirurgii, neurológii, v pediatrii),
- vysvetliť a opísať postup úkonov prvej pomoci,
- zhrnúť a popísať liečbu.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

OŠETROVATEĽSTVO

OSE

Študijný odbor :	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia :	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet ošetrovateľstvo je v rámci štátneho vzdelávacieho programu ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, ktorý poskytuje teoretické poznatky o ošetrovaní chorých v zdravotníckych zariadeniach. Teoreticko-praktický predmet ošetrovateľstvo pôsobí na formovanie osobnosti praktickej sestry. Je koncipovaný vo vzťahu k profilu absolventa a potrebám praxe. Predmet je súčasťou odbornej zložky prípravy, tvorí systém poznatkov pre poznanie základných pojmov a východísk v ošetrovateľstve a multidisciplinárnu spoluprácu.

CIELE PREDMETU:

Cieľom vyučovania ošetrovateľstva je vytvoriť u žiaka teoretickú bázu vedomostí nevyhnutných pre realizáciu ošetrovateľských techník a uspokojovanie bio-psycho-sociálnych a spirituálnych potrieb pacienta. Predmet poskytuje holistický pohľad na človeka ako bio-psycho - sociálnu a spirituálnu bytosť v kontexte filozofie zdravia. Žiak má vedieť definovať ošetrovateľský proces a jeho fázy v logickom slede, má popísať úlohy pri participácii na procese v súlade s kompetenciami a svoje povinnosti v jednotlivých fázach ošetrovateľského procesu, najmä pri realizácii ošetrovateľských intervencií v kooperácii s ostatnými členmi multidisciplinárneho ošetrovateľského tímu. Získané vedomosti si ďalej žiak upevňuje v prirodzených podmienkach v zdravotníckych zariadeniach pod odborným vedením pedagógov s požadovanou odbornou spôsobilosťou.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín
2. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 66 hodín
3. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín
4. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 60 hodín

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 1. ROČNÍK

Obsahový štandard:

1. Tematický celok: **História ošetrovateľstva.**

Témy: **Ošetrovateľstvo ako vedná disciplína. Charakteristika historických období.**

Začiatky profesionálneho ošetrovateľstva vo svete a na Slovensku. Ošetrovateľský personál a jeho ďalšie vzdelávanie v 21. storočí.

Kľúčové pojmy: **ošetrovateľstvo, história, Florence Nigthingaleová.**

Výkonový štandard:

- definovať ošetrovateľstvo ako vednú disciplínu,
- charakterizovať a porovnať jednotlivé historické obdobia ošetrovateľstva,
- vymenovať osobnosti, ktoré sa zaslúžili o rozvoj profesionálneho ošetrovateľstva
- opísať vývoj zmien v zdravotníctve a v zdravotníckom školstve po roku 1989
- analyzovať prínos profesionálneho ošetrovateľstva

Obsahový štandard:

2. Tematický celok: **Ošetrovacia jednotka.**

Témy: **Typy a druhy ošetrovacej jednotky. Súčasti ošetrovacej jednotky. Vybavenie ošetrovacej jednotky. Inventár, spotrebný materiál, hospodárenie s inventárom, bielizeň. Udržiavanie čistoty a poriadku na ošetrovacej jednotke.**

Kľúčové pojmy: **ošetrovacia jednotka, ošetrovacia jednotka, inventár, ochrannno-liečebný režim.**

Výkonový štandard:

- opísať ošetrovaciu jednotku - typy, stavebné časti a vybavenie,
- definovať pojem inventár,
- vysvetliť význam činnosti inventárneho oddelenia,
- vysvetliť systém evidencie a kontroly inventáru,
- zdôvodniť význam mimoriadnej pozornosti pri manipulácii s čistou a použitou bielizňou

Obsahový štandard:

3. Tematický celok: **Organizácie práce zdravotníckeho tímu.**

Téma: **Zdravotnícky tím a jeho ciele. Náplň ošetrovateľského tímu a postavenie praktickej sestry v ošetrovateľskom tíme. Kompetencie zdravotníckych pracovníkov. Zabezpečenie nepretržitej prevádzky na ošetrovacej jednotke. Pracovná náplň praktickej sestry v dopoludňajšej, popoludňajšej a nočnej službe.**

Kľúčové pojmy: **ošetrovateľský tím, opis pracovnej činnosti praktickej sestry.**

Výkonový štandard:

- definovať štruktúru zdravotníckeho a ošetrovateľského tímu,
- vysvetliť pracovnú náplň práce praktickej sestry,
- definovať postavenie praktickej sestry v ošetrovateľskom tíme.

Obsahový štandard:

4. Tematický celok: **Organizácia práce v nemocniciach, ambulanciách a iných druhoch zdravotnej starostlivosti.**

Témy: **Druhy, formy a metódy ošetrovateľskej starostlivosti. Organizácia práce na internom, chirurgickom, detskom, gynekologicko-pôrodníckom, anestéziologicko-resuscitačnom, na oddeleniach malých odborov (očné, krčné, kožné), infekčnom, onkologickom, psychiatrickom, v domoch ošetrovateľskej starostlivosti a v zariadeniach sociálnych služieb, poskytujúcich ošetrovateľskú starostlivosť. Ambulantná zdravotná starostlivosť. Domáca ošetrovateľská starostlivosť.**

Kľúčové pojmy: **organizácia, holizmus, ošetrovateľská starostlivosť.**

Výkonový štandard:

- definovať ošetrovateľskú starostlivosť,
- vymenovať jej druhy, formy a metódy,
- opísať metódu ošetrovateľského procesu,
- opísať obsahovú náplň špecializačných odborov a základnú charakteristiku členenia a vybavenia oddelenia,
- opísať náplň práce v domoch ošetrovateľskej starostlivosti a v ADOS, základná charakteristika, vybavenie,
- zdôvodniť výhody a nevýhody domácej ošetrovateľskej starostlivosti.

Obsahový štandard:

5. Tematický celok: **Príjem chorého do nemocnice.**

Témy: **Hospitalizácia v zdravotníckom zariadení - príjem, preklad, prepustenie, organizácia pobytu chorých v nemocniciach. Urgentný príjem. Špecifiká hospitalizácie marginalizovaných skupín a iných menších. Zvláštnosti príjmu detí. Práva pacientov a Charta práv detí. Nemocničný informačný systém.**

Kľúčové pojmy: príjem, preklad, prepustenie, informačný systém, práva pacientov a detí.

Výkonový štandard:

- opísať základné činnosti spojené s príjmom, preložením a prepustením pacienta,
- vysvetliť rozdiel medzi liečebným režimom, ochranno-liečebným režimom, vnútorným a domácim poriadkom
- opísať špecifiká hospitalizácie marginalizovaných skupín a iných menších,
- vymenovať práva pacientov a špecificky detí
- vysvetliť fungovanie nemocničného informačného systému

Obsahový štandard:

6. Tematický celok: Polohy a polohovanie pacienta.

Témy: Základné polohy a polohovanie pacientov. Delenie polôh. Zásady zmeny polôh. Mobilizácia pacienta. Zmeny polôh. Mobilizácia pacienta pri jednotlivých stavoch (po brušnej operácii, totálnej endoprotéze, cievnej mozgovej príhode). Postel' a jej vybavenie. Pomôcky uľahčujúce zmenu polôh. Prevencia nesprávneho fyzického zaťaženia praktickej sestry.

Kľúčové pojmy: štandardné a špeciálne nemocničné postele, liečebné polohy, mobilizácia pacienta.

Výkonový štandard:

- opísať základné typy postelí pre dospelých a detských pacientov a ich vybavenie,
- zdôvodniť význam dodržiavania zásad pri úprave postelí,
- vymenovať pomôcky uľahčujúce zmenu polohy a pomôcky znižujúce tlak na jednotlivé časti tela,
- vymenovať liečebné polohy pacienta, a zdôvodniť ich význam,
- zdôvodniť význam zmeny polohy pacienta a navrhnúť plán polohovania pacienta s rôznym stupňom mobility.

Obsahový štandard

7. Tematický celok: Starostlivosť o pomôcky.

Témy: Nemocničné infekcie a ich prevencia. Druhy nemocničných nákaz. Nemocničná hygiena. Hygienická starostlivosť o ruky. Ochranné pracovné pomôcky. Bezpečné používanie a nakladanie s ostrými predmetmi. Protiepidemiologický režim v zdravotníckych zariadeniach. Dezinfekcia a jej metódy. Príprava dezinfekčných roztokov. Sterilizácia a jej druhy. Zásady manipulácie so sterilným materiálom. Zabezpečenie sterilných pomôcok pre ošetrovaciu jednotku. Zásady práce so sterilným materiálom. Sterilné pomôcky pre jednorázové použitie.

Kľúčové pojmy: nemocničná nákaza, hygiena rúk, ochranné pomôcky, asepsa, antisepsa, dekontaminácia, expozičný čas, dezinfekcia, hygienicko-epidemiologický režim, sterilizácia.

Výkonový štandard:

- definovať nozokomiálne infekcie,
- vymenovať jej druhy,
- opísať manipuláciu s bielizňou,
- zdôvodniť správnu hygienu rúk, umývanie, technika dezinfekcie rúk,
- zdôvodniť bezpečné používanie a nakladanie s ostrými predmetmi a kontaminovanými odpadmi,

- definovať pojmy asepsa, antisepsa, dezinfekcia, sterilizácia, dekontaminácia, expozičný čas,
- vymenovať druhy pomôcok používaných v zdravotníckych zariadeniach podľa trvania času používania a podľa druhu materiálu,
- opísať čistiacu miestnosť a zdôvodniť jej význam na ošetrovacej jednotke,
- vysvetliť spôsoby dezinfekcie,
- opísať druhy, účinky a postup pri riedení dezinfekčných prostriedkov,
- opísať hygienicko-epidemiologický režim,
- opísať spôsoby sterilizácie a sterilizačný cyklus,
- zdôvodniť zásady manipulácie so sterilným materiálom,
- opísať pracovisko centrálnej sterilizácie.

Obsahový štandard:

8. Tematický celok: **Výživa v zdraví a chorobe.**

Témy: **Základy zdravej výživy, faktory ovplyvňujúce výživu. Diétny systém. objednávanie stravy. Alternatívne prístupy k výžive. Podávanie stravy pacientom podľa pohybového režimu a stupňa sebestačnosti. Liečebné čaje, pitný režim. Výživa u detí.**

Kľúčové pojmy: **výživa, diétny systém, sebestačnosť.**

Výkonový štandard:

- definovať zdravú výživu,
- vymenovať alternatívne prístupy k výžive,
- vymenovať jednotlivé druhy diét,
- zdôvodniť podávanie stravy podľa stupňa sebestačnosti a pohybového režimu,
- opíšte špecifiká podávania stravy u detí.

Obsahový štandard:

9. Tematický celok : **Hygienická starostlivosť o detí a dospelého.**

Témy: **Hygienické návyky, význam hygienickej starostlivosti. Starostlivosť o osobné a posteľné prádlo. Hygienická starostlivosť dospelého pacienta. Hygienická starostlivosť o dojča a batol'a.**

Kľúčové pojmy : **hygiena, imobilita, inkontinencia, sebaobslužné aktivity, celkový kúpeľ.**

Výkonový štandard:

- konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v dodržiavaní hygieny a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti,
- opísať osobnú a posteľnú bielizeň pacienta,
- opísať hygienickú starostlivosť o ruky pacienta, úprava nechťov, česanie, umývanie vlasov,
- opísať hygienickú starostlivosť o dutinu ústnu - zdravú dutinu ústnu, osobitná starostlivosť o dutinu ústnu a starostlivosť o zubnú protézu,
- opísať hygienickú starostlivosť - ranná a večerná toaleta,
- opísať prípravu pacienta na holenie, holenie operačného poľa,
- opísať a zdôvodniť kúpeľ dojčat'a a batol'at'a.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 2. ROČNÍK

Obsahový štandard:

10. Tematický celok: **Potreby jedinca v zdraví a chorobe.**

Témy: **Charakteristika a delenie ľudských potrieb. Faktory vplyvajúce na uspokojovanie potrieb. Biopsychosociálna jednota organizmu. Uspokojovanie potrieb. Špecifiká potrieb detí.**

Kľúčové pojmy: **potreba, kvalita života, primárne a sekundárne potreby, holizmus.**

Výkonový štandard:

- vymenovať kompetencie praktickej sestry vzhľadom na uspokojovanie potrieb pacienta,
- definovať a rozdeliť ľudské potreby,
- vysvetliť delenie potrieb podľa A. H. Maslowova,
- vymenovať faktory, ktoré ovplyvňujú uspokojovanie potrieb u pacienta,
- vysvetliť pojem holistický prístup k pacientovi pri poskytovaní starostlivosti,
- vysvetliť aký význam má identifikácia potrieb u pacienta,
- konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v uspokojovaní jeho potrieb a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti,
- opísať spôsob uspokojovania potreby hygieny, spánku a odpočinku, prijímania potravy, vylučovania stolice a moču, uspokojovanie psychických potrieb, potreby istoty a bezpečia, eliminácia strachu a úzkosti, potreba sociálneho kontaktu, informácií, kultúrnej a duchovnej potreby.

Obsahový štandard:

11. Tematický celok: **Psychosociálne aspekty ošetrovateľskej starostlivosti.**

Témy: **Pozorovanie a informácie o chorých. Špecifiká pozorovania detí.**

Kľúčové pojmy: **informačné zdroje, pozorovanie.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam získavania informácií o pacientovi,
- vymenovať informačné zdroje a obsahové zameranie informácií,
- definovať metódu pozorovania a zložky plánu pozorovania,
- vymenovať a zdôvodniť zásady pozorovania,
- vymenovať zameranie pozorovania telesného, psychického, sociálneho stavu a spirituálnej orientácie pacienta,
- vysvetliť spôsoby a význam pozorovania sebestačnosti pacienta v denných aktivitách,
- preukázať schopnosť záznamu zistených informácií o chorých.

Obsahový štandard:

12. Tematický celok : **Základy ošetrovateľského procesu a úloha praktickej sestry.**

Témy: **Charakteristika ošetrovateľského procesu. Základné potreby, delenie potrieb. Fázy ošetrovateľského procesu. Dokumentovanie procesu.**

Kľúčové slová: **potreby, ošetrovateľský problém, ošetrovateľský proces, fázy.**

Výkonový štandard:

- definovať metódu ošetrovateľského procesu a jeho manažment,
- popísať charakteristiky, fázy, výhody ošetrovateľského procesu,
- vymenovať kroky ošetrovateľského procesu v správnom poradí,
- zdôvodniť narušené potreby a zdefinovať prioritné ošetrovateľské problémy,

- uviesť súčasti dokumentácie k ošetrovateľskému procesu,
- vymenovať najbežnejšie ošetrovateľské diagnózy,
- pochopiť úlohu praktickej sestry v ošetrovateľskom procese.

Obsahový štandard:

13. Tematický celok: **Podávanie liečiv per os dospelým a deťom.**

Témy: **Označenie, formy, účinky a uchovávanie liekov. Záznam o podávaných liečivách. Príprava a podávanie čajov. Špecifiká podávania liekov u detí.**

Kľúčové pojmy: **liek, recept, liekopis, špeciality a magistrality, forma lieku, per os, opiát, antibiotikum.**

Výkonový štandard:

- definovať liek, liečivo, pomocná látka, liekopis, recept, expiračný čas,
- vysvetliť rozdiel medzi špecialitou a magistrality,
- vymenovať formy liekov slovenským a latinským výrazom,
- preukázať zručnosť v odčítavaní expirácie liekov,
- popísať spôsob uchovávaní a uskladnení liekov na oddelení,
- opísať spôsoby uchovávaní a evidencie opiátov na oddelení,
- opísať prejavy alergických reakcií na podané lieky,
- opísať a zdôvodniť zásady podávania liekov,
- konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v prijímaní liekov per os a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti,
- opísať význam-liečivých čajov v liečbe pacienta a spôsob ich prípravy,
- špecifikovať osobitosti asistencie pri podávaní liekov per os dojčatám a batol'atám.

Obsahový štandard:

14. Tematický celok: **Aplikácia liečiv cez dýchacie cesty.**

Témy: **Aplikácia inhalácie a kyslíka. Špecifiká aplikácie inhalácie a kyslíka u detí. Odsávanie z horných dýchacích ciest.**

Kľúčové pojmy: **inhalácia, inhalátor, príručný dávkovací inhalátor, dávkovač kapsuly, kyslíková fľaša, redukčný ventil, centrálny rozvod kyslíka, aplikátory kyslíka.**

Výkonový štandard:

- definovať inhaláciu a vymenovať jej druhy,
- špecifikovať účinky inhalačných liečivých látok,
- vymenovať stavy pacienta, ktoré si vyžadujú kyslíkovú liečbu,
- vymenovať bezpečnostné opatrenia a zásady manipulácie s kyslíkovou fľašou,
- špecifikovať osobitosti podávania kyslíka jednotlivými druhmi aplikátorov,
- vymenovať aplikátory kyslíka,
- opísať význam a spôsoby odsávania horných dýchacích ciest u dospelých a detí.

Obsahový štandard:

15. Tematický celok: **Aplikácia liečiv cez kožu a telové dutiny.**

Témy: **Aplikácia liekov cez kožu. Aplikácia liekov do konečníka, na sliznicu nosa, do ucha, do oka, kloktanie. Špecifiká aplikácie liekov u detí.**

Kľúčové pojmy: **masť, krém, pasta, tekutý prášok, zmes, čapík, kvapky, spreje.**

Výkonový štandard:

- vymenovať formy liekov aplikovaných na kožu,
- vymenovať a zdôvodniť zásady aplikácie liekov na kožu,

- vymenovať formy a účinky liekov aplikovaných do konečníka,
- vymenovať formy liekov aplikovaných na sliznicu nosa,
- vymenovať formy liekov aplikovaných do oka a ucha,
- špecifikovať osobitosti aplikácie liekov do nosa, oka a ucha dojčatám, batolátam a deťom.

Obsahový štandard:

16. Tematický celok: **Prevenia komplikácií z imobility.**

Témy: **Prevenia komplikácií z imobility na kostrovosvalovom, srdcovocievnom, dýchacom, tráviacom, vylučovacom, nervovom a kožnom systéme. Špecifiká imobilizačného syndrómu u detských a geriatrických pacientov. Polohovanie, dýchacie cvičenia, nácvik sedu, stoja, chôdze, sebaobslužné činnosti.**

Kľúčové pojmy: **imobilizačný syndróm, polohovací režim, podpora sebaobslužných činností, vertikalizácia, dýchacie cvičenie, zaparenina, dekubit, predilekčné miesta.**

Výkonový štandard:

- definovať imobilizačný syndróm a stupne pohybovej schopnosti,
- vymenovať zmeny na kostrovosvalom, srdcovocievnom, dýchacom, tráviacom, vylučovacom, nervovom, kožnom systéme spôsobených imobilitou,
- opísať a zdôvodniť preventívne činnosti zabraňujúce vznik komplikácií z imobility na jednotlivých systémoch,
- opísať správne polohovanie pacienta, dychové cvičenie, nácvik sedu, stoja a chôdze a používanie pomôcok zabraňujúcim vzniku komplikáciám z imobility,
- konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti príbuzných v starostlivosti o imobilného pacienta a navrhnúť činnosti na podporu ich sebestačnosti.

Obsahový štandard:

17. Tematický celok: **Vizita.**

Témy: **Lekárska a sesterská vizita. Význam, účel, formy, etické aspekty vizity. Špecifiká u detí.**

Kľúčové pojmy: **sesterská vizita, lekárska vizita.**

Výkonový štandard:

- definovať pojem vizita, účel a organizáciu lekárskej a sesterskej vizity,
- opísať organizáciu práce po skončení sesterskej vizity.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 3. ROČNÍK

Obsahový štandard:

18. Tematický celok: **Aplikácia injekcií.**

Témy: **Aplikácii injekcií a infúzií. Starostlivosť o periférnu kanylu. Inzulín - druhy a zásady aplikácie. Aplikácia s.c. injekcie. Aplikácia intramuskulárnej injekcie. Špecifiká aplikácie injekcií u detí.**

Kľúčové pojmy: **intrakutánne, intradermálne, subcutánne, intramuskulárne, intravenózne, intraarteriálne, injekčná striekačka, ihla, inzulín, heparín.**

Výkonový štandard:

- vymenovať spôsoby aplikácie injekcií v závislosti od miesta aplikácie,
- konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v aplikácii inzulínu a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti,

- opísať osobitosti aplikácie injekcií u detí.

Obsahový štandard:

19. Tematický celok: **Odber biologického materiálu na vyšetrenie.**

Témy: **Druhy biologického materiálu, spôsoby odberu a možnosti vyšetrenia. Odber krvi, moču na biochemické vyšetrenie a orientačné vyšetrenie moču vrátane kvantitatívnych vyšetrení, stolice na biochemické, parazitologické a bakteriologické vyšetrenie, spúta, výterov z telových dutín a rán, žalúdočného obsahu. Špecifiká odberu biologického materiálu u detí.**

Kľúčové pojmy: **biologický materiál, CITO, ochranné pomôcky, biochemické, sérologické, hematologické, mikrobiologické, chemické vyšetrenie.**

Výkonový štandard:

- definovať pojem biologický materiál,
- vymenovať druhy vyšetrení, na ktoré sa môže biologický materiál odberať,
- vysvetliť zásady asistencie pri odberoch materiálu na vyšetrenie,
- opísať spôsob objednávanie vyšetrení biologického materiálu a administratívne činnosti pri zakladaní výsledkov vyšetrení,
- objasniť špecifiká prípravy a asistencie sestry pri odbere biologického materiálu u dočiat a batoliat.

Obsahový štandard:

20. Tematický celok: **Preväzy rán.**

Témy: **Druhy operačných rán vzhľadom na hojenie. Preväz aseptickéj rany. Asistencia pri preväze septickéj rany. Drenážne systémy. Špecifiká prevázov u detí.**

Kľúčové pojmy: **aseptická rana, septická rana, sterilita, nozokomiálna nákaza, drenážny systém.**

Výkonový štandard:

- definovať pojmy: preväz rany, aseptická a septická rana, nozokomiálna nákaza,
- vymenovať význam a druhy drenážnych systémov,
- vymenovať špecifiká prevázov u detí.

Obsahový štandard :

21. Tematický celok : **Starostlivosť o umierajúceho a mŕtve telo.**

Témy : **Ošetrovanie umierajúceho. Starostlivosť o mŕtve telo.**

Kľúčové pojmy : **empatia, neisté a isté známky smrti, pozostalosť.**

Výkonový štandard:

- opísať základnú starostlivosť o umierajúceho pacienta,
- opísať isté a neisté známky smrti,
- opísať správny postup starostlivosti o mŕtve telo,
- vysvetliť pojem pozostalosť a spôsob manipulácie s ňou.

Obsahový štandard:

22. - 25. Tematický celok:

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb v rámci perioperačnej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach dýchacieho systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach srdcovo-cievneho systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach tráviaceho systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Témy: Zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti poskytujúce starostlivosť pacientom s vybranými ochoreniami. Organizácia príjmu pacienta na oddelenie/kliniku, manažment starostlivosti a personálne obsadenie. Ošetrovateľská starostlivosť metódou ošetrovateľského procesu a povinnosti praktickej sestry. Organizácia prepustenia pacienta do domácej starostlivosti. Špecifiká starostlivosti o detského, geriatrického, dlhodobo chorého, imobilného pacienta.

Kľúčové pojmy: lekárske, diagnostické, ošetrovateľské plány a povinnosti praktickej sestry, ošetrovateľský proces, uspokojovanie potrieb.

Výkonový štandard:

- opíšte delenie perioperačnej starostlivosti a štandardné činnosti v jednotlivých fázach
- opíšte povinnosti praktickej sestry v jednotlivých fázach starostlivosti,
- vymenovať zariadenia poskytujúce ambulantnú a ústavnú zdravotnú starostlivosť pacientom s vybraným ochorením,
- opísať organizáciu príjmu pacienta na oddelenie a jeho personálne obsadenie,
- vymenovať vyšetrenia lekárskeho diagnostického plánu a vysvetliť ich podstatu a priebeh,
- opísať prípravu pacienta a pomôcok na vyšetrenie, opísať mieru spolupráce členov ošetrovateľského tímu na zabezpečení vyšetrenia,
- opísať fázy ošetrovateľského procesu a špecifické povinnosti praktickej sestry v jeho jednotlivých fázach,
- preukázať schopnosť posúdiť sebestačnosť pacienta s vybraným ochorením,
- vymenovať a zdôvodniť výber a realizáciu ošetrovateľských činností, ktorými sa predchádza narušeniu potrieb, alebo sa uspokojujú narušené potreby pacienta s vybraným ochorením,
- vymenovať oblasti, v ktorých je nevyhnutné poučiť pacienta s vybraným ochorením pri prepustení do domácej starostlivosti,
- navrhnuť konkrétnu zdravotno-výchovnú činnosť pacienta s vybraným ochorením.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 4. ROČNÍK

Obsahový štandard:

26. - 38. Tematický celok:

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach vylučovacieho systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach nervového systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach metabolického a endokrinného systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach pohybového systému v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach krvi a krvotvorby v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných ochoreniach zmyslových orgánov v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb pri vybraných infekčných ochoreniach v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb u pacientov s vybranými psychickými ochoreniami v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb u onkologických pacientov po chemoterapii a rádioterapii.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb u žien počas šestonedelia v rámci ošetrovateľskej starostlivosti.

Uspokojovanie bio-psycho-sociálnych potrieb u nevyliciteľne chorého a umierajúceho pacienta.

Témy: Zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti poskytujúce starostlivosť pacientom s vybranými ochoreniami. Organizácia príjmu pacienta na oddelenie/kliniku, manažment starostlivosti a personálne obsadenie. Ošetrovateľská starostlivosť metódou ošetrovateľského procesu a povinnosti praktickej sestry. Organizácia prepustenia pacienta do domácej starostlivosti. Špecifiká starostlivosti o detského, geriatrického, dlhodobo chorého, imobilného pacienta.

Kľúčové pojmy: lekárske, diagnostické, ošetrovateľské plány a povinnosti praktickej sestry, ošetrovateľský proces, uspokojovanie potrieb.

Výkonový štandard:

- vymenovať zariadenia poskytujúce ambulantnú a ústavnú zdravotnú starostlivosť pacientom s vybraným ochorením,
- opísať organizáciu príjmu pacienta na oddelenie a jeho personálne obsadenie,
- vymenovať vyšetrenia lekárskeho diagnostického plánu a vysvetliť ich podstatu a priebeh,
- opísať prípravu pacienta a pomôcok na vyšetrenie, opísať mieru spolupráce členov ošetrovateľského tímu na zabezpečení vyšetrenia,
- opísať fázy ošetrovateľského procesu a špecifické povinnosti praktickej sestry v jeho jednotlivých fázach,
- preukázať schopnosť posúdiť sebestačnosť pacienta s vybraným ochorením,
- vymenovať a zdôvodniť výber a realizáciu ošetrovateľských činností, ktorými sa predchádza narušeniu potrieb,
- vymenovať a zdôvodniť výber a realizáciu ošetrovateľských činností, ktorými sa uspokojujú narušené potreby pacienta s vybraným ochorením,
- vymenovať oblasti, v ktorých je nevyhnutné poučiť pacienta s vybraným ochorením pri prepustení do domácej starostlivosti,
- navrhnúť konkrétnu zdravotno-výchovnú činnosť pacienta s vybraným ochorením.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

OŠETROVATEĽSKÉ TECHNIKY OST

Študijný odbor :	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia :	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet ošetrovateľskej techniky, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania, dáva možnosť osvojiť si praktické ošetrovateľské zručnosti v ošetrovaní chorých v zdravotníckych zariadeniach v rámci cvičení v laboratórnych podmienkach školy. Manuálne zručnosti pochopené v širších ošetrovateľských súvislostiach poskytuje v úzkom prepojení s predmetom Ošetrovateľstvo, ktorý tvorí teoretickú základňu pre pochopenie a správny nácvik ošetrovateľských techník v kontexte bezpečnej aplikácie starostlivosti do ošetrovateľskej praxe.

CIELE PREDMETU

Cieľom vyučovania predmetu ošetrovateľskej techniky je vytvoriť u žiaka bázu praktických zručností nevyhnutných pre realizáciu ošetrovateľských výkonov a uspokojovanie bio-psycho-sociálnych a spirituálnych potrieb pacienta v nevyhnutnej kombinácii s teoretickými vedomosťami. Žiak, ktorý je schopný predvídať narušenie potreby pacienta, je schopný uspokojiť pacientove narušené potreby v kooperácii s členmi ošetrovateľského tímu. Získané vedomosti a zručnosti si ďalej žiak upevňuje v prirodzených podmienkach v zdravotníckych zariadeniach pod odborným vedením pedagóga s príslušnou odbornou spôsobilosťou.

ROZPIS UČIVA

1. ročník 4 hodiny týždenne, spolu 132 hodín, z toho 132 hodín cvičení
2. ročník 4 hodiny týždenne, spolu 132 hodín, z toho 132 hodín cvičení
3. ročník 2 hodiny týždenne, spolu 34 hodín, z toho 34 hodín cvičení

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 1. ROČNÍK

Obsahový štandard:

1. Tematický celok: **Úvod.**

Témy: **Oboznámenie sa s odbornou učebňou, bezpečnosť práce v odbornej učebni, zásady hygieny a fyziológie práce a protipožiarnej ochrany.**

Výkonový štandard:

- dodržiavať zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- vysvetliť význam dodržiavania zásad bezpečnosti a možné riziká z ich nedodržiavania.

Obsahový štandard:

2. Tematický celok: **Obväzový materiál a obväzová technika.**

Témy: **Druhy obväzového materiálu. Príprava pomôcok z mulu a vaty. Zásady pri prikladaní obväzov. Obväzová technika - zhotovovanie šatkových, náplast'ových, prakových, ovinadlových obväzov na všetky časti tela a obväzov z pružnej sieťoviny. Prikladanie imobilizačných obväzov - sadrových, škrobových.**

Kľúčové pojmy: **obväz, ovinadlo, obvin, zásady, druhy obväzov.**

Výkonový štandard:

- preukázať vedomosti o jednotlivých druhoch obväzového materiálu,
- rozlíšiť obväz, ovinadlo, obvin,
- demonštrovať prípravu obväzového materiálu z mulu a vaty,
- demonštrovať jednotlivé základné druhy obväzov rôznych častí tela,
- vymenovať a zdôvodniť zásady zhotovovania obväzov,

- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na zhotovenie obväzu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- zhotoviť šatkové, náplast'ové, prakové obväzy,
- zhotoviť ovínadlové obväzy všetkých častí tela,
- zhotoviť obväz pomocou pružnej sieťoviny,
- zhotoviť a zdôvodniť bandáž dolných a horných končatín,
- prejaviť schopnosť asistovať pri prikladaní sadrových, škrobových a imobilizačných obväzoch.

Obsahový štandard:

3. Tematický celok : **Starostlivosť o pomôcky.**

Témy: **Rozdelenie pomôcok používaných v zdravotníckych zariadeniach. Dezinfekcia a príprava dezinfekčných roztokov. Dekontaminácia, preddezinfekcia. Mechanická očista. Sterilizácia a zásady manipulácie so sterilným materiálom. Manipulácia s inštrumentáriom - chirurgické nástroje, vyberanie sterilného obväzového materiálu, navliekanie a stiahnutie sterilných rukavíc**

Kľúčové pojmy: **asepsa, antisepsa, dekontaminácia, expozičný čas, dezinfekcia, hygienicko-epidemiologický režim, sterilizácia, nozokomiálna nákaza.**

Výkonový štandard:

- definovať pojmy asepsa, antisepsa, dezinfekcia, sterilizácia, dekontaminácia, expozičný čas,
- rozlišovať druhy pomôcok používaných v zdravotníckych zariadeniach podľa trvania času používania a podľa druhu materiálu a podľa účelu,
- vysvetliť spôsoby dezinfekcie,
- opísať druhy, účinky a postup pri riedení dezinfekčných prostriedkov,
- demonštrovať prípravu pomôcok a konkrétneho dezinfekčného roztoku, samotnú dezinfekciu vybranej pomôcky a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pomôcok a manipuláciu so sterilnými nástrojmi, sterilným obväzovým materiálom a sterilnými rukavicami.

Obsahový štandard:

4. Tematický celok: **Starostlivosť o posteľ a polohovanie pacienta.**

Témy: **Posteľ pre dospelého a detského pacienta. Úprava prázdnej postele pre dospelého a detského pacienta. Úprava postele s pacientom. Pomôcky doplňujúce posteľ. Pomôcky uľahčujúce komunikáciu so sestrou. Polohy chorých. Zmeny polôh pacienta na posteli.**

Kľúčové pojmy: **štandardné a špeciálne nemocničné postele, posteľná bielizeň, pomôcky doplňujúce posteľ, diagnostické a liečebné polohy, pomôcky pri imobilite.**

Výkonový štandard:

- opísať základné typy postelí pre dospelých a detských pacientov a ich vybavenie,
- zdôvodniť význam dodržiavania zásad pri úprave postelí,
- demonštrovať úpravu prázdnej postele pre dospelého a detského pacienta,
- demonštrovať prípravu imobilného pacienta (bio-psycho-sociálnu), na úpravu postele, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať starostlivosť o posteľ po prepustení pacienta,
- vymenovať pomôcky doplňujúce posteľ a zdôvodniť ich význam,
- demonštrovať správnu manipuláciu s pomôckami na úpravu polohy,

- demonštrovať správnu manipuláciu s pomôckami znižujúcimi tlak na jednotlivé časti tela,
- demonštrovať správnu manipuláciu s pomôckami zabezpečujúcimi pacienta pred pádom,
- opísať pomôcky uľahčujúce komunikáciu so sestrou,
- vymenovať pomôcky uľahčujúce pohyb, presun a manipuláciu s imobilným pacientom,
- vymenovať diagnostické, liečebné polohy pacienta, a zdôvodniť ich význam,
- zdôvodniť význam zmeny polohy pacienta a navrhnúť plán polohovania pacienta s rôznym stupňom mobility,
- demonštrovať techniky zmeny polôh pacienta na posteli.

Obsahový štandard:

5. Tematický celok : Podávanie jedla pacientom

Témy: Podávanie jedla deťom a dospelým pacientom. Kŕmenie pacienta cez NGS. Pitný režim, bilancia tekutín, liečivé čaje. Výživa starých, dlhodobo chorých a imobilných pacientov. Alternatívne spôsoby výživy. Podávanie jedla dojčatám a batol'atám.

Kľúčové pojmy: diéta, sonda, bilancia tekutín, pitný režim, enterálna a parenterálna výživa, materské mlieko.

Výkonový štandard:

- vymenovať a zdôvodniť zásady podávania stravy,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie stravy, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- opísať spôsob prípravy vybraných liečivých čajov a vymenovať ich účinky,
- opísať stravu dojčiat a vymenovať zásady prípravy, kŕmenia dojčat'a a význam materského mlieka,
- demonštrovať prípravu dieťaťa (bio-psycho-sociálnu) na kŕmenie fľaškou alebo lyžičkou, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na kŕmenie cez nasogastrickú sondu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.

Obsahový štandard:

6. Tematický celok : Hygienická starostlivosť o chorého.

Témy: Hygienická starostlivosť o dospelého chorého. Hygienická starostlivosť o dojča a batol'a.

Kľúčové pojmy: hygiena, imobilita, inkontinencia, sebaobslužné aktivity, celkový kúpeľ.

Výkonový štandard:

- konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v dodržiavaní hygieny a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti,
- demonštrovať starostlivosť o osobnú a posteľnú bielizeň chorého,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na vykonanie hygienickej starostlivosti o ruky pacienta, úprava nechťov, česanie, umývanie vlasov, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta na hygienickú starostlivosť o dutinu ústnu - zdravú dutinu ústnu, osobitná starostlivosť o dutinu ústnu a starostlivosť o zubnú protézu, príprava pomôcok, realizácia a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta na hygienickú starostlivosť - ranná a večerná toaleta, príprava pomôcok, realizácia a ukončenie výkonu,

- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na vykonanie celkového kúpeľa na lôžku, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta na holenie, holenie operačného poľa, príprava pomôcok, realizácia a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu dojčaťa a batolaťa (bio-psycho-soc.) na vykonanie celkového kúpeľa, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 2. ROČNÍK

Obsahový štandard:

7. Tematický celok : **Sledovanie a záznam fyziologických funkcií.**

Témy: **Telesná teplota. Dýchanie. Pulz. Tlak krvi. EKG záznam. Vyprázdňovanie močového mechúra. vyprázdňovanie hrubého čreva. Meranie obvodov, výšky a hmotnosti. Špecifiká merania FF u detí.**

Kľúčové pojmy: **teplomer, teplotná krivka, dychová krivka, systolický tlak, diastolický tlak, fonendoskop, hrudníkové a končatinové zvody.**

Výkonový štandard:

- rozlíšiť viaceré druhy teplomerov a demonštrovať ich použitie,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie telesnej teploty v axile, v ingvine, v ústach, v uchu prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- opísať špecifiká merania telesnej teploty u detí,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie dychu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- opísať špecifiká merania dychu u detí,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie pulzu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- opísať osobitosti merania pulzu u detí,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie tlaku krvi, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- opísať špecifiká merania tlaku krvi u detí,
- demonštrovať prípravu pacienta na EKG záznam, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- popísať a ukázať správne miesta uloženia zvodov,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na zber moču, na meranie mernej hmotnosti moču, na jednorázový odber moču, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať zápis údajov o nameraných hodnotách FF do dokumentácie pacienta,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na meranie obvodov, výšky a hmotnosti, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.

Obsahový štandard:

8. Tematický celok: **Vyprázdňovanie chorých.**

Témy: **Vylučovanie stolice - faktory a poruchy. Aplikácia klyzmy. Ošetrovanie kolostómie. Vylučovanie moču - faktory a poruchy. Cievkovanie - jednorázové a dlhodobé zavedenie katétra a starostlivosť o permanentný katéter. Zachytávanie moču u dojčiat.**

Kľúčové pojmy: **klyzma, zápcha, hnačka, cievkovanie, kolostómia, diuréza.**

Výkonový štandard:

- definovať pojem klyzma, rozdeliť klyzmy podľa účelu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na vykonanie klyzmy, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta nesebestačného v starostlivosti o kolostómiu (bio-psycho-soc.) na vyprázdnenie (výmenu) zberného vrečka, alebo očistenie zhojenej kolostómie od stolice, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- zdôvodniť význam cievkovania a zavedenia permanentného katétra,
- rozoznať jednotlivé typy cievok,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-soc.) na cievkovanie, zavádzanie permanentného katétra, prípravu pomôcok, spolupracovať so sestrou/lekárom pri výkone, ukončenie výkonu,
- demonštrovať starostlivosť o PK, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu - výmenu zberného vrečka, odstránenie PK a starostlivosť o pacienta po výkone,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na výplach močového mechúra, prípravu pomôcok, spolupracovať so sestrou pri výkone, ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na zber moču a meranie mernej hmotnosti moču, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta vo vyprázdňovaní a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti,
- demonštrovať prípravu dieťaťa (bio-psycho-soc.) na zachytávanie moču, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.

Obsahový štandard:

9. Tematický celok: **Podávanie liečiv per os dospelým a deťom.**

Témy: **Podávanie liekov per os. Záznam o podávaných liečivách. Špecifiká podávania liekov u detí.**

Kľúčové pojmy: **liek, forma lieku, per os, opiát, antibiotikum.**

Výkonový štandard:

- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov per os, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- konkretizovať postup zisťovania sebestačnosti pacienta v prijímaní liekov per os a navrhnúť činnosti na podporu sebestačnosti, zabezpečenie užívania liekov per os,
- špecifikovať osobitosti podávania liekov per os dojčatám a batol'atám,
- preukázať zručnosť v odčítavaní expirácie liekov,
- špecifikovať osobitosti pri podávaní antibiotík.

Obsahový štandard:

10. Tematický celok: **Aplikácia liečiv cez dýchacie cesty.**

Témy: **Aplikácia inhalácie a kyslíka. Odsávanie sekrétov z nezaistených dýchacích ciest. Špecifiká aplikácie inhalácie a kyslíka u detí.**

Kľúčové pojmy: **inhalácia, inhalátor, kyslíková fľaša, redukčný ventil, centrálny rozvod kyslíka, aplikátory kyslíka, zvlhčovanie kyslíka.**

Výkonový štandard:

- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie inhalácie, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- vymenovať bezpečnostné opatrenia a zásady manipulácie s kyslíkovou fľašou,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie kyslíka, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,

- špecifikovať výhody a nevýhody podávania kyslíka prostredníctvom kyslíkovej fľaše a centrálného rozvodu kyslíka,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na odsávanie sekrétov z nezaistených dýchacích ciest, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.

Obsahový štandard:

11. Tematický celok: **Aplikácia liečiv cez kožu a telové dutiny.**

Témy: **Aplikácia liekov cez kožu. Aplikácia liekov do konečníka, na sliznicu nosa, do ucha, do oka, kloktanie. Aplikácia liečebného kúpeľa. Špecifiká aplikácie liekov u detí.**
 Kľúčové pojmy: **masť, krém, pasta, tekutý prášok, zmes, čapík, kvapky, spreje, liečebný kúpeľ.**

Výkonový štandard:

- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov na kožu, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,.
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie celkového a čiastočného liečebného kúpeľa, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov na sliznicu nosa, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie liekov do oka a ucha, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta, pomôcok na kloktanie, realizáciu a ukončenie výkonu, osobitosti aplikácie liekov do nosa, oka, ucha a na kožu dojčatám, batolátam a deťom.

Obsahový štandard:

12. Tematický celok: **Prevenia komplikácií z imobility.**

Témy: **Prevenia komplikácií z imobility na kostrovosvalovom, srdcovocievnom, dýchacom, tráviacom, vylučovacom, nervovom a kožnom systéme. Špecifiká imobilizačného syndrómu u detských a geriatrických pacientov. Polohovanie, dýchacie cvičenia, nácvik sedu, stoja, chôdze, sebaobslužné činnosti.**

Kľúčové pojmy: **imobilizačný syndróm, polohovací režim, podpora sebaobslužných činností, vertikalizácia, dýchacie cvičenie, zaparenina, dekubit, predilekčné miesta.**

Výkonový štandard:

- demonštrovať správne polohovanie pacienta, dychové cvičenie, nácvik sedu, stoja a chôdze a používanie pomôcok zabraňujúcim vzniku komplikácii z imobility, postup zisťovania sebestačnosti imobilného pacienta.

Obsahový štandard:

13. Tematický celok: **Aplikácia tepla, chladu a svetla.**

Témy: **Aplikácia tepla -prostriedky na aplikáciu, kúpeľ, liečivý sedací kúpeľ, suchý teplý obklad, vlhký teplý obklad. Aplikácia chladu - prostriedky, ochladzovanie, chladné obklady - zábal, dráždivé obklady. Špecifiká aplikácie tepla a chladu u detí. Bioptronova lampa a jej využitie.**

Kľúčové pojmy: **obklad, zábal, kúpeľ, teplo, chlad, svetlo, Priessnitzov obklad.**

Výkonový štandard:

- vymenovať prostriedky využívané na aplikáciu tepla a chladu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na čiastočný teplý a sedací kúpeľ, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,

- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu chladu ochladzovaním, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu teplých suchých a teplých vlhkých obkladov, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na podávanie chladných a dráždivých obkladov, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- opísať Priessnitzov obklad,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu svetla za pomoci bioptronovej lampy, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD PREDMETU PRE 3. ROČNÍK

Obsahový štandard:

14. Tematický celok: **Aplikácia injekcií.**

Témy: **Aplikácii injekcií a asistencia pri infúzií. Starostlivosť o periférnu kanylu. Aplikácia s.c. injekcie. Inzulín-druhy a zásady aplikácie. Aplikácia intramuskulárnej injekcie. Asistencia pri aplikácii i.v. injekcie a infúzie. Špecifiká aplikácie injekcií u detí**
 Kľúčové pojmy: **intrakutánne, intradermálne, subcutánne, intramuskulárne, intravenózne, intraarteriálne, injekčná striekačka, ihla, inzulín, heparín, kanyla.**

Výkonový štandard:

- popísať pojmy - striekačka, ihla a ich druhy,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu subcutánnej injekcie, intramuskulárnej injekcie, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na aplikáciu venózne injekcie, infúzie, prípravu pomôcok, asistenciu sestre/lekárovi a ukončenie výkonu,
- demonštrovať starostlivosť o intravenóznou kanylu,
- uviesť osobitosti aplikácie injekcií u detí.

Obsahový štandard:

15. Tematický celok: **Odber biologického materiálu na vyšetrenie.**

Témy: **Druhy biologického materiálu, spôsoby odberu a možnosti vyšetrenia. Odber kapilárnej a venózne krvi, moču, stolice, spúta, výterov z telových dutín. Asistencia pri odbere žalúdočného obsahu pri výplachu žalúdka. Špecifiká odberu biologického materiálu u detí.**

Kľúčové pojmy: **biologický materiál, ochranné pomôcky, biochemické sérologické, hematologické, mikrobiologické, chemické vyšetrenie.**

Výkonový štandard:

- demonštrovať prípravu pomôcok, sprievodných lístkov podľa druhu odberu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na odber moču, stolice, spúta, výterov z telových dutín, kapilárnej krvi na glykémiu a ABR, venózne krvi na jednotlivé druhy vyšetrení prípravu pomôcok, realizáciu odberu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na odber žalúdočného obsahu pri výplachu žalúdka, asistenciu sestre/lekárovi a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na odber sterov z rán, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu dieťaťa (bio-psycho-sociálnu) pri odbere biologického materiálu, prípravu pomôcok, realizáciu/asistenciu lekárovi a ukončenie výkonu.

Obsahový štandard:

16. Tematický celok: **Preväzy rán.**

Témy: Druhy rán. Typy operačných rán vzhľadom na hojenie. Základné chirurgické inštrumentárium. Preväz aseptickéj rany. Asistencia pri preväze septickéj rany. Drenážne systémy. Sterilný stolík. Malé chirurgické výkony (sutúra, ablácia).

Kľúčové pojmy: aseptická rana, septická rana, sterilita, nozokomiálna nákaza, drén, drenážny systém, inštrumentárium.

Výkonový štandard:

- definovať pojmy : preväz rany, aseptická a septická rana, nozokomiálna nákaza,
- vysvetliť rozdiel v operačných ranách vzhľadom na ich hojenie,
- pomenovať predložené základné chirurgické inštrumentárium,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na preväz aseptickéj rany, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na preväz septickéj rany, prípravu pomôcok, asistenciu sestre/lekárovi a ukončenie výkonu,
- vymenovať význam a druhy drenážnych systémov,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na výmenu zbernej nádoby drenážneho systému, prípravu pomôcok, realizáciu a ukončenie výkonu,
- demonštrovať prípravu sterilného stolíka na malý chirurgický výkon, prípravu pomôcok a starostlivosť o pomôcky a stolík po výkone,
- demonštrovať prípravu pacienta (bio-psycho-sociálnu) na malý chirurgický výkon, prípravu pomôcok, asistencia sestre/lekárovi pri výkone a ukončenie výkonu.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

ADMINISTRATÍVA A ZDRAVOTNÍCKA DOKUMENTÁCIA AZD

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU

Predmet administratíva a zdravotnícka dokumentácia na SZŠ v rámci štátneho vzdelávacieho programu, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania poskytuje teoretické poznatky a praktické zručnosti v spracovávaní a vedení administratívy vo všeobecnej rovine, ako aj vo vedení dokumentácie v zdravotníctve.

Obsah predmetu zabezpečuje absolventovi študijného odboru získať kľúčové kompetencie, ktoré využije jednak v profesijnej rovine a tiež v osobnom živote.

Výrazne využíva medzipredmetové vzťahy - poznatky a zručnosti žiakov z informatiky, matematiky a slovenského jazyka. Elektronizácia administratívy značne uľahčuje manipuláciu s ňou, ale len v prípade zručností v práci s informačno-komunikačnými technológiami. Zároveň je nutné aktívne vyhľadávať platnú legislatívu pre vedenie a archivovanie dokumentácie.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU

Cieľom výučby predmetu administratíva a zdravotnícka dokumentácia je, aby absolvent vedel aplikovať vedomosti a zručnosti z informatiky v administratívnych prácach a vo vedení zdravotníckej dokumentácie, vedel pripraviť podklady pre archiváciu, vykonať inventarizáciu majetku a zdokumentovať ju, vedel využiť vedomosti a zručnosti získané vo výučbe predmetu v osobnom živote aj pracovnom prostredí, prípadne v ďalšom štúdiu pri spracovaní výskumných prác.

ROZPIS UČIVA

2. ročník 1 hodina týždenne, spolu 33 hodín, z toho 33 hodín cvičení

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Prvotné doklady ošetrovaných a hospitalizovaných pacientov.**

Témy: **Zdravotnícka dokumentácia - charakteristika, význam. Legislatívna úprava vedenia zdravotnej dokumentácie. Zákon o ochrane osobných údajov. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č.2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracovávaní osobných údajov a voľnom pohybe takýchto údajov. Chorobopis. Dokumentácia pri prijíme pacienta. Dokumentácia pri prepustení a preložení pacienta. Dokumentácia pri úmrtí pacienta. Nemocničný informačný systém. Dokumentácia pri odovzdávaní služieb. vedenie dokumentácie na jednotlivých zdravotníckych pracoviskách. Ďalšia dokumentácia potrebná pre zabezpečenie prevádzky ošetrovateľskej jednotky.**

Kľúčové pojmy: **právne normy, chorobopis, záznam o hospitalizácii pacienta, správa ošetrojúcemu lekárovi, zápis o priebehu ošetrovania - dekurz, prijímací lístok, Doklad o uschovaných veciach. Teplotná tabuľka. Hlásenie počtu chorých. Predpis stravy pre oddelenie. Bilančný list. Objednávka liekov a zdravotníckych pomôcok. Lekárska správa. Sčítací lístok. Potvrdenie o pracovnej neschopnosti. List o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí. Pozostalosť, nemocničný informačný systém.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam ochrany osobných údajov fyzickej osoby pri vedení zdravotnej dokumentácie,
- vysvetliť význam a dôležitosť vedenia zdravotníckej dokumentácie,
- charakterizovať administratívu oddelenia centrálného príjmu,

- popísať administratívu pri prijatí, prepustení, preložení alebo úmrtí na nemocničnom oddelení.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Príprava žiadaniek na vyšetrenia.**

Témy: **Príprava žiadaniek na vyšetrenia. Zásady triedenia a transportu biologického materiálu, členenie laboratórií. Príprava a praktický nácvik žiadaniek na biochemické, hematologické, a mikrobiologické vyšetrenie. Príprava a praktický nácvik žiadaniek na biochemické, hematologické, mikrobiologické a iné vyšetrenie. Žiadanky na diagnostické vyšetrenia (napr.: RTG, SONO, CT, MRI). Triedenie lekárskeho nálezov a výsledkov, indexovanie.**

Kľúčové pojmy: **zdravotná dokumentácia, ochrana osobných údajov, triedenie a transport biologického materiálu, laboratória, žiadanky na biochemické, hematologické, mikrobiologické a patologické vyšetrenie, žiadanky na zobrazovacie vyšetrenia, indexovanie.**

Výkonový štandard:

- opísať obsah a rozsah zdravotnej dokumentácie,
- opísať obsah zákona o ochrane osobných údajov,
- vymenovať zásady triedenia a transportu biologického materiálu do jednotlivých laboratórií,
- demonštrovať vyplnenie žiadanky do jednotlivých laboratórií.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Administratíva a dokumentácia pri chorobách z povolania a chorobách, ktoré podliehajú hláseniam a depistáži.**

Témy: **Dokumentácia pri chorobách z povolania. Administratíva a dokumentácia pri chorobách podliehajúcim hláseniam a depistáži. Hlásenie o narodení.**

Kľúčové pojmy: **Zoznam chorôb z povolania - stanovený právnym predpisom. Hlásenie choroby z povolania a priemyselnej otravy. Hlásenie zhubného nádoru. Kontrolné hlásenie zhubného nádoru. Hlásenie prenosnej choroby. Povinné hlásenia pri narodení dieťaťa, depistáž.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam vedenia dokumentácie pri chorobách z povolania a chorobách podliehajúcim hláseniam,
- vysvetliť význam vedenia dokumentácie pri narodení dieťaťa,
- definovať pojem depistáž.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Administratíva a dokumentácia v starostlivosti o inventár na pracovisku.**

Témy: **Inventarizačné karty majetku. Inventúra a inventarizácia. Inventarizačné rozdiely, osobná a kolektívna hmotná zodpovednosť.**

Kľúčové pojmy: **Inventár. Inventarizačná karta majetku. Evidenčné číslo. Inventúra. Inventarizácia. Inventarizačný rozdiel - prebytok, manko. Vyradenie majetku z evidencie organizácie.**

Výkonový štandard:

- vysvetliť význam evidencie inventára na oddelení,

- vysvetliť rozdiel medzi inventúrou a inventarizáciou,
- definovať pojem hmotná zodpovednosť,
- poznať príčiny vyradenia majetku z evidencie.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Archivácia a skartácia.**

Témy: **Registratúra. Registratúrne stredisko, registratúrny poriadok. Vyrad'ovanie písomností, skartácia. Možnosti vypožičiavania a nazerania do spisov. Archivačná lehota zdravotníckej dokumentácie.**

Kľúčové pojmy: **archivácia, registratúra, dokumentačný pracovník, indexovanie chorobopisov a pôrodopisov, skartácia, skartačné znaky, vyrad'ovacie konanie.**

Výkonový štandard:

- poznať náplň práce dokumentačného pracovníka,
- poznať zmysel archivácie chorobopisov,
- oboznámiť sa legislatívou, ktorá hovorí o archivácií zdravotnej dokumentácie,
- definovať pojem skartácia, poznať význam skartácie,
- oboznámiť sa so skartačnými znakmi.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Písomností z oblasti nákupu a predaja.**

Témy: **Zabezpečenie špeciálneho zdravotníckeho materiálu a pomôcok - dopyt. Ponuka tovaru a služieb. Objednávka - zabezpečenie servisu a opráv zdravotníckej techniky. Urgencia. Faktúra. Reklamácia. Upomienka.**

Kľúčové pojmy: **STN 016910, záhlavie, adresné pole, heslo veci, text listu, pozdravná formula, prílohy, dopyt, ponuka, objednávka, urgencia, faktúra, reklamácia, upomienka.**

Výkonový štandard:

- ovládať formálnu úpravu obchodného listu formátu A4,
- prakticky vyhotoviť dopyt, ponuku, objednávku, urgenciu, faktúru, reklamáciu a upomienku,
- poznať význam týchto písomností a ich uplatnenie v praxi.

Obsahový štandard:

Tematický celok: **Tvorba a prezentácia ročníkových prác.**

Témy: **Charakteristika jednotlivých druhov stredoškolských prác. Etapy písania písomnej práce. Zásady práce s literatúrou. Citačná norma. Registre publikačných prác. Náležitosti záverečných prác, ich bibliografická registrácia, kontrola originality, uchovávanie a sprístupňovanie prác. Neoprávnená práca s informačnými zdrojmi, autorská etika. Formálna stránka úpravy písomnej práce. Predná časť práce. Jadro práce, číslovanie strán, kapitol a podkapitol, prílohy práce. Metodika empirického výskumu. Formy spracovania získaných údajov. Bibliografický odkaz a citácia. Prezentácia a obhajoba práce. Kritériá hodnotenia práce.**

Kľúčové pojmy: **referát, seminárna práca, projektová práca, ročníková práca, práca SOČ, voľba témy, bibliografický prieskum, štúdium literatúry, určenie cieľa a metodiky prieskumu, osnova práce, kompilácia, parafráza, citovanie, plagiátorstvo, písmo, papier, okraje, normalizovaná strana, rozsah práce, obal, titulný list, čestné prehlásenie, poďakovanie, obsah, zoznam skratiek a symbolov, ciele práce, číslo strany, kapitola,**

podkapitola, prílohy, pozorovanie, dotazník, rozhovor, kazuistika, obsahová analýza dokumentu, experiment, tabuľka, graf, diskusia, záver, zhrnutie (anotácia), resumé, citácia, zoznam použitej literatúry, konzultantský posudok, oponentský posudok.

Výkonový štandard:

- vymenovať jednotlivé druhy stredoškolských prác a stručne ich charakterizovať,
- oboznámiť sa so štruktúrou stredoškolských prác,
- opísať etapy prípravy písomnej práce,
- vysvetliť oprávnenú a neoprávnenú prácu s informačnými zdrojmi,
- formulovať požiadavky na formálnu stránku práce,
- charakterizovať jednotlivé časti práce,
- preukázať schopnosť použitia metód empirického výskumu,
- vytvoriť zo získaných dát tabuľku a graf,
- zostaviť zoznam použitej literatúry,
- opísať požiadavky na obhajobu a prezentáciu práce,
- vymenovať a zdôvodniť kritériá hodnotenia písomnej práce.

UČEBNÉ OSNOVY PREDMETU

OŠETROVATELSKÁ STAROSTLIVOSŤ OŠS

Študijný odbor:	praktická sestra
Forma, spôsob a organizácia štúdia:	denné štúdium pre absolventov ZŠ

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Predmet ošetrovateľská starostlivosť v rámci štátneho vzdelávacieho programu, ako súčasť odbornej zložky vzdelávania je profilujúci predmet, ktorého obsah má naučiť žiakov prakticky aplikovať vedomosti a zručnosti získané v odborných a všeobecno-vzdelávacích predmetoch do reálnych podmienok zdravotníckej praxe. Integruje vedomosti, zručnosti, postoje a návyky z psychologicko-pedagogickej, právnej, etickej, organizačnej, preventívnej, klinickej a ošetrovateľskej oblasti do konkrétnych ošetrovateľských činností. Žiaci pochopia jednotu človeka v zdraví a chorobe a v tomto zmysle sú schopní uspokojovať potreby chorých a vytvárať optimálne podmienky pre ich uzdravenie alebo pokojnú smrť.

CIELE PREDMETU

Cieľom predmetu je nácvik ošetrovateľských činností a ošetrovateľskej starostlivosti o pacienta v rozsahu kompetencií praktickej sestry vytváranie profesionálnych postojov, zdokonaľovanie profesionálnej komunikácie, pozornosti a pamäte v reálnych podmienkach zdravotníckej praxe. Žiak absolvovaním predmetu dokáže zdôvodniť realizované ošetrovateľské výkony a postupy, vykonať ich v rozsahu platnej legislatívy, získa zručnosti vo vedení zdravotníckej administratívy spojenej s hospitalizáciou pacienta a aktívne spolupracovať v ošetrovateľskom tíme.

Súčasťou predmetu ošetrovateľská starostlivosť je v 3. ročníku súvislá odborná klinická prax.

ROZPIS UČIVA

Rozpis počtu hodín pre 4 -ročné denné štúdium

3. ročník 14 hodín týždenne, spolu 420 hodín cvičení (30 týždňov) + 140 hod.

(4 týždne) súvislá odborná klinická prax

4. ročník 18 hodín týždenne, spolu 540 hodín cvičení (30 týždňov)

Odbornú klinickú prax na výučbových pracoviskách zabezpečujú učitelia stabilne určení na jednotlivé odborné pracoviská, u ktorých sa skupiny žiakov striedajú. Základné poučenie o predpisoch bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vykoná učiteľ na začiatku prvého ročníka v rámci úvodného tematického celku osobitne v odbornej učebni v škole a osobitne v zdravotníckom zariadení. So špecifickými opatreniami pre jednotlivé pracoviská a pracovné činnosti sa žiaci zoznamujú počas celého školského roku. Na zdôraznenie hľadiska bezpečnosti práce a zdôvodnenie zodpovednosti žiakov za bezpečnosť práce sa vyžaduje, aby žiaci všetkých ročníkov po ukončení výučby úvodného tematického celku podpísali vyhlásenie o tom, že boli riadne poučení o bezpečnostných predpisoch.

Počet žiakov v skupine je najviac 6, s ohľadom na obsahové a výkonové štandardy predmetu a kompetencie praktickej sestry. Je vhodné, ak si žiak nacvičuje a upevňuje vedomosti na rovnakých pracoviskách v 3. aj 4. ročníku v I. aj II. polroku. Maximálny počet výučbových pracovísk počas štúdia pre jedného žiaka je 6.

Oddelenia centrálnej sterilizácie, administratívne pracoviská, úsek operačných sál, JIS, ARO, absolvujú žiaci v rámci prideleného oddelenia vo 4. ročníku podľa regionálnych podmienok.

Na všetkých výučbových pracoviskách je ťažiskom výučby:

1. nácvik, upevňovanie zručností v poskytovaní základných ošetrovateľských, asistentkých a administratívnych činností podľa podmienok pracovísk,

2. získavanie zručností v uspokojovaní bio-psycho-sociálnych potrieb pacienta v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti, ktorá nadväzuje na získané vedomosti z teórie v škole.

Rozpis pracovísk

Zdravotnícke zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti	3. ročník		4. ročník		Spolu
	Minimálny počet týždňov	Počet hodín	Minimálny počet týždňov	Počet hodín	Počet hodín za štúdium
pracoviská internistických disciplín (oddelenie / klinika : interné, kardiologické, neurologické, FBRL a iné) ^x	8	112	8	144	256
pracoviská chirurgických disciplín (oddelenie / klinika : chirurgické, traumatologické, ortopedické, urologické, cievne, neurochirurgické a iné) ^x	8	112	8	144	256
pediatrické oddelenie / klinika	5	70	6	108	178
gynekologicko-pôrodnické oddelenie / klinika, okrem pôrodnej sály	5	70	5	90	160
geriatrické oddelenie (doliečovacie, oddelenie dlhodobo chorých, dom ošetrovateľskej starostlivosti, alebo zariadenie poskytujúce sociálnu službu a zároveň ošetrovateľskú starostlivosť)	4	56	0	0	56
Zdravotnícke zariadenie ambulantnej zdravotnej starostlivosti					
ambulancia všeobecného lekára pre dospelých	0	0	1	18	18
ambulancia všeobecného lekára pre deti a dorast	0	0	2	36	36
Súvislá odborná klinická prax	4	140	0	0	140
Spolu	34	560	30	540	1100

^x žiak absolvuje prax na niektorom z uvedených pracovísk danej disciplíny

Témy obsahového štandardu sú rámcové, učiteľ ich napĺňa v nadväznosti na cvičenia v škole a v závislosti od špecifik výučbového pracoviska.

Obsahový štandard:

Témy:

Organizácia práce na pracovisku praktického vyučovania, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci.

Dodržiavanie bezpečného prostredia osoby vrátane dieťaťa a ochrana intimity pri poskytovaní základnej starostlivosti.

Obväzový materiál a obväzová technika.
Starostlivosť o pomôcky.
Starostlivosť o posteľ a polohovanie pacienta.
Podávanie jedla pacientom.
Hygienická starostlivosť o chorého.
Vyprázdnňovanie chorých.
Sledovanie a záznam fyziologických funkcií.
Odber biologického materiálu na vyšetrenie.
Podávanie liečiv per os.
Aplikácia liečiv na kožu a do telových dutín.
Aplikácia tepla a chladu.
Aplikácia injekcií.
Aplikácia liečiv cez dýchacie cesty.
Preväzy rán.
Starostlivosť o umierajúceho a mŕtve telo.
Spolupráca so sestrou pri vizite.
Psychosociálne aspekty ošetrovateľskej starostlivosti.

Pozorovanie a zber informácií o potrebách pacienta a záznam pozorovaných javov do ošetrovateľskej dokumentácie. Zásady profesijnej komunikácie.

Zdravotno-výchovná činnosť priradená veku a zdravotnému stavu pacienta.

Administratíva a zdravotnícka dokumentácia.

Vedenie a spracovanie dokumentácie spojenej s príjmom, preložením a prepustením pacienta.

Vedenie a spracovanie dokumentácie a administratíva spojená s hospitalizáciou pacienta a prevádzkou oddelenia (indexovanie chorobopisov a pôrodopisov, príprava sprievodných lístkov, triedenie a zakladanie výsledkov vyšetrení a iné.)

Záznam realizovaných výkonov do dokumentácie.

Práca s informačným systémom pracoviska.

Ošetrovanie pacienta s vybraným ochorením:

- zisťovanie miery sebestačnosti a potreby pomoci pacientovi vo vykonávaní sebaobslužných činností a aktivít denného života,
- metodika výchovy k sebestačnosti a nezávislosti,
- záznam odchýlok v potrebách do dokumentácie pacienta, návrh riešenia a jeho realizácia,
- spolupráca na ošetrovateľskom pláne špecifickom pre jednotlivé oddelenia, v rozsahu kompetencií,
- zdravotno-výchovná činnosť, poučenie pacienta o starostlivosti súvisiacej s uspokojovaním potrieb pacienta.

Výkonové štandardy:

- opísať organizáciu práce na pracovisku praktického vyučovania,
- dodržiavať zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- realizovať výkony súvisiace s prevádzkou oddelenia (starostlivosť o pomôcky, mechanickú očistu, dezinfekciu, prípravu dezinfekčných roztokov, sterilizáciu a iné),
- realizovať ošetrovateľské výkony na uspokojenie potrieb u pacienta podľa stanovených kritérií: hygiena rúk, bio-psycho-sociálna príprava pacienta na výkon, získanie súhlasu pacienta s výkonom, príprava pomôcok, realizácia výkonu alebo asistencia, komunikácia počas výkonu, zápis do ošetrovateľskej dokumentácie, uloženie pomôcok,

- realizovať ošetrovateľské výkony samostatne alebo v spolupráci so sestrou/lekárom s dôrazom na dodržiavanie odporúčaných ošetrovateľských štandardov,
- vykonávať administratívne práce súvisiace s hospitalizáciou pacienta a prevádzkou oddelenia,
- spolupracovať so sestrou pri ošetrovaní pacientov metódou ošetrovateľského procesu,
- dodržiavať zásady profesijnej komunikácie,
- prejavovať schopnosť samostatne profesionálne riešiť vzniknuté situácie na výučbovom pracovisku.

Súvislá odborná klinická prax v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť v 3. ročníku trvá súvisle 4 týždne po 7 hodín denne, (1 hodina 45 minút) 35 hodín týždenne, spolu 140 hodín. V PKS denná forma štúdia je súvislá odborná klinická prax v 1. ročníku.

Súvislá odborná klinická prax ako súčasť predmetu ošetrovateľská starostlivosť vytvára podmienky a priestor pre samostatnú prácu žiakov v zdravotníckych zariadeniach.

Cieľom súvislej odbornej klinickej praxe je prehĺbenie a upevnenie odborných vedomostí, zručností a návykov pri realizácii ošetrovateľských výkonov ako predpoklad do ďalšieho štúdia vo 4. ročníku, kde sa žiak vedie k spolupráci s ošetrovateľským tímom pri uspokojovaní potrieb pacienta metódou ošetrovateľského procesu.

Súvislá odborná klinická prax je organizovaná v súlade so školskou legislatívou. Vzťahy medzi školou a organizáciou, v ktorej sa prax uskutočňuje, zabezpečuje rámcová zmluva. Súčasťou tejto zmluvy musí byť druh pracovnej činnosti, ktorú budú žiaci vykonávať, miesto, časový rozvrh práce, pracovné, hygienické podmienky, ako aj opatrenia zamerané na bezpečnosť a ochranu zdravia počas súvislej odbornej klinickej praxe. Prvý deň pri nástupe na súvislú odbornú klinickú prax musia byť žiaci poučení o organizačnej štruktúre zdravotníckeho zariadenia, o prevádzkovom poriadku príslušného pracoviska, o predpisoch týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, o protipožiarnych predpisoch a o starostlivosti o životné prostredie. Pred začatím súvislej odbornej klinickej praxe učiteľ vysvetlí žiakom cieľ praxe, jej obsah, organizačné zásady, vedenie záznamov o tejto praxi a predpisy bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Súvislú odbornú klinickú prax v rámci predmetu ošetrovateľská starostlivosť žiaci vykonávajú striedavo v dopoludňajších a odpoledňajších službách súvislo 4 týždne. Zabezpečujú ju odborní učitelia predmetu ošetrovateľská starostlivosť a hodnotí sa v rámci tohto predmetu.

PRÍLOHOVÁ ČASŤ

Príloha 1

VYMEDZENIE POJMOV V ŠTÁTANOM VZDELÁVACOM PROGRAME

Štátny vzdelávací program používa pojmy, ktoré musí akceptovať aj školský vzdelávací program:

Vzdelávací program - Kurikulum (angl. curriculum) - znamená komplexný program riešenia všeobecných a špecifických cieľov, obsahu, metód a foriem vzdelávacieho procesu, stratégií a metód hodnotenia, organizácie a riadenia vzdelávania. Vývoj vzdelávacích programov je otvoreným procesom plánovania, realizácie a hodnotenia inštitucionálneho vzdelávania a vyžaduje si rozhodovanie a praktické riešenia na úrovni štátu, školy a triedy.

Kurikulárny dokument vymedzuje vzdelávací program. Štátny vzdelávací program (v krajinách Európskej únie „National Curriculum“ - Národné kurikulum) je štátom garantovaný rámec, ktorý určuje ciele, obsah vzdelávania, vzdelávacie výstupy a smernice na realizáciu školských kurikul v oblasti formálneho (počiatočného) vzdelávania.

Cieľ vzdelávania v ŠVP vyjadruje normy a požiadavky na celkový vzdelanostný a osobnostný rozvoj žiaka, vymedzuje zámery výchovno-vzdelávacieho procesu a jeho vzdelávacie výstupy, je zameraný na komplexný rozvoj osobnosti žiaka. Sú to navrhované a plánované výsledky vzdelávania a učenia sa. Interpretujeme ich z hľadiska:

- obsahového (spoločenská zameranosť vzdelávania),
- vyučovacieho procesu (vyučovanie predmetov),
- učenia sa žiakov,
- výsledkov vyučovania (skúšanie).

Ciele vyučovacieho procesu musia spĺňať požiadavky na konzistentnosť, primeranosť, jednoznačnosť a kontrolovateľnosť žiackych výkonov s rešpektovaním taxonómie cieľov (úroveň osvojenia učiva).

Ciele vyučovacieho procesu sú usporiadané podľa hierarchie nasledovne:

- všeobecné ciele (celospoločenské) sú najabstraktnejšie a vyjadrujú výchovné (afektívne, postojové, hodnotové) ciele napr. formovať mravné vedomie, rozvíjať tvorivé myslenie, schopnosť riešiť problémy, schopnosť komunikovať, orientovať sa v informáciách, prevziať zodpovednosť a podobne. Informujú širokú verejnosť o vyučovacom procese školy a zároveň umožňujú, aby spoločnosť mohla klásť požiadavky na školu,
- inštitucionálne ciele (ciele školy, skupiny, jednotlivca) reprezentujú požiadavky školy na učebné/študijné odbory napr. profil absolventa, ciele vyučovacích predmetov a ich tematických celkov, výchovné ciele, všetko, čo by mal absolvent vedieť po ukončení vzdelávacieho programu napr. vytvárať kladný vzťah k prírode, prejavovať úctu k rodičom, rozvíjať manuálne a technické zručnosti ap.,
- špecifické ciele (konkrétne) predstavujú ciele vyučovacích hodín vyjadrené výkonmi žiakov v rámci tematických celkov. Sú to ciele:
- **vzdelávacie ciele:** zamerané na všestranný rozvoj osobnosti ako predpokladu seba výchovy a seba vzdelávania. Zabezpečujú rozvoj záujmov a potrieb žiaka, jeho

pamäti, reprodukčného a tvorivého myslenia. Vzdelávacie ciele sú zamerané hlavne na:

- kognitívne (poznávacie) procesy, ktoré zahŕňajú oblasť vedomostí, intelektuálnych zručností, poznávacích schopností (pamäť, myslenie, tvorivosť). Patrí sem porozumenie, aplikácia, analýza, syntéza a kritické hodnotenie,
- psychomotorické (pohybové, zručnosti) procesy, ktorými sa osvojujú zručnosti (reč, písanie, manipulácia) a návyky. Patrí sem imitácia, koordinácia, automatizácia, ap.,
- výchovné ciele: zamerané na formovanie vzťahu žiakov k svetu, aby stanovené hodnoty prijímali, reagovali na ne, akceptovali ich, integrovali a zvnútorňovali sa s nimi. Vzťahujú sa na afektívne procesy vymedzujúce oblasť pocitov, postojov, hodnotovej orientácie a sociálno-komunikatívnych zručností. Patrí sem vnímavosť reagovania, oceňovanie hodnôt, charakter, ap.

Cieľ vzdelávania je východiskom a podmienkou pre formulovanie obsahu, zabezpečenie procesu vzdelávania a hodnotenia výsledkov vzdelávacieho procesu.

Štandard je stupeň dokonalosti požadovaný pre určitý účel alebo akceptovaný model (vzor, norma, miera), s ktorým sú reálne objekty a procesy rovnakého druhu porovnávané alebo merané. Je to požadovaná a záväzná charakteristika kvantitatívnych alebo kvalitatívnych vlastností určitého objektu alebo javu. Je to miera (hranica), kedy je ešte možné výkon považovať za akceptovateľný.

Vzdelávacie výstupy sú stanovenia o tom, čo žiak vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis vedomostí, zručností a kompetencií (odborné, všeobecné) nevyhnutných pre výkon určitej pracovnej úlohy, činnosti alebo súboru činností v danom povolaní alebo skupine príbuzných povolaní. Vzdelávacie výstupy v oblasti OVP týkajúce sa získania, potvrdenia a uznania konkrétnej kvalifikácie (úplnej, čiastočnej) stanovené v profile absolventa voláme kvalifikačný štandard. Každý vzdelávacie výstup je vo svojej podstate výkonový štandard.

Hodnotiaci štandard definuje súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overenie dosiahnutých vzdelávacích výstupov. Vychádza z kvalifikačného - výkonového štandardu. Proces hodnotenia vytvára evidenciu o výkone žiaka. Hodnotiaci štandard zahŕňa:

- kritériá hodnotenia pre každú všeobecnú a odbornú spôsobilosť. Určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že výkon žiaka bol preukázaný. Pokiaľ kompetencie stanovujú, čo má žiak vedieť a urobiť v rámci danej pracovnej činnosti, kritériá určujú, podľa čoho to poznáme a či sú tieto kompetencie osvojené. Kritériá musia byť konkrétne, jasné a zodpovedajúce danej kompetencii,
- prostriedky a postupy hodnotenia vymedzujú cesty a spôsoby overovania kompetencií,
- organizačné a metodické pokyny pre maturitné skúšky predstavujú súbor pravidiel a predpisov v rámci všeobecne záväzných právnych predpisov.

Vzdelávacie štandard obsahuje súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré majú žiaci dosiahnuť a vykonať, aby mohli pokračovať vo vzdelávaní v nadväzujúcej časti vzdelávacieho programu alebo aby im mohol byť priznaný stupeň vzdelania. Je súborom výkonových a obsahových štandardov v danom predmete, v danom tematickom celku alebo téme učiva.

Výkonový štandard je základné kritérium úrovne zvládnutia vedomostí, zručností a kompetencií. Vymedzuje kritériá úrovne zvládnutia obsahových štandardov. Sú to významné

vedomosti, zručnosti a kompetencie, ktoré má žiak podľa očakávania preukázať po ukončení vzdelávania. Musí odpovedať na otázku „Čo potrebuje žiak vedieť (kognitívna oblasť), čomu musí porozumieť (kognitívna a afektívna oblasť), čo má urobiť (afektívna a psychomotorická oblasť)“, aby splnil úlohu a preukázal svoj výkon. Je zároveň vstupným (cieľová požiadavka) a výstupným (vzdelávací výstup) štandardom. Výkonový štandard identifikuje merateľnosť vyučovacieho procesu. Popisuje produkt výučby, nie jej proces. Dôkazom dosiahnutia výkonového štandardu - vzdelávacieho výstupu je objektívne, validné a reliabilné priebežné (vyučovacia hodina) a sumatívne hodnotenie (záverečná, maturitná alebo absolventská skúška) na základe spoľahlivých kritérií, prostriedkov a postupov sumatívneho hodnotenia, ktorým sa overí dosiahnutie výkonovej normy. Na vyučovacej hodine sa stanovujú vzdelávacie výstupy v podobe špecifických cieľov (výkonové štandardy) a po ukončení vzdelávacieho procesu sa stanovujú vzdelávacie výstupy v podobe maturitných tém, zadaní alebo úloh (výkonový štandard) odvodené z profilu absolventa. Z toho dôvodu je kompetenčný profil absolventa zásadným prvkom ŠVP a ŠkVP.

Obsahový štandard vymedzuje základné učivo. Určuje rozsah požadovaných vedomostí, zručností a kompetencií. Vymedzuje požiadavky a podmienky, ktoré určujú obsah vzdelávania (čo sa majú a ako sa majú žiaci naučiť a učiť) a zručnosti (čo majú žiaci urobiť a ako to majú urobiť), aby úspešne zvládli vzdelávací výstup (preukázali výkon) a vzdelávací program. Obsahový štandard sa formuluje na základe výkonového štandardu. V ŠVP sú popísané vo vzdelávacích oblastiach.

Kompetencia je preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu, osobné, sociálne a/alebo metodologické schopnosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu, v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a pre jeho ďalšie vzdelávanie. V ŠVP a ŠkVP budú stanovené tieto kategórie kompetencií:

Kľúčové kompetencie chápeme ako významnú a dôležitú kategóriu všeobecne integrujúcich, použiteľných a prenosných súborov vedomostí, zručností, postojov, hodnotovej orientácie a ďalších charakteristík osobnosti, ktoré každý človek potrebuje k svojmu osobnému naplneniu a rozvoju, aktívnemu občianstvu, sociálnemu začleneniu, k tomu, aby mohol primerane konať v rôznych pracovných a životných situáciách na takej úrovni, aby si ich mohol ďalej rozvíjať, zachovávať a aktualizovať v rámci celoživotného vzdelávania. Vychádzajú zo Spoločného Európskeho referenčného rámca kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie. □ Všeobecné kompetencie sú základné kognitívne kompetencie, ktoré sa vyžadujú pre príbuzné skupiny povolání (napr. matematika, čítanie, písanie, riešenie problémov, sociálne, komunikatívne a interpersonálne kompetencie). Vymedzujú široký poznávací základ potrebný pre uplatnenie človeka v spoločnosti a v mimopracovnom živote. Vytvárajú predpoklad celoživotného vzdelávania a prispievajú k profesionalizácii a adaptabilite každého jedinca. Odborné kompetencie sú kompetencie vyšpecifikované z profilov (štandardov) práce, tradičných a nových povolání. Sú to sociálne a komunikatívne kompetencie, strategické schopnosti pri kompetenciách založených na riešení problému pri zabezpečovaní úloh, organizačné kompetencie, iniciatívnosť a aktívnosť. Strategicky ovplyvňujú schopnosti absolventa uplatniť sa na trhu práce, prispôbovať sa jeho zmenám, samostatne rozhodovať o svojej profesijnej kariére a angažovať sa vo svojej vlastnej práci a v spolupráci s inými ľuďmi.

Kvalifikácia je formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ak kompetentný orgán rozhodne, že jednotlivec úspešne preukázal vzdelávací výstup podľa validného hodnotiaceho štandardu.

Základné učivo - predstavuje obsahové štandardy, ktoré sú predmetom vzdelávania všetkých žiakov na danom stupni vzdelania. Obsahuje základné vedomosti, zručnosti a kompetencie, ktoré si musí žiak osvojiť na minimálnej požadovanej úrovni. Základné učivo je stanovené v štátnych vzdelávacích programoch.

Rozširujúce (prehlbujúce, doplnkové, fakultatívne) **učivo** - dopĺňa a rozširuje základné učivo na danom stupni vzdelania podľa komplexných požiadaviek odboru štúdia tak, aby absolvent vzdelávacieho programu mohol získať požadovanú kvalifikáciu. Rozširujúce učivo je stanovené v školských vzdelávacích programoch.

Učenie je proces, v ktorom žiak získava, využíva a prispôsobuje si informácie, myšlienky a hodnoty, praktické a kognitívne kompetencie. Prebieha prostredníctvom premýšľania, osobných úvah, obnovy informácií a sociálnych interakcií.

Vedomosti sú výsledkom osvojenia, zhromažďovania a prispôsobovania informácií v priebehu vzdelávania alebo učenia sa. Je to súbor faktov, zásad, teórií a postupov, ktoré sa vzťahujú na oblasť štúdia a práce. V kontexte kvalifikácií sa vedomosti popisujú ako teoretické alebo faktické.

Zručnosti sú spôsobilosti uplatňovať a aplikovať vedomosti a využívať know-how na zvládnutie rôznych úloh a riešenie problémov. V kontexte kvalifikácií sú zručnosti opísané ako kognitívne (napr. uplatnenie logického, kreatívneho alebo intuitívneho myslenia) a praktické (manuálna zručnosť, šikovnosť, pohotovosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov, nástrojov a prístrojov).

Hodnotenie je najvýznamnejšou časťou ŠkVP. Je to proces skompletizovania a interpretovania údajov a dôkazov o výkone žiaka. Skúšajúci overujú a porovnávajú výkony (vedomosti, zručnosti a kompetencie) žiakov vo vzťahu ku kritériám. V OVP sa sumatívnym hodnotením (maturitná skúška) overuje, potvrdzuje a uznáva získaná kvalifikácia v danom študijnom alebo učebnom odbore.

Kontrola vyučovacieho procesu je proces, ktorým sa zisťujú a posudzujú výsledky vyučovacieho procesu - vzdelávacie ciele, vzdelávacie výstupy, čiže všetko, čo sa žiaci naučili, osvojili v oblasti kognitívnej, psychomotorickej a afektívnej. Má dve roviny:

1. Zisťovanie výsledkov vyučovacieho procesu: preverovanie, skúšanie
2. Posúdenie výsledku vyučovacieho procesu: hodnotenie, preverovanie výsledkov podľa štandardov

Preverovanie (skúšanie) žiakov je proces zisťovania výsledku vyučovacieho procesu na základe merania výkonov žiakov (výkonové štandardy), zistenie toho, čo žiaci vedia a čo nevedia, aká je miera toho čo vedia, oproti tomu, čo vedieť majú, ako sa zlepšili v porovnaní sami so sebou alebo skupinou.

Klasifikácia je zaradovanie jednotlivých výkonov žiaka do výkonnostných stupňov (v SR je päťstupňová klasifikačná stupnica). Základom na pridelenie klasifikačného stupňa (slovom, číslom, známkom), a tým zaradenie výkonu žiaka do niektorej výkonnostnej skupiny, je výsledok získaný skúšaním.

Charakteristika ŠVP je úvodom do vzdelávacieho programu a konkretizuje ho. Vysvetľuje jeho funkciu, vzťah ku školskému vzdelávaciemu programu (ďalej len „ŠkVP“), objasňuje pojmy, akými sú ciele vzdelávania, požiadavky na vzdelávanie, spôsoby a formy získavania vedomostí, zručností a kompetencií, ich vzťah k povolaniu a kvalifikácii, ktorú získavajú absolventi po ukončení programu. Sú záväznými charakteristikami pre ŠkVP. V tejto časti sa uvádza dĺžka štúdia, nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium, spôsob ukončenia štúdia,

poskytnutý stupeň vzdelania, doklad o dosiahnutom vzdelaní, možnosti pracovného uplatnenia, možnosti ďalšieho vzdelávania ako záväzné kritériá pre danú skupinu študijných odborov. Súčasťou charakteristiky je určenie požiadaviek a obmedzení vo vzťahu k prístupnosti povolania z hľadiska veku absolventov, zdravotného a telesného obmedzenia pri výkone povolania, k vhodnosti povolania pre osoby so zníženou pracovnou schopnosťou, k najčastejším chorobám a ohrozenia zdravia v dôsledku výkonu povolania, atď. Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce vychádzajú zo všeobecne záväzných právnych predpisov, nariadení a vyhlášok uplatňovaných v danej skupine študijných odborov. V ŠkVP sú tieto oblasti podrobnejšie špecifikované a rozpracované vzhľadom na konkrétny odbor prípravy.

Profil absolventa ŠVP je kľúčovým východiskom pre školy, ktoré ho rozpracujú vo vlastných ŠkVP. Kompetencie musia spĺňať a pokrývať všetky požiadavky a potreby trhu práce a vzdelávania tak, aby absolvent po ukončení ŠkVP dosiahol konkrétnu kvalifikáciu - všeobecnú a odbornú. Táto časť programu je zásadným reformným obratom pri štruktúrovaní vzdelávania, ktorá si vyžaduje zmenu celkového prístupu ku vzdelávaniu a učeniu sa tak zo strany učiteľa, ako aj žiaka. Ide o proces určenia požiadaviek v podobe výkonových štandardov. V OVP je stanovenie výkonových štandardov výsledkom aktívnej a úzkej spolupráce so zamestnávateľmi v danom odbore štúdia a prípravy. Vytvorením kompetenčného profilu sa v ŠVP sa definujú konkrétne požiadavky na kvalifikovaný výkon (kvalifikačný štandard) pracovných činností v skupine príbuzných povolání (skupina študijných odborov), v ŠkVP sa určujú špecifické požiadavky výkonu absolventa ako potenciálnej pracovnej sily pre danú pracovnú pozíciu vo zvolenom povolaní (študijný alebo učebný odbor).

Rámcový učebný plán je základom pre tvorbu školských učebných plánov. ŠVP stanovuje záväzný minimálny počet hodín na všeobecné vzdelávanie, odborné vzdelávanie vrátane praktického vyučovania (odborný výcvik, odborná alebo umelecká prax, praktické cvičenia, iné).

Disponibilné hodiny slúžia k rozšíreniu časových dotácií všeobecnej a odbornej zložky vzdelávania a sú podporným stimulom pre školy pri rozpracovaní konkrétneho študijného alebo učebného odboru a odborného zamerania pri zohľadnení potrieb školy, rozvojových programov regiónu, zamestnávateľov alebo žiakov. Môžu sa využiť aj na podporu rozvoja osobnosti žiaka, jeho záujmovej orientácie zavedením pestrej škály voliteľných predmetov, prípadne ďalších účelovo zameraných kurzov.

Vzdelávacie oblasti sú okruhy, v ktorých sú stanovené výkonové a obsahové štandardy. Výkonové štandardy sú záväznou normou pre školy na tvorbu vzdelávacích výstupov pre jednotlivé vyučovacie predmety. Obsahové štandardy sú záväznou normou pre školy na štruktúrovanie vyučovacích predmetov. Vzdelávacie oblasti v ŠVP sú orientované na základné učivo, ktoré musia školy povinne rešpektovať. Majú nadpredmetový charakter, čo umožňuje školám rôzne vytvárať vlastné ŠkVP, využívať medzipredmetové vzťahy, rozvíjať aplikačné súvislosti s ohľadom na daný študijný odbor alebo jeho odborné zameranie, rozvoj nových technológií, zmeny vo výrobných programoch podnikov, zahraničné poznatky a skúsenosti, individuálne potreby a špecifiká žiakov, rodičov a spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou každej vzdelávacej oblasti sú aj výchovné a motivačné aspekty, ktoré sa musia začleniť do obsahu vzdelávania. V ŠkVP sa podľa základného stanovuje rozširujúce učivo, ktoré slúži na prehĺbenie základného učiva s ohľadom na záujmy žiaka, rozvoj jeho nadania, rozhladu, daný študijný alebo učebný odbor, odborné zameranie, požiadavky na praktické vyučovanie ap. Rozširujúce učivo má prispieť k tomu, aby si žiaci osvojili zodpovedajúce vedomosti, zručnosti a kompetencie, určité postoje, hodnoty, rozhodovanie, atď. Patria tu aj

voliteľné a nepovinné predmety, účelové kurzy v oblasti všeobecného a odborného vzdelávania, ktoré podporujú a prehlbujú špecifické záujmy žiaka, zdokonaľujú jeho kompetenčnú úroveň (teoretickú, praktickú, telesnú, osobnostnú). Tento typ učiva sa určí buď na štátnej úrovni alebo na úrovni škôl podľa indikovaných potrieb, záujmov a požiadaviek. Vytvára tiež integratívny vyučovací mostík pre rôzne projekty, písomné práce, a pod. Malo by sa predovšetkým zameriavať na materiálové a energetické zdroje, kvalitu pracovného prostredia, vplyvy pracovných činností na prostredie a zdravie, na technické a technologické procesy a riadiacu činnosť. Rozširujúce učivo sa môže realizovať rôznymi metódami a formami v rámci teoretického a praktického vyučovania, ale aj mimoškolskými aktivitami. V praktickom vyučovaní je vhodné viesť žiakov napr. k správne upotrebeniu, separovaniu a odvozu odpadov, využívaniu úsporných spotrebičov a postupov, dodržiavaniu požiadaviek na bezpečnosť a hygienu práce.

Učebné zdroje chápeme ako učebné pomôcky, prostriedky a didaktickú techniku odporúčané vo vyučovacom procese. Sú nositeľom učiva a používajú sa v rôznych priestoroch (interiéry a exteriéry). Ich súčasťou sú aj moderné technológie vo vzdelávaní. ŠVP odporúča základné učebné zdroje pre danú skupinu študijných odborov. ŠkVP budú špecifikovať tie učebné zdroje, ktoré sú dôležité pre daný odbor štúdia. Učebné zdroje predstavujú zdroj významných informácií a prostriedkov na vytváranie zručností a návykov žiakov, cestu ich motivácie, upevňovania a kontroly nadobudnutých vedomostí, zručností a postojov, orientácie na ich individuálne záujmy.

Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je integrálnou súčasťou vzdelávacieho systému. ŠVP predkladá možnosti sprístupniť vzdelávací program čo najširšiemu spektru žiakov. Škola musí zvážiť tieto možnosti a rozhodnúť, či vzdelávací program je vhodný aj pre konkrétnu skupinu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, či je spôsobilá ho upraviť podľa podmienok, potrieb a druhu znevýhodnenia a prispôbiť podmienky na ich výučbu. Každá škola je však povinná sledovať individuálne potreby a záujmy žiakov a riešiť ich formou individuálnych učebných plánov a špecifických organizačných opatrení (napr. talentovaní alebo hyperaktívni žiaci).

Základné podmienky na realizáciu ŠVP vychádzajú zo všeobecných platných noriem a určujú základné (minimálne) požiadavky na zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu. Je úlohou školy, aby tieto požiadavky sformulované v ŠVP konkretizovala vo svojom ŠkVP podľa reálnych potrieb a požiadaviek, aktuálnych cieľov a možností. ŠVP determinuje základné materiálne, personálne a organizačné podmienky, ako aj nevyhnutné podmienky bezpečnosti a hygieny práce.

Príloha 2

ODPORÚČANÉ POSTUPY NA KONTROLU A HODNOTENIE ŽIAKOV

Hodnotenie je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vyučovacieho procesu, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania. Musí spĺňať tieto funkcie:

- diagnostická, ktorá určuje mieru vedomostí, zručností, postojov žiakov a ich nedostatkov,
- prognostická, ktorá identifikuje zodpovedajúce predpoklady, možnosti a potreby ďalšieho vývoja žiakov,
- motivačná, ovplyvňujúca pozitívnu motiváciu žiakov,
- výchovná, formujúca pozitívne vlastnosti a postoje žiakov,
- informačná, ktorá dokumentuje výsledky vzdelávania,
- rozvíjajúca, ktorá ovplyvňuje sebakontrolu a sebahodnotenie žiakov,
- spätnoväzbová, ktorá vplýva na revidovanie procesu výučby.

ŠVP odporúča v rámci celého výchovno-vzdelávacieho procesu akceptovať tieto funkcie a **na základe** nižšie uvedených **kritérií** využívať nasledovné formy hodnotenia:

1. podľa výkonu žiaka

- a) výkonové hodnotenie, v ktorom sa výkon žiaka porovnáva s výkonom iných žiakov,
- b) hodnotenie absolútneho výkonu, kde sa výkon žiaka meria na základe stanoveného kritéria (norma, štandard). Hodnotia sa vzdelávacie výstupy priamo na vyučovacej hodine a po ukončení vzdelávacieho programu maturitné témy, zadania a úlohy na záverečnej, maturitnej a absolventskej skúške,
- c) individuálne hodnotenie, pri ktorom sa porovnáva aktuálny výkon žiaka s jeho predchádzajúcim výkonom.

2. podľa cieľa vzdelávania

- a) sumatívne hodnotenie na jasne definovaných kritériách pri ukončení štúdia (záverečná, maturitná a absolventská skúška),
- b) formatívne hodnotenie zabezpečuje spätnú väzbu medzi žiakom a učiteľom. Hodnotí sa ústne a využíva sa najmä pri hodnotení kľúčových kompetencií.

3. podľa času

- a) priebežné hodnotenie, kde sa žiak hodnotí v priebehu celého vyučovacieho obdobia na vyučovacej hodine,
- b) záverečné hodnotenie, pri ktorom sa žiak hodnotí jednorázovo na konci vyučovacieho obdobia (štvrtročne, polročne, ročne).

4. podľa informovanosti

- a) formálne hodnotenie, kedy je žiak dopredu informovaný o hodnotení a môže sa naň pripraviť (testy, písomné práce, ap.),
- b) neformálne hodnotenie, pri ktorom sa pozoruje bežná činnosť žiaka vo vyučovacom procese.

5. podľa činnosti

- a) hodnotenie priebehu činnosti, napr. rôznych cvičení, úloh a pod.,
- b) hodnotenie výsledku činnosti, napr. test, výkres, model, výrobok a pod.

6. podľa prostredia

- a) interné hodnotenie, prebieha v škole učiteľmi,
- b) externé hodnotenie prebieha v škole inými ľuďmi napr. učiteľ z inej školy, odborník z praxe, inšpektor a pod.

Hodnotenie v ŠkVP by malo byť založené na **hodnotiacom štandarde**. Je to súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overovanie vzdelávacích výkonov - výkonových štandardov. Zisťuje sa, či žiak predpísaný vzdelávací výstup zvládol alebo nie. Hodnotiaci štandard zahŕňa:

- **Kritériá hodnotenia** zisťujú mieru realizácie plánovaných výsledkov, určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že učenie bolo ukončené a preukázané pre požadovaný výkonový štandard. Je dôležité aby kritériá hodnotenia boli definované na jeden výkon, aby boli konkrétne, jasné, stručné, zamerané buď na proces (činnosť) alebo na výsledok činnosti. V ŠkVP by mali byť jasne deklarované kritériá napr. pre ústnu odpoveď, písomnú prácu, skupinovú prácu, laboratórnu prácu, ap. Kritériá sumatívneho hodnotenia by mali byť uvedené vzhľadom k stanoveným témam, zadaniam alebo úlohám ako príloha ŠkVP.
- **Spôsoby a postupy hodnotenia** môžu byť rôzne. Pre OVP odporúčame rozdeliť ich podľa nasledovných kritérií:
  - a) podľa počtu skúšaných žiakov
    - individuálne,
    - skupinovo,
    - frontálne.
  - b) podľa časového zaradenia
    - priebežné skúšanie (skúša sa učivo jednej alebo niekoľkých vyučovacích hodín),
    - súhrnné skúšanie (skúša sa učivo tematického celku alebo učivo za celé klasifikačné obdobie),
    - záverečné skúšanie (záverečné, maturitné, absolventské alebo opravné skúšky).
  - c) podľa spôsobu vyjadrovania sa
    - ústne hodnotenie (otázka - odpoveď),
    - písomné hodnotenie (cieľový test, test voľných odpovedí, stanovenie (určenie niečoho), prípadová štúdia, projekt, zistenie a pod.),
    - praktické hodnotenie (cvičenia, simulácie, projekty a pod.).
  - d) podľa vzdelávacích výstupov sa hodnotia kognitívne (rozumové) kompetencie napr. pamäťové alebo aktuálne činnosti a praktické kompetencie (výrobok, proces, postup). Odporúčame zaviesť tzv. „Portfólio“ ako súbor dokumentov o rôznych aktivitách žiaka a jeho výsledkoch, ako aj o oblastiach jeho aktivít, činností a miery ich praktického zvládnutia. Je to súbor dôkazov, ktoré umožňujú hodnotiť rozvoj kompetencií za určité obdobie. Pri hodnotení praktických kompetencií sa veľmi osvedčilo hodnotenie na základe „Referencií“ kompetentných osôb, odborníkov alebo organizácií, ktoré vypovedajú o kvalite vedomostí, zručností a postojoch. Rôzne metódy hodnotenia praktických a kognitívnych kompetencií ukazuje nasledovná tabuľka.

Zoznam štandardných nástrojov hodnotenia

ODBORNÉ KOMPETENCIE	KOGNITÍVNE KOMPETENCIE
Praktické cvičenia Simulované situácie Úloha hrou Ústne odpovede Projekt Zistenie Stanovenie (niečo určiť) Porovnanie Prípadová štúdia Zapisovanie do pracovnej knihy Protokoly Správy Osobná rozhovor Dotazník	Ústna odpoveď (krátke, súvislé a obmedzené odpovede, doplnenia) Písomné odpovede (testy) Projekt Zistenie Stanovenie (niečo určiť) Porovnanie Prípadová štúdia Školská práca Úlohy a cvičenie

Pri rozhodovaní o využití uvedených postupov platia tieto zásady:

- praktické, ústne a písomné overovanie by sa malo používať vtedy, ak je možné overiť kompetencie na základe kritérií v určitom stanovenom čase,
- písomné overovanie by sa malo použiť tam, kde sa dá predložiť vopred pripravený písomný materiál,
- portfólio by sa malo použiť vtedy, keď ide o priebežné hodnotenie a nie je možné hodnotiť kompetencie podľa kritérií v stanovenom čase.

Organizačné a metodické pokyny sa týkajú všeobecne záväzných právnych predpisov, dokumentácie a pravidiel pre záverečnú, maturitnú alebo absolventskú skúšku.

Pravidlá hodnotenia (spôsoby hodnotenia a kritériá hodnotenia) sa musia vypracovať na celé obdobie štúdia pre všetky ročníky. Sú stanovené v učebných osnovách vyučovacích predmetov a sú záväzné pre učiteľa a žiaka. Súčasťou hodnotenia musí byť aj sebahodnotenie žiakov, ich schopnosť posúdiť vlastný výkon, vynaložené úsilie, osobné možnosti a rezervy. V každom ŠkVP musia byť vytvorené jasné a objektívne pravidlá hodnotenia. Pri formulovaní pravidiel sa pridržavajte nasledujúceho usmernenia:

- hodnotenie zameriavame a formulujeme pozitívne,
- hodnotíme podľa miery splnenia (úspešnosť) daných kritérií,
- klasifikujeme iba prebrané a upevnené učivo,
- používame platnú klasifikačnú stupnicu,
- v predmete, v ktorom vyučujú viacerí učitelia, je výsledný stupeň klasifikácie stanovený po vzájomnej dohode,
- písomné práce oznamujeme žiakom vopred,
- učíme žiakov pracovať aj s chybou, ap.

Príloha 3

ODPORÚČANÉ ZÁSADY PRE TVORBU ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Školský vzdelávací program (ďalej len „ŠkVP“) je zásadným pedagogickým dokumentom školy, na základe ktorého realizuje škola vzdelávanie v danom učebnom alebo študijnom odbore. Je povinnou súčasťou školskej dokumentácie.

Školské vzdelávacie programy sú postavené na nasledovných princípoch:

- a) vytvárajú pluralitné a konkurenčné vzdelávacie prostredie medzi školami,
- b) podporujú autonómiu a rozhodovacie privilégia škôl,
- c) vytvárajú sa pre konkrétny učebný alebo študijný odbor v danej skupine odborov vzdelávania,
- d) regulujú vzdelávacie podmienky v danej škole,
- e) v plnom rozsahu akceptujú potreby regionálneho trhu práce a rozvojové priority školy,
- f) dodržiavajú základný obsah vzdelávania a prípravy, ktorý vymedzuje štátny vzdelávací program,
- g) za ich vypracovanie a schválenie zodpovedá riaditeľ školy,
- h) súlad so štátnym vzdelávacím programom sleduje, kontroluje a hodnotí Štátna školská inšpekcia.

Pri spracovaní ŠkVP sa stanovujú tieto zásady. ŠkVP

- a) sa vypracuje **na celé obdobie štúdia** a riadi sa podľa relevantných ŠVP,
- b) na jednom stupni vzdelania sa pre jeden samostatný učebný alebo študijný odbor vrátane odborného zamerania vypracuje jeden ŠkVP,
- c) ŠkVP na danom stupni vzdelania bude integrovať rôzne formy vzdelávania - dennú, externú, kombinovanú,
- d) štruktúra ŠkVP musí byť v súlade so školským zákonom:
  - Úvodné identifikačné údaje (názov vzdelávacieho programu, kód a názov odboru štúdia, stupeň vzdelania, názov a adresa školy)
  - Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania
  - Vlastné zameranie školy (veľkosť a vybavenie školy, charakteristika pedagogického zboru, kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy, dlhodobé projekty a medzinárodná spolupráca, spolupráca s rodičmi, sociálnymi partnermi a inými subjektmi)
  - Profil absolventa (charakteristika a kompetencie absolventa)
  - Charakteristika školského vzdelávacieho programu (dĺžka štúdia, forma výchova a vzdelávania, vyučovací jazyk, spôsoby a podmienky ukončovania štúdia, doklad o získanom vzdelaní)
  - Učebný plán
  - Učebné osnovy/moduly pre všetky predmety
  - Materiálno-technické a priestorové podmienky
  - Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní
  - Vnútorný systém kontroly a hodnotenia žiakov

- Vnútorý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy
  - Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov
- e) súčasťou ŠkVP bude aj prevodník na tvorbu učebných plánov, prehľad plánovania rozvoja kľúčových kompetencií, plán ďalšieho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov vrátane časového a vecného harmonogramu, prehľad projekčnej činnosti, témy pre záverečné skúšky vrátane hodnotiaceho materiálu, témy (zadania, úlohy) pre maturitné alebo absolventské skúšky vrátane hodnotiaceho materiálu, hodnotiaci materiál pre hodnotenie kľúčových kompetencií a ďalšie materiály podľa rozhodnutia školy,
- f) pri práci s kľúčovými kompetenciami dodržiavajte tieto pravidlá:
- pri tvorbe učebných osnov vyučovacieho predmetu vyberte jeden (prípadne dva) výkonový štandardy kľúčových kompetencií, ktoré sú v rámci predmetu prioritné a súvisia s obsahom výučby,
  - výber kľúčových kompetencií by mal sledovať problematické oblasti osobnosti žiakov alebo rozvoj tých vlastností, ktoré u žiakov najfrekventovanejšie,
  - výber kľúčových kompetencií je nutné organizovať v predmetových komisiách, aby sa v rámci vyučovacích predmetov pokryl čo najväčší počet kľúčových kompetencií,
  - na úrovni triedy sa vyberie jedna spoločná kľúčová kompetencia, ktorú budú rozvíjať a hodnotiť všetci učitelia v rámci vlastných vyučovacích predmetov,
  - každá kľúčová kompetencia musí mať stanovené metódy a formy práce,
  - každá kľúčová kompetencia uvedená v ŠkVP sa musí hodnotiť,
- g) profil absolventa derivujeme zo ŠVP, vybrané zodpovedajúce výkonové štandardy doplníme o ďalšie výkonové štandardy v spolupráci so zamestnávateľmi (analýza povolania) pre konkrétny učebný alebo študijný odbor,
- h) ŠkVP musí mať precízne vypracované pravidlá pre hodnotenie žiakov (kritériá hodnotenia, postupy a prostriedky hodnotenia) a pri svojej tvorbe postupuje v súlade s platnou metodikou.

ŠkVP vypracuje škola v súlade s príslušným ŠVP a metodickým pokynom, ktorým sa určia podrobnosti o tvorbe vzdelávacieho programu. Tvorba ŠkVP je v kompetencií riaditeľa školy, ktorý zodpovedá nielen za jeho kvalitu ale aj za jeho realizáciu. Vzdelávací program musí zabezpečiť súlad s regionálnymi potrebami trhu práce, s rozvojovými potrebami regiónu a požiadavkami zamestnávateľov na regionálnej alebo miestnej úrovni.

Škola má možnosť požiadať zodpovedajúce vzdelávacie subjekty a objednať si vypracovanie svojho programu. Do projektovania ŠkVP sa môže zapojiť verejné a neštátne inštitúcie.

Pri tvorbe ŠkVP, najmä v oblasti OVP, sa musí zohľadňovať ich relevantnosť a opodstatnenosť k rozvojovým regionálnym programom, strategickým zámerom ekonomického, politického a spoločenského vývoja na národnej regionálnej alebo miestnej úrovni, ku kvalite obsahu vzdelávania, najmä odborného vzdelávania a prípravy a ústretovosť k potrebám a požiadavkám zamestnávateľskej sféry.

Hoci tvorba ŠkVP je v plnej kompetencií riaditeľa školy, konečné schválenie ŠkVP musí prebiehať aj na regionálnej úrovni zriaďovateľom v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov. Po schválení ŠkVP úradom samosprávneho kraja musí byť tento dokument prístupný verejnosti na www stránkach školy.

Školský vzdelávací program sa môže vypracovať ako štandardný na základe určených vyučovacích predmetov a jeho učebných osnov alebo ako modulový. Je v kompetencii školy zvážiť, ktorý spôsob spracovania školských programov je pre ňu najvýhodnejší. Použitie modulovej štruktúry školských vzdelávacích programov je vhodné najmä vtedy pokiaľ škola chce ponúknuť individuálne vzdelávacie cesty žiakom, ponúknuť rôzne formy a možnosti vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania.

Škola bude vypracovávať ŠkVP:

- a) v súlade s príslušným ŠVP a všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- b) komplexne, tzn. vymedzí všetky požadované kompetencie absolventa v danom študijnom odbore, vzdelávacie výstupy (výkonové štandardy) a obsah vzdelávania, didaktické postupy uplatňované pri realizácii vzdelávacieho procesu, personálne, materiálne a organizačné podmienky nevyhnutné k dosiahnutiu stanovených cieľov vzdelávania vrátane spolupráce so sociálnymi partnermi pri realizácii programu v dennej forme vzdelávania, ktorí budú v plnej miere podporovať autonómiu a rozhodovacie privilégia škôl,
- c) tak, aby bol prehľadný a poskytoval všetky potrebné informácie o vzdelávaní v danom odbore štúdia a aby umožňoval posúdiť súlad so ŠVP,
- d) tak, aby vytváral podmienky pre uznanie odborných kvalifikácií v danom povolání a tým aj uplatniteľnosť absolventov na trhu práce s dôrazom na daný región školy, ale aj na osobnostný rozvoj absolventov a ich pripravenosť celoživotne sa vzdelávať,
- e) tak, aby vytváral podmienky aj pre vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo dospelých ľudí.